CALEIDOSCOP REBUSIST

O EPENTEZĂ, UN LOGOGRIF...

Și lui **Eugen Lovinescu,** eminentul nostru critic literar, îi plăcea să se joace cu vorbele. Iată, ca exemplu, titlul unu articol al său, apărut de mult în ziarul „Adevărul", în care este abordată epenteza: **Simulare-stimulare!** Iar lexicograful **Barbu Lăzăreanu** a creat un logogrif, intitulîndu-și un articol din același ziar în felul următor: **Larma** de ieri și **arma** de azi! Joaca cu literele a lui Barbu Lăzăreanu nu este întîmplătoare. El este primul recenzent competent al primei colecții de cuvinte încrucișate apărute la noi în țară: **Albumul Rebus,** alcătuit de prof. N. Gh. Popescu în anul 1931. Era la șase ani de la apariția întîiului careu de cuvinte încrucișate în România!

UN LIGAMENT CELEBRU...

Măsura luată de autoritățile napoleoniene de a împrejmui Parisul cu un zid, în încercarea de a zăgăzui contrabanda de mărfuri, a produs mare fierbere în rîndurile parizienilor. Protestele s-au manifestat în fel și chip. Iată un vers, rămas celebru, dintr-o șansonetă satirică apărută pe vremea aceea: **Le mur murant Paris, rend Paris murmurant"...**

...ȘI CÎTEVA METAGRAME!

S-ar părea că nu există poet care să nu fi întrebuințat, măcar o dată, metagrama ca formă de exprimare a rimei. Marele **Eminescu,** de exemplu, care cumpănea cu atîta grijă fiecare cuvînt, s-a lăsat și el ademenit. În „Trecut-au anii" există rima **tremuri-vremuri**; la fel, în „Noapte de iarnă" de **Șt. O Iosif,** găsim **vatră-iatră**; în „Sfîrșit de toamnă" de **Vasile Alecsandri, ceruri-geruri**; în „El-Zorab" de **George Coșbuc, cort-port-mort,** iar într-un sonet de **Al. Vlahuță,** chiar o anagramă: **sertare-tresare!**

ARTA METAFORELOR

Apreciatul și regretatul caricaturist **Neagu Rădulescu,** adept convins al rebusismului, făcea acum 40 de ani, următoarea declarație unui redactor al revistei „Rebus-Magazin" despre careul de cuvinte încrucișate: **„Jocul acesta dezvoltă comparațiile și cultivă arta metaforelor. Între culegătorii florilor de zarzăr și flautiștii stelelor, între dezlegătorii careurilor și cei care fac definiții, există așadar afinități".**

„EPIDEMIE"

Prin ani 1936—1937, „epidemia cuvintelor încrucișate", cum se exprima o revistă, cuprinsese mase largi de oameni, importantele cotidiene ale vremii organizînd, spre a-și mări tirajul, mari concursuri dotate cu premii. Ziarele britanice, de pildă, ofereau dezlegătorilor recompense care ajungeau pînă la... 5 000 de lire sterline!

„Epidemia" s-a extins și continuă să ia proporții și fără premii, cei mai mulți dezlegători de careuri știind că, de fapt, au altceva de cîștigat!

CÉZANNE-SEIZE ÂNES!

Tatăl marelui pictor francez **Paul Cézanne,** a fost negustor de pălării la Aix-en-Provence. El avea doi asociați, pe Martin și pe Coupin. După cum relatează **Henri Perrouchot** în cartea sa despre viața pictorului, lumea din Aix începuse să cam clevetească pe seama celor trei asociați. „Pe strada mare, pe terasele cafenelelor, precizează Perrouchot, umbla din gură în gură un calambur care nu era lipsit de haz răutăcios; schimbînd în joacă înțelesul cuvintelor **Cézanne — seize ânes** (adică șaisprezece măgari!), oamenii făceau cu ochiul: „Martin, Coupin și Cézanne fac 18 dobitoace". Glumă fără rost, conchide scriitorul. Cele „18 dobitoace" au izbutit să se impună celor din Aix și negustoria se dezvolta repede...

LA TĂNASE

Autorii revistelor de pe vremuri (ca și cei de astăzi), apelau foarte des la calambururi. Adresîndu-se spectatorilor, un actor zicea: Legenda spune că Eva ar fi fost făcută din **coastă** și noi adăugăm că d-aia **coastă**; că un biet chiriaș, tot din pricina ei ar fi fost **eva-**cuat de proprietar! Și în încheiere, un fragment dintr-o scenetă care se petrece în cabinetul unui medic:

— Dumneata ești grav bolnav. Ai inima... **dilatată!**

— Da de unde, e **di la mamă!**

ULISE

Pretext pentru un viitor joc de cuvinte mai larg, dedicat unui actor pe care îl chema Ionescu-Ulise:

După ce pe Zeus îl hulise,
O tulise iute în culise
Și la coate jalnic se julise...
Uite, ăsta era nea Ulise!

DE LA TUDOR MUŞATESCU CITIRE...

Şi acum cîteva definiţii postume ale marelui umorist şi iubitor al rebusismului care a fost Tudor Muşatescu, apărute nu demult sub titlul **Aforisme pentru anul 2070: viaţă** = diferenţa dintre cap şi craniu!; **acoperiş** = Veneţia pisicilor în călătorie de nuntă; **ploaie** = apă toarsă; **păun** = singura pasăre care trăieşte de-a-ndoaselea — începe de la coadă!

Mircea IORDACHE — Bucureşti

STRANIA COINCIDENŢĂ

Intr-o revistă de mare tiraj, care adăpostea şi un colţ rebusist, au apărut într-o bună zi, la rubrica respectivă, următoarele strofe:

INSTANTANEE (anagrame)

MENAJ

Speţiţi de... somn, zăceau într-o mansardă.
— E cam tîrziu, eu aş mînca ceva!
Oricum, e ruşinos să rabd aşa.
Fă iute-un pui, dar vezi să nu se ardă.

ZBOR

Era spre seară. Fîlfîiau drapele.
Rulînd, aeroplanul decola.
Abia lansaţi, luptau cu vînturi grele,
orbiţi de sudul luminat de-o stea.

IEPURAŞUL

Mergea tîrîş pe un teren arabil,
iar pe sărite rar şi mai pieziş.
Era cam slab — dar saltul admirabil,
la urmă, l-a salvat în aluniş...

DEXTERITATE

Era sobar şi fotbalist, se spune,
în orice meci, neîntrecut, dribla.
Prindea cu trudă mingea, dar vedea
rapid, adresa unei pase bune.

DRUMEŢIE

— E gata norma! Iau concediu, frate!
Mai marele admise-acest cuvînt,
iar eu buşii căciula de pămînt
urmînd să bat itinerarii date.

Aflaţi, prin anagramarea a cîte unul anume cuvînt din fiecare vers al celor cinci catrene, 20 de localităţi din ţara noastră.

*

Peste cîteva zile, redactorul de specialitate al revistei cu pricina primi din partea unui dezlegător soluţiile corecte, însoţite de următoarele rînduri: „Vă trimit rezolvarea jocului „Instantanee" şi vă rog a-mi expedia pe adresa de mai jos premiul făgăduit. Cu mulţumiri". Urmau semnătura şi, bineînţeles, adresa corespondentului.

Redactorul rămase uimit! Revista nu iniţiase nici un concurs în mod special şi deci nu datora nici un premiu. Totuşi, sucind pe toate părţile catrenele respective, redactorul se lovi cu palma peste frunte: Asta e! Cum de nu mi-am dat seama? Dar e o pură întîmplare, parol! Şi-i comunică dezlegătorului perspicace strania coincidenţă, cerîndu-şi scuzele de rigoare în numele autorului jocului, care s-a nimerit a fi acelaşi redactor.

Pe dumneavoastră, stimaţi cititori ai revistei „Rebus", vă invităm să rezolvaţi atît anagramele din catrene, cît şi să lămuriţi nostima coincidenţă care a trezit speranţe zadarnice în inima rebusistului din poveste. Dar să fim înţeleşi: nu făgăduim nimănui nici un premiu.

Andrei CIURUNGA — Bucureşti

MATEMATICĂ

(Metagramă anagramată: xxxxxxxF — xxxxxxxA)

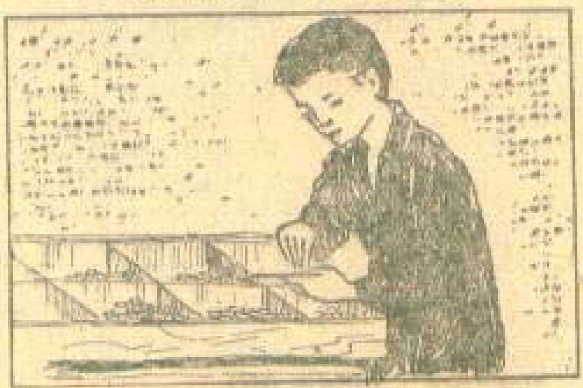

Florea ZILLI — Tr. Măgurele

DE REVELION

(Rebo anagramat: 3 + 6 = 9)

Dan RADOVICI — Focşani
Cercul rebusist „Mioriţa"

DE-ALE CASEI

ORIZONTAL: 1. Casa filmului. 2) Persoana a treia singular — Casă de comenzi... personale ! — Dintr-o... casă de cultură (Casă, cule !...). 3) Prelungire protoplasmatică — stîlp al casei (aia mici o știu !). 4) Fond de casă — Băutură de casă (bună dimineața !). 5) Are mai multe case... la oraș — Cele din... părțile unui castel ! 6) Face casă bună cu tradiția — Maltratare a ușii la intrarea în casă. 7) Puse la panou ! — A păta (reg.) — Casa florilor (pl.). 8) Clădit pe partea dreaptă ! — Case de creație ! 9) Marea noastră casă — Fire. 10) Una de departe — Parte dintr-un apartament ! — Rezultat la un război... pașnic ! 11) Îngrădită lîngă casă — Depozitul de acasă. 12) Se repetă la casă ! — Încăpere... sub casă — Motocicletă tip.

VERTICAL: 1) Casa banilor (abr) — Stau în casă — Casa Centrală a Armatei (abr. inv.). 2) Îmbrăcăminte rurală (de casă) — Primul la intrarea în casă. 3) Prefix pe... Calea Laptelui — Trăiește în preajma casei. 4) Zar la table — Luna florilor — Acum ! — Apartament central ! 5) Casa copiilor. 6) Casă în bloc. 7) Copacii din... cartier (București) — Inima lui Călin ! — Marginile caselor ! 8) Măsura alocației ! — Eugen Barbu — Cameră stil turcesc... 9) ...și emblemă dunăreană (abr.) — Revine în case ! — Emilia de la demisol ! 10) Plăți eșalonate (la casă !) — Iese afară din casă ! 11) Primul în casă ! — De-ale casei ! 12) Toți ai casei — Rînduri de case !

Valeriu BUSU — București

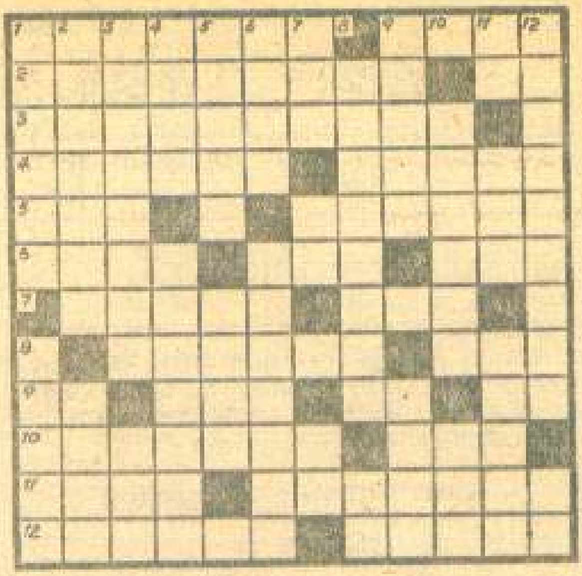

ÎN RARIȘTEA DE LÎNGĂ VII

ORIZONTAL: 1) Vițe... — ...și vii ! 2) Vin cu buchete (sing.) — Esență de... prun ! 3) De luni pînă luni, de sîmbătă pînă sîmbătă. 4) Drojdii de la... țară — Bun și de cinste. 5) I se cuvine — Prezent la îngropatul... viilor ! 6) Rîu german — Prezentatoare a modei... foaie de viță! — Teren de joacă (reg.). 7) Sortiment din... țîța caprii (nu se știe precis !) — Stropire salubră (pl.) 8) Alegere pe... soi — Povară de porumb (reg.). 9) Sfîrșitul culesului ! — Prezent la sărbătoarea recoltei — Limbă la... tulburel ! — Carie ! 10) Port-altoi (fig.) — Băutura casei. 11) Spre vărsare — Spumos cu aromă de levănțică. 12) Ciorchini parfumați — Piatră vînătă.

VERTICAL: 1) Urcă pe arac — Culegător. 2) Mai degrabă stropeală decît stropire (pl.) — Mustul viței de vie... 3) ...ieșit de sub teasc — O cupă rubinie. 4) Bîrsanele aliniate — Tăiate de la butuc. 5) Negru vîrtos (pop. pl.) — Monedă iraniană. 6) Potrivite pentru crame ! — Diafane. 7) Amați ! — Poiana Vinului ! — Amețit după ea ! 8) De viță nobilă — Cel cu cupa (și nu numai cu ea !). 9) O gură de vin — Ca stafida ! 10) Turtit — Finețea piersicii. 11) Băut de... cîntăreți — Într-o doagă — Prins de cîrcel. 12. Cultură la plural — Pentru obrazul focșenencelor.

Dicționar : ERMS, SIU.

Zeno TURDEANU — Cluj-Napoca

EROI ÎNDRĂGIȚI DE COPII

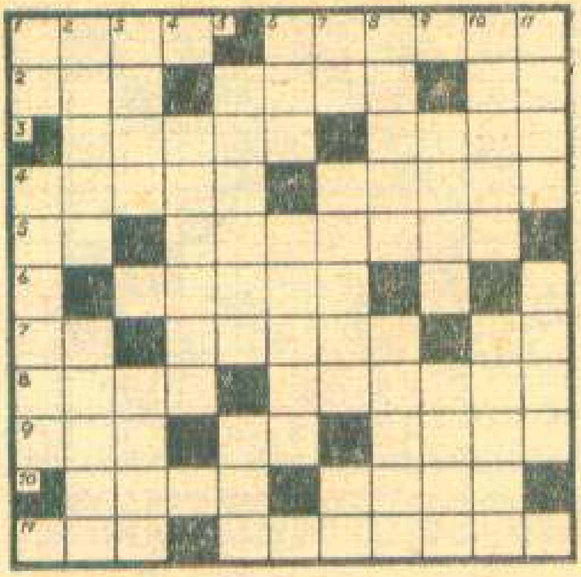

ORIZONTAL: **1)** Figură rubicondă din perioada de aur a comediei cinematografice — Micuța stea a Hollywood-ului strălucind pe marele ecran. **2)** Prilej de travesti — Crăiasa din povești — Întîlnite odată cu Setilă, Gerilă, Flămînzilă și Păsărilă! **3)** Iepurașul lui Disney, prezent într-un show pentru cei mici — Lumea copiilor (atenție la accent!). **4)** Eroi din cavalcadele copilăriei fericite — Reconstituire miniaturală desfășurată sub mai recentul patronaj al lui Gauchito. **5)** Istețul familiei — Prezintă seară de seară pe micile ecrane invitații săi de pretutindeni. **6)** Pistruiatul știrb de pe pajiștile Alpilor, bunul amic al Heidiei. **7)** E... un dublu V — Puiul de român adus în lumea filmului de către Elisabeta Bostan — Cucu! **8)** Un prea îndrăgit ursuleț vedetă a televiziunii — ...și un rățoi neastîmpărat din lumea mirifică a animației. **9)** Zeul buclucaș al vînturilor — Nichel — Credinciosul patruped al baronului Münchaussen. **10)** Tovarășul de ghidușii al lui Chip — Numai. **11)** Debut în Lysisstrata! — Ca odorul mamei!

VERTICAL: **1)** Cadouri din Obor! — Lup de mare și... mare amator de aventuri și... spanac reconfortant! **2)** Păpușă mecanică pentru cei mari — Buclucașa prietenă a celor mici, neîntrecută în inventivitate. **3)** Producător... pentru Chip și Dale — Aportul Andei Călugăreanu la celebritatea lui Țăndărică. **4)** Bobek și Lolek ca două picături de apă. **5)** Cu ochii mari (fem.) — Un covor așternut pentru Moș Gerilă... **6)** ...aproape de brazi — Eroină îndrăgită de copii, simbol al sentimentului de prietenie adevărată. **7)** Ene! (care vine pe la gene) — „Inimă de copil" înfruntînd oprelisti în căutarea mamei peste mări și țări — Intrarea în Disneyland!... **8)** ...și irezistibila sa atracție — Bătrînul meșter, creator al păpușei vii, Pinocchio. **9)** Veronica fără travesti — Pămîntul făgăduinței! **10)** Mulțime (reg.) — O mătușă cam trăznită, mare amatoare de... clanțe. **11)** Fluviu care trece prin... Timișoara! — Mult prea simpatica protagonistă a serialului „Daktari".

Anton MOREANU — Brăila

TIPOGRAFICĂ (Metagramă anagramată : xxxxxxxE — xxxLxxxx)

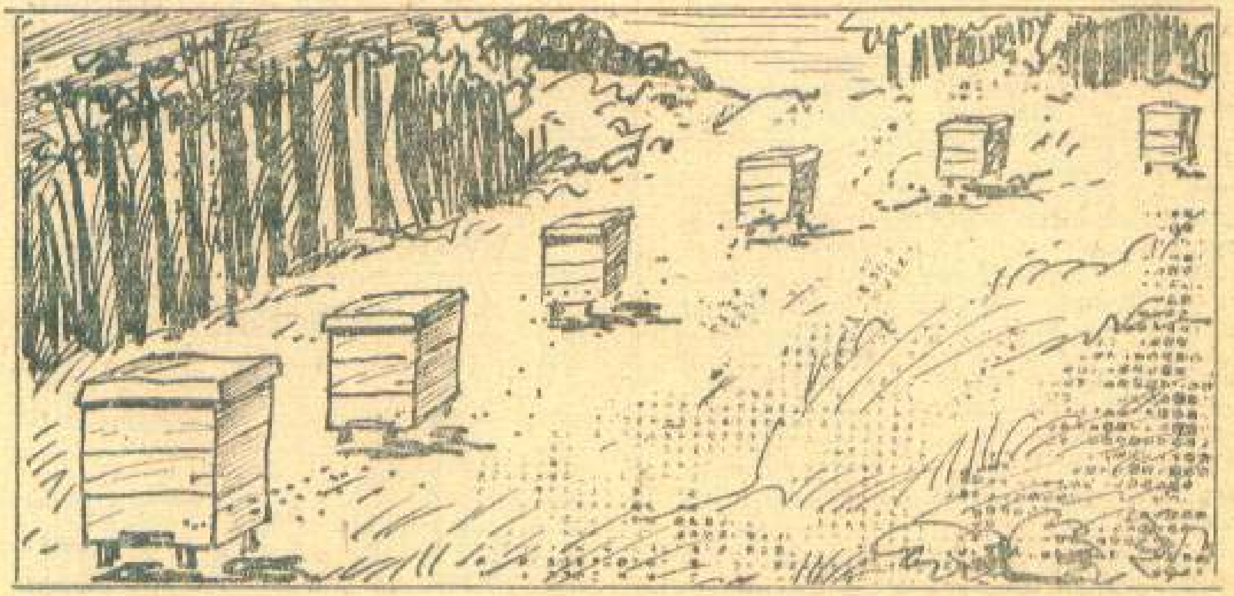

Paul COJOACĂ — Tr. Măgurele

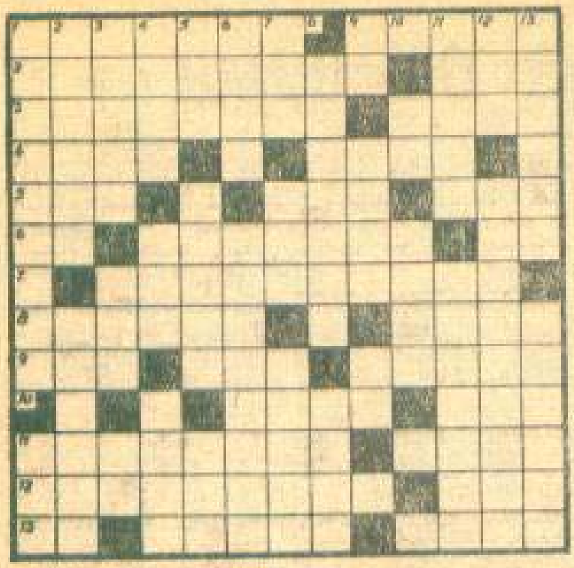

FULGI DE NEA... (Mică surpriză)

ORIZONTAL: 1) Cînd Mahomed se îndoiește! — Mină pe-a Jiului vale. 2) Acum cîteva momente — Cardinal de răsărit! 3) Meșteră-ntr-a șaptea artă — O persoană la plural. 4) În opoziție cu-aceasta — Al inspirației izvor (pl.). 5) Anual, pe la mijloc! — No, că de-acolo ne tragem! — Nea de viscol spulberată! 6) Merge de-obicei cu ea! — Cînd te uiți, e locul gol! — Dînsa e pe lîngă el! 7) De origine rurală (fem.). 8) Tot pe dreaptă linie — Mini-cuptor oltenesc. 9) Fetișcana lugojana! — Siglă pentru Confederația generală a cadrelor din Franța — Joacă fotbal la Craiova. 10) Pe deasupra, un adaos — O inscripție latină. 11) Toporașul codrilor — A hăuli să se-audă. 12) Erbacee cu peri aspri și flori roșii-purpurii — Căutați-le pe plită! 13) Sînt mereu cu ele-n gînd! — Cînd nu-ți place cineva, te cuprinde-nfiorarea — Moale și-albă ca zăpada.

VERTICAL: 1) E un fel de zgomot ritmic — Agenție-n Budapesta. 2) Căsuță, chioșc într-un parc! — Băștinaș american. 3) A rămîne peste noapte — Etna nu mai are pisc! — O Dacie la Constanța! 4) Întîlnim și un troian! — Uite-l pe nea Niculae... — ...din Țara Oașului! 5) Tema rece din careu, reprezentînd o surpriză! — Un disciplinat discipol — Orășel columbian... 6) ...și altul din S.U.A. — Așezare suceveană cu olari din tată-n fiu. 7) Asta-i afară din joc! — Rătăcește prin nămeți — Prinț din neamul slavilor. 8) A nu părăsi un loc — Cămin pentru mari și mici. 9) La intrarea în Liteni! — Oraș nordic, suedez — Doi funigei de omăt! 10) Un miros în două semne — Acesta, puțin mai intim. 11) Este un frate mai mare — Vopsea pentru păr de-omăt. 12) O cascadă din Irlanda — Ceva extraordinar. 13) A sta în drumul cuiva — O tipsie minusculă.

Dicționar: CGC, EWV, MTI, UNE, EAST, UMEA, ESS.

Mircea IORDACHE — București

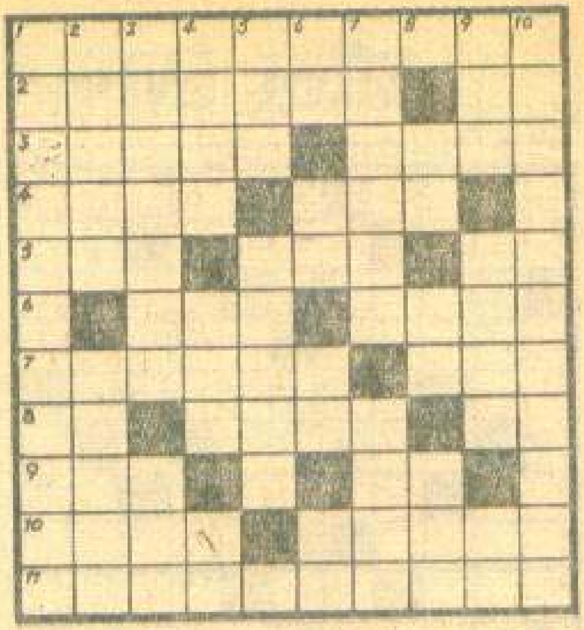

CROCHIU HIBERNAL

VERTICAL: 1) Ca un sloi (pl.). 2) A patina — Laponi! 3) Sportul alb — Cascade la Valea Albă!! 4) Infinitiv pentru talpa schiurilor — Ger la... un vin fără sifon! 5) Cu inimă rece — E vorba de ger! — Alb columbian. 6) Aici se stă și culcat la... foc! — Eliminat la jumătatea cursei! 7) Culcușul celui mic — Avantaj la joc. 8) Textilă — Ghețari în Caucaz — Primul la ascensiune! 9) Avalanșă (fig.) — Pe cal. 10) Emoție puternică — A pictat „Dezghețurile" (Claude, 1840—1926). 11) Înghețată.

VERTICAL: 1) Privesc natura la rece. 2) Frumusețe... ajunsă printre... troiene — Nămete (fig.). 3) Locul poiilor (od. dim.) — Extremitate. 4) Într-o sanie prin... Pirinei! — Iată (reg.) — Cei! 5) Platou... în relief! — Pomul de iarnă (pl.). 6) Țurțure miniatural — Notă la Sinaia și iar... — ...Sinaia! — Munte! 7) Răceală (fig.) — Ca un fulg. 8) Ocazie ratată la hochei! — Sensul tradiționalei urări — Fiecare cu iarna sa (pl.). 9) Exod avicol — Mioara — Pete! 10) Polei.

Lidia și Traian IVANA — Slatina

HIBERNALĂ

(Criptorebus: 2, 4, 5, 5, 3)

Teodor FRASIN — București

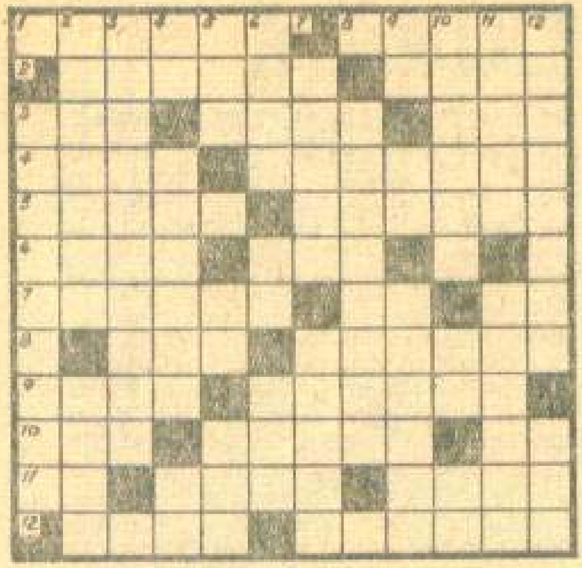

LUMINA TIPARULUI

ORIZONTAL: 1) Corp de literă de 12 puncte tipografice — Dulăpior din tipografie. 2) Mese improvizate (după culeș!) — Litere majuscule. 3) Început de rînd — Măsoară tipografic mărimea literelor — Text cules, gata pentru tipărit. 4) A lega bine — Plăci de plastic sau sticlă, liniate special și folosite în tipografie. 5) A cresta o foaie de carton pentru a putea fi îndoită mai ușor — Dispozitiv mecanic al mașinii de cules monotip. 6) Salcîm (reg.) — Palid. 7) Piesă metalică a unor anumite mașini din tipografie — Cută! — Plural (abr.) 8) A nu prea iubi — Ansamblul mijloacelor tehnice prin care se imprimă un text (pl.). 9) Literă chirilică — Totalitatea exemplarelor în care se tipărește o carte (pl.). 10) Cu greșeli — Tavă — Sandu Oprea. 11) Litere între litere! — Nu aude nimic — De aceeași mărime (sing.). 12) Cules cu... preferințe — Literă cu literă (fem, pl.).

VERTICAL: 1) Însușirile unui ansamblu de litere și semne de tipar din aceeași familie și de același corp. 2) Literă cursivă în tipografie — A realiza un anumit... tiraj! 3) Literă de tipar majusculă care are aceeași înălțime cu literele mici din text. 4) R — Oameni cu... tipărituri! — Semn inițial! 5) Retrograd notoriu — Intră la tipar! — Cerneală tipografică. 6) Tîrg de vite — În capul paginii! — Povară de porumb (reg.). 7) Listă a greșelilor de tipar — Semne grafice pentru substituirea unor cuvinte. 8) Veche tipăritură (din perioada primelor apariții tipografice de la noi). 9) În temă! — Țese! — A vedea lumina tiparului. 10) Tipăritură — Tiraj final! — George Coșbuc. 11) Cu apariții sporadice, îndepărtate — Ieșit de la... presă! 12) Cuvînt cu cuvînt (literă cu literă!) (fem. pl.) — În sfîrșit, articole!

Dicționar: ACAȚ, EATI, TAR.

George MARINĂ — Sibiu

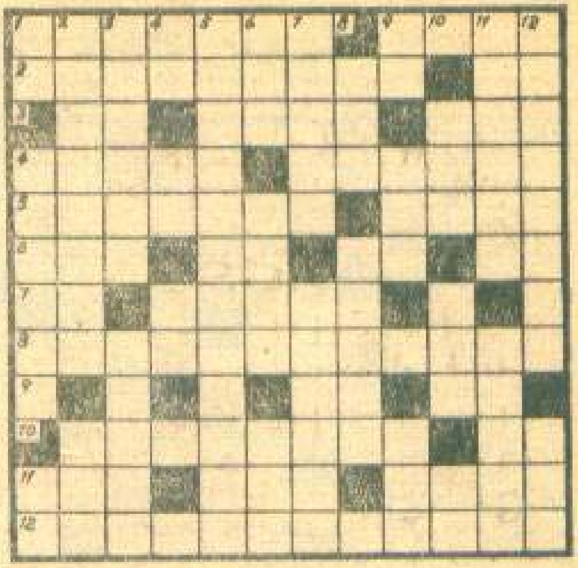

TRATAT DE ELECTRICITATE

ORIZONTAL: 1) Izolator metalic (la legătura cu pămîntul!) ... — ... și izolator de talpă (tot la legătura cu pămîntul!). 2) Verificator de tensiune — În temă! 3) Montat la intrare și la ieșire! — Folosit la împămîntare (cam impropriu) — Abajur la purtător! 4) Se resimt la un consum mare de energie (fizică) — Luminată, altfel spus, pusă la curent. 5) Șerpii versantului — Lumina... ochilor 6) Sculptor francez — Ten! — Intră în priză! — Personal la releu! 7) Arde în felul său — Serbări populare. 8) Radiatoare! 9) Cap la cap! — Paralele pe verticală! 10) Locuri de izolat... tablouri! — Ene! 11) A realiza un contact definitiv — Undă de curent (sau nu) — Le vrea pe toate. 12) Generatoare de curent.

VERTICAL: 1) Bec enigmist! — Generatoare de... lumină! — În cuvă! 2) Vechi întrerupător! — Stinge lumina (înainte de a adormi). 3) Rețele sub tensiune — Curent alternativ. 4) Clara Daneș — Cută! — Nichel. 5) Cu plus nedorit în tensiune. 6) Vechi... generator de curent — Oscilații ale curentului (la un curs) — Ospătar de altădată. 7) Puse la gard — O întrerupere în rețeaua aeriană. 8) A se plînge pe același ton (reg.) — Coborîre la pămînt (e cam riscantă). 9) Centigram — Sport cu arma — Colonie portugheză (abr.). 10) Mînă oițele — Schimbați la ora zero! — Volt-amper (abr.). 11) Transformatoare de tensiune — Cu tensiunea în bună stare. 12) Siguranță aeriană (tot în coborîre la pămînt!) — Mulți ani (pl.).

Dicționar: OGE, TAL, OGI, EAO.

Nicolae BANU — Craiova

SĂ NE BUCURĂM

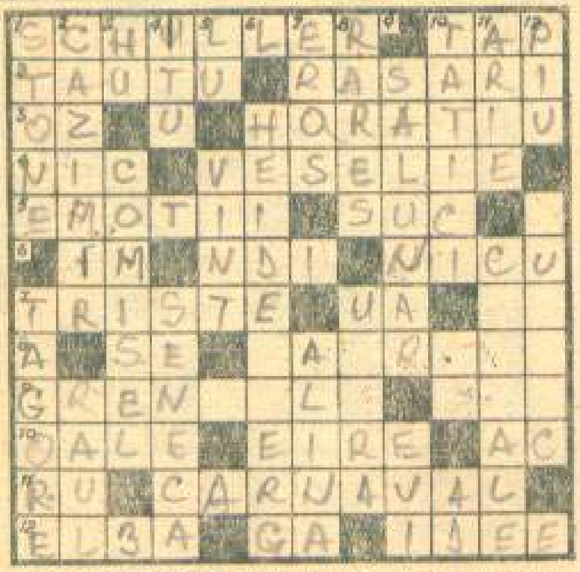

ORIZONTAL : 1) Autor al versurilor care stau la baza „Odei bucuriei", ce răsună în finalul „Simfoniei a IX-a" a lui Beethoven — Proverbialul ispășitor. **2)** Regretat poet contemporan, autor al volumului umoristic „Hai să rîdem împreună" (Nicolae) — Verbul soarelui în zori de zi senine. **3)** Locul vrăjitorului ! — Poetul latin de la care ne-au rămas cuvintele „Carpe diem" (Bucură-te de ziua de azi). **4)** Nimic (pop.) — Bucurie, mare bucurie. **5)** Trăiri puternice — Răcoritoare estivală. **6)** Ion Minulescu — Localitate în Kenia — Constantin între ai săi. **7)** Nu prea le arde de rîs (fem.) — Una, alta !... — Acar ! **8)** Începe să fie serios ! — Dovadă cam tristă a... rîsului profund ! **9)** Gazda Olimpiadei Albe din februarie 1978 (Franța) — Postav gros. **10)** Rîd... cioburile de cele sparte ! — Vechea Irlandă — Înțepătură simbolic satirică. **11)** Careu ! — Petrecere plină de fantezie și exuberanță juvenilă. **12)** „Întîlnire pe..." unul din filmele comicului sovietic Erast Garin — Vorba unei gîsculițe — Stă la baza unei caricaturi reușite.

VERTICAL : 1) Autor al cunoscutelor romane „Bucuria vieții" și „Agonie și extaz" (Irving) — Mare poet indian căruia îi aparține poemul „Ea, Bucuria..." (Rabindranath). **2)** Și o poetă ieșeană semnatară a poemului „Bucurie" (Otilia) — Nume masculin cubanez. **3)** Horațiu Udrea — Compozitor român contemporan, autor al unui „Cîntec de bucurie" (Florin). **4)** Vechea simpatie a tribunelor arădene — Anticul autor al „Epistolei a XXIII-a, către Lucilius", intitulată „Filosofia, izvor de veritabilă bucurie". **5)** Leu ! — „...de libertate", cunoscută operetă de Dunaevski. **6)** Vechi centru universitar european unde s-a localizat istoric cîntecul „Gaudeamus igitur" (Să ne bucurăm). **7)** Semăna dragostea printre zei și muritori — A mîngîia. **8)** Domnul Moldovei, fiu al lui Ștefan cel Mare — Vultur (rar). **9)** Salvator — Evitat de la început ! **10)** Bucuria copiilor travestiți în Moș Gerilă — Pune mîna — Aed ! **11)** Cîntec — Instrumente populare ce scot sunete veselcristaline. **12)** Interjecție pentru chemat puii — Compozitor român căruia îi aparține piesa corală „Mulți ani trăiască !" (1866—1928).

Dicționar : NIC, NDI, EIRE, PIU.

Petrache MUREȘ
Vișeu de Sus, Maramureș

ÎN ATELIER (Monoverb cu încastru anagramat : xxxxxOxxx)

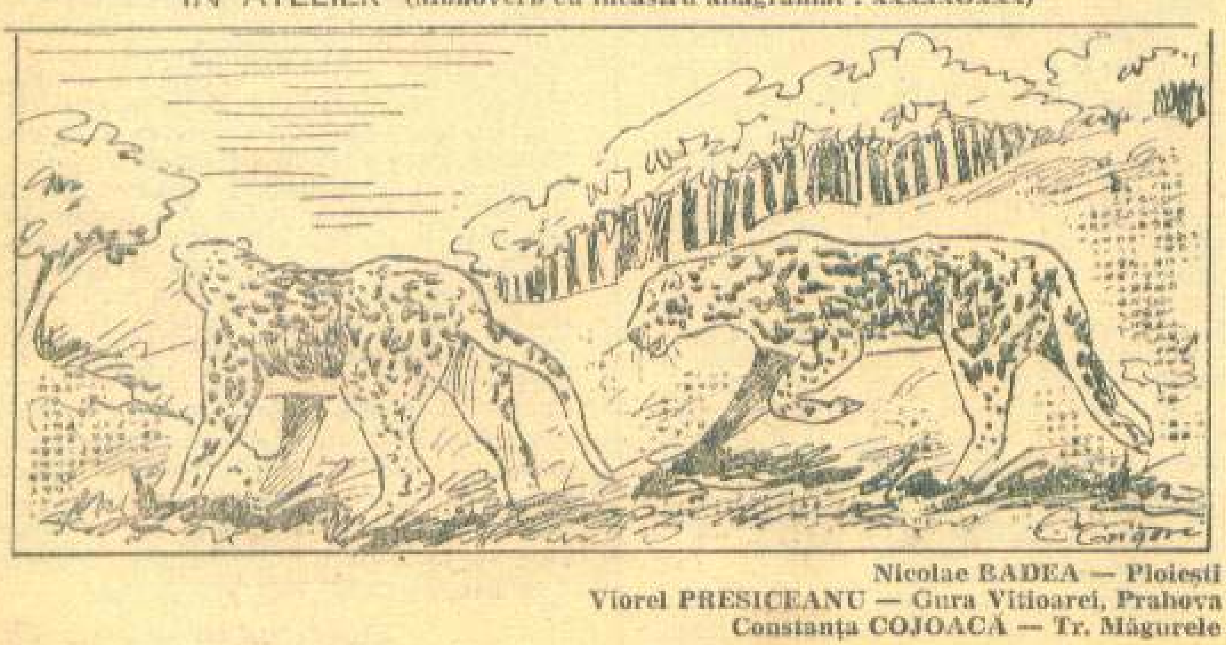

Nicolae BADEA — Ploiești
Viorel PRESICEANU — Gura Vitioarei, Prahova
Constanța COJOACĂ — Tr. Măgurele

DE ANUL NOU

ORIZONTAL : 1) Joc cu mască, vechi obicei al românilor — Zeul în cinstea căruia romanii organizau la sfîrșitul anului mari serbări. **2)** Mică monedă romană — Recitat în pocnete de bici și sunete de buhai. **3)** Ibidem (abr.) — Măiestrie. **4)** Evenimentul care, indiferent cînd a avut loc, în Japonia se sărbătorește în Noaptea de Anul Nou (pl.) — Îndoit (nu e vorba de vin !). **5)** Carte a anului citită de la... 1 ianuarie pînă la 31 decembrie. **6)** Alt obicei al nostru constînd în frumoase cîntece și urări ce răsună de Anul Nou pe la toate casele — A se osifica (reg.). **7)** Plugușorul, Capra ș.a. (sing.) — Un drum scurt din poartă în poartă. **8)** Interjecție... cînd apuci — Băutură tare, marinărească — Carte ! **9)** În această țară asiatică momentul în care salvele de tun vestesc sosirea Anului Nou trebuie întîmpinat de către fiecare mesean cu o monedă de argint în mînă, altfel își va petrece tot anul departe de cei dragi — Mult așteptatul Moș așteptat cu nerăbdare de către cei mici. **10)** Negație — Sclavi spartani — Zile la romani. **11)** Cînd orologiul bate ora 12, cubanezii o deșartă din ulcioare urînd anului care vine drum bun și limpede — Abreviație... abreviată — Prezență simbolică din fiecare casă prilejuită de venirea Anului Nou. **12)** Petrecere de Anul Nou (pl.).

VERTICAL : 1) Marele stat asiatic în care în noaptea Anului Nou are loc faimosul carnaval al lampioanelor — Interpret al cîntecelor de dor și jale. **2)** Ca zăpada — Începe carnavalul ! — A lua un colțuc de pîine. **3)** Post scriptum — Țara nordică în care în ajunul Anului Nou un bărbat, îmbrăcat în piele de taur, înconjoară case pentru a o feri de rele în anul care începe — Postav ! **4)** Sărbătoresc Anul Nou în ritm de canțonetă și cu belșug de... spaghetti ! **5)** Ape ! — Poporul antic ce sărbătorea Anul Nou la apariția primei luni noi, răsărită în 21 iunie — Localitate în Afganistan. **6)** În această provincie franceză se practică și azi în ziua de Anul Nou un joc constînd în lansarea de discuri de lemn aprinse — Deșert asiatic. **7)** Eseu ! — Fluviu indian — Element de compunere prezent pe micile ecrane în noaptea de Anul Nou. **8)** Vechi polițai turc — Micile și marile atenții ale celor dragi. **9)** Variantă a Caprei, obicei întîlnit în special în Moldova — Prietenul lui... Maupassant — Bene ! **10)** Condimentează specific trandafirii și răciturile — Instrumente poetice. **11)** Rîu în Marea Britanie — Marea scenă a desfășurării celebrului carnaval brazilian prilejuit de sosirea Anului Nou. **12)** Număr (abr.) — Anul Nou reprezentat metaforic ca un puști plin de veselie — Eduard cel mic.

Dicționar: HLS, OSI, IEI, LAL, ROAR.

Petrache MUREȘ
Vișeu de Sus, Maramureș

COMICĂ (Metagramă anagramată : xxxxxxNx — xMxxxxxx)

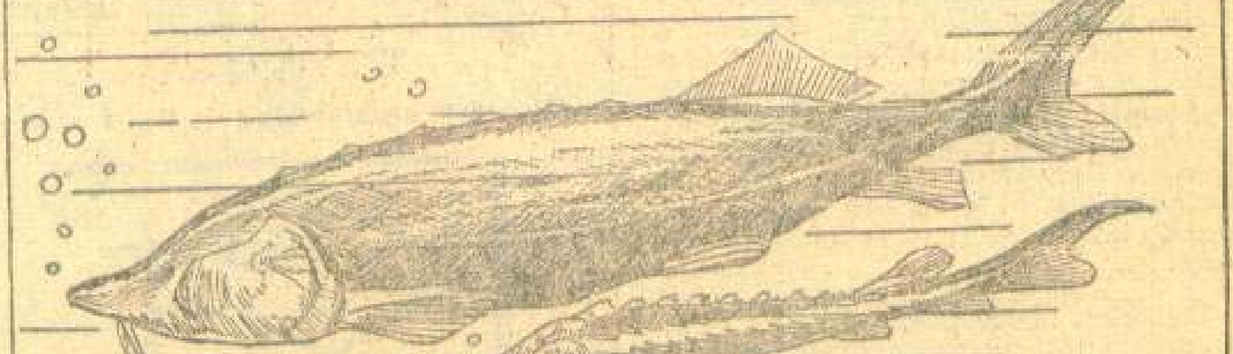

Viorel ABRUDAN — Timișoara

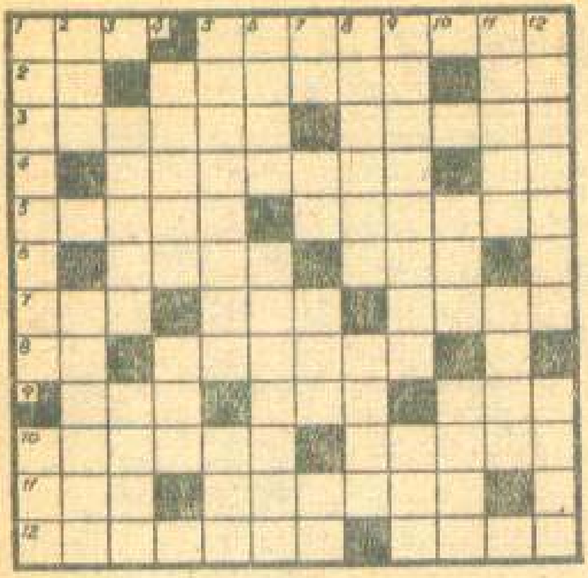

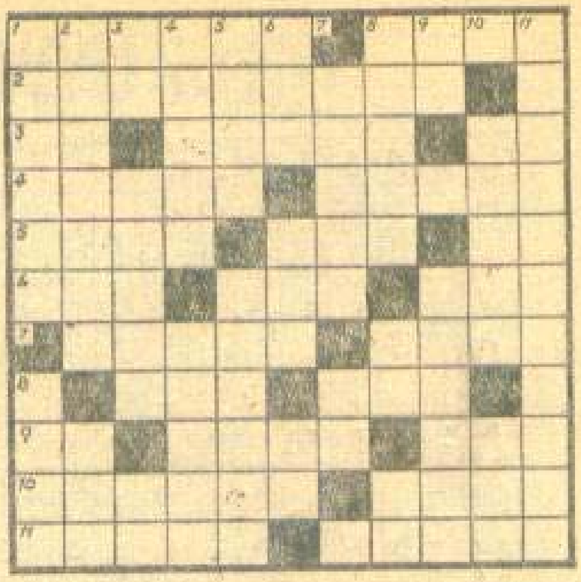

LA GURA SOBEI

ORIZONTAL: 1) La gura sobei... — ...și în soba aflată în bună funcțiune (dim.). 2) La gura sobei! — „La gura sobei" de Vasile Alecsandri — Arsă la inimă! 3) Scoasă și pe gura sobei — Născocit. 4) Rezistențele sobelor — Cato! 5) A face... o plată — Arde și ...ustură. 6) Comună în Elveția — Se face la foc iute (mold.). 7) O fată de împărat... — ...la șezătoare (reg.) — Plată la termen. 8) La un semn! — ...trec rînd pe rînd, balauri, zîne și pitici! 9) Bun de aprins focul — ...acuma... — ...cu bagheta magică. 10) Tot... la o gură a sobei! — Vremea cînd se stă la gura sobei. 11) Curs pentru elevi — Spuse la gura sobei. 12) Sobă cu... gura mare! — Cămine tematice.

VERTICAL: 1) Bune de ațîțat focul — Plin de... fumuri (un fel de gură a sobei!). 2) Oraș în Timor — Pline de funingine (fig.). 3) Tain — Orășel în Mexic. 4) Ascultă povești la gura sobei (altfel sînt cu... foc!) — Desaga lui Turbincă. 5) Foșnetul focului (pl. pop.) — Covor fermecat... ipotetic, stil secolul XX (abr.) 6) Lemn de foc — Strada „Bojdeucăi" lui Creangă. 7) Prima și ultima dintre litere — În mijlocul lumii! — Iese pe coș... — ...și la gura cuptorului! 8) Bun de pus pe foc — Care merge. 9) Tiraj (pl.) — Pus pe foc. 10) Refren... — ...cîntat cu însuflețire. 11) Ca muma-pădurii — Rație de lemne. 12) Spusă la gura sobei — Combustibil modern.

Dicționar: MIES, CIR, LAF, BIG, SOE, APAM, SIT, RUIE.

Mircea ȘTEFĂNESCU — Craiova

VĂ SALUT!

ORIZONTAL: 1) Bună-dimineața (pl.). — ...și la mai mare! 2) Noapte bună. 3) Sorcovit la inimă! — Te salută din mers (fig.) — Post scriptum... 4) ...după plugușor (fem. pl.) — Cu plecăciune (pl.). 5) La bună vedere (pl.) — A spune de bine — Ape! 6) Mulți ani... — ...femeie! — Sînt în frunte. 7) Pă... pă! — Ceartă oltenească. 8) Arșice! — Nu-i chiar... salut! 9) Acar! — „Vă salut!" în cazul de față — Nu-i ziua bună! 10) Drum bun (pl.) — Arde împrăștiat! 11) Servus vouă! — Noroc bun (pl.).

VERTICAL: 1) Ziua bună... se cunoaște de dimineață (pl.) — Pa și iar pa! 2) Salve — E în pom. 3) Curse! — A lua în brațe — E viitorul în față! 4) Crește... la anul și la mulți ani! — Salută cu „Noroc bun!". 5) I se asigură respectul — Se abțin. 6) Diminutiv feminin — A da mîna — Doarme! 7) Ținută personală — Indicatorul anilor mulți! 8) Respectele noastre — Chiot de veselie — De acord. 9) La revedere! — Voie bună. 10) Ave (sing.) — Ceasul... rău! 11) Pa... pă (tot ce are!).

Ioan SASU — Vișeu de Sus
Cercul rebusist „Miraj"

ECONOMICĂ

(Monoverb anagramat: 2 + 1 + 6 = 9)

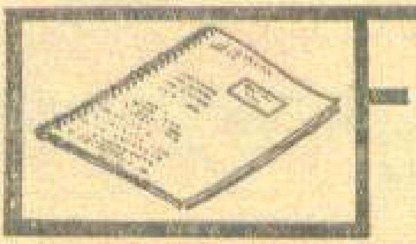

Spiru CONSTANTINESCU — Focșani

MINI-ENIGME

CONDIȚIE

Hărnică-i fătuca mea...
Țineți minte ce-i cu ea :
De nu-i prindeți mîna-n lege,
Precis... praful se alege !
(Mătura)

PENTRU VIAȚĂ

Doar atîta spun :
E-amară-n surghiun,
Pentru leneși, acră,
Iar muncită-i sacră !
(Pîinea)

PECETEA

Pecete, volbură de foc,
Al dragostei fierbinți, e joc !
Nimic mai dulce pe pămînt,
Pecetea-i jar și jurămînt !
(Sărutul)

PRIETENA

Sclipire de gheață,
Prietenă pe viață
Și dac-o privești,
Spune cine ești !
(Oglinda)

ȘARPELE

Șarpele suie pe culmi
Printre fagi, carpeni și ulmi,
Trece dealul, trece valea
Și-ți ațíne mereu calea !
(Cărarea)

CAI ÎNARIPAȚI

În toamnă și-n primăvară
Văd mii de pluguri cum ară
Fără boi și fără jug,
Aducînd țării belșug !
(Tractoarele)

PENTRU ODIHNĂ

Uite-acest lucru de stat
Este foarte căutat.
Dar vedeți cum vine treaba :
Nu-i pentru statul degeaba !
(Scaunul)

DUBLĂ SEMNIFICAȚIE

De-l lovești cu bățul, cîntă
Și vibrează, se frămîntă,
Parc-ar fi atins de streche.
Juri că e într-o ureche !
(Timpanul)

INFUMURATUL

Vă spun clar ce am de spus :
Unii îl aruncă-n sus.
De e mic, sau de e mare.
Și zici : fu luat la purtare !
(Nasul)

Mircea IORDACHE
București

PENTRU ANIMALE (LA CIRC) (Rebo eliptic anagramat : (8) + 6 = 13)

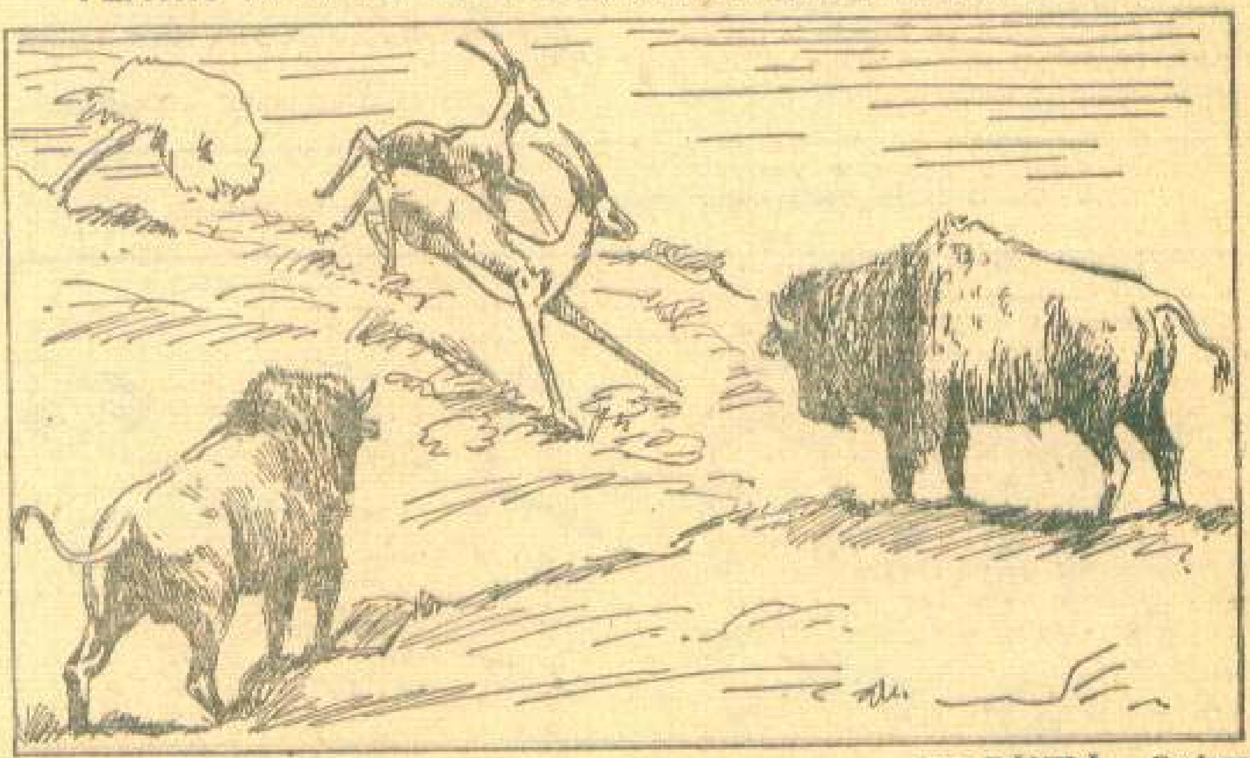

Ioan DANILĂ — Craiova

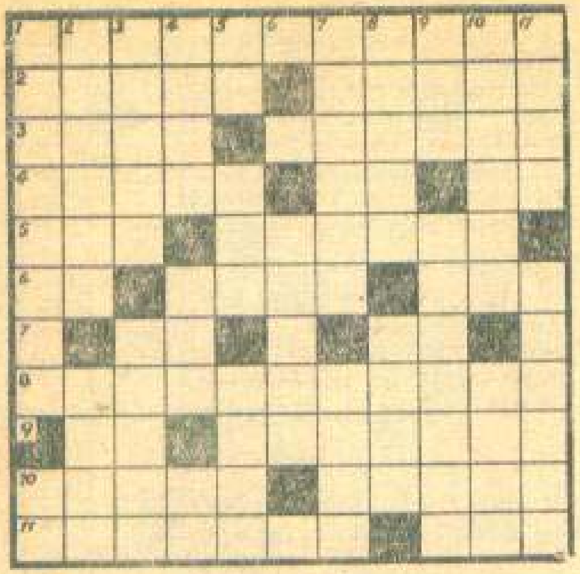

CĂMINUL NOSTRU

ORIZONTAL : 1) Instinct matern despre care scriitorul francez Al. Dumas-fiul spunea că acesta constituie patriotismul fierbinte al femeii. **2)** El și ea, braț la braț — „Natura a făcut pe bărbat și pe femeie unul pentru altul, i-a orînduit să trăiască uniți, le-a dat sentimente, aptitudini și funcțiuni diverse, dar cu drepturi egale" ! (Filosof francez : (1814—1896). **3)** Joc de familie — Acest ilustru poet german (1749—1832) era de părere că un cămin bun și o femeie cumsecade prețuiesc cît aur și mărgăritare și că chipul femeii ne spune aproape totdeauna dacă are un soț bun. **4)** Elan în muncă — Lucia Roman — Fluviu bivocalic. **5)** Rîu în S.U.A. — Femeia în pas cu vremea (masc.). **6)** Într-un vers ! — Încăpere în cămin — Insulă scoțiană. **7)** Jeana Ionescu — Așa începe educația ! **8)** Unitate de vederi, condiție sine-qua-non a înțelegerii și fericirii conjugale. **9)** În cont ! — Filosof englez (1820—1903), care afirma că idealul muncii educative în cadrul unui cămin constă în dobîndirea unei complete pregătiri pentru viață. **10)** Căminul celor mici — Neamul nostru, o adevărată familie (înv.). **11)** Părintească — Pasaj central !

VERTICAL : 1) „Căsătoria este școala cea mai sigură a ordinei, a bunătății, a omeniei", nota acest om de cultură francez, trăitor între anii 1715 și 1789 — Camil Petrescu. **2)** Dușmanul de moarte al minciunii, cea mai înaltă maximă a vieții — Personaj ibsenian care și-a părăsit căminul din cauza unui soț ce socotea femeia doar o păpușă, fără personalitate și voință. **3)** Delicat — „Soția nu trebuie să fie numai menajera bărbatului, ci și tovarășa vieții lui intelectuale și spirituale" (Filosof francez ; 1823—1899). **4)** Obîrșia poetului Euripide (480—406 î.e.n.), care sublinia că nu numai frumusețea femeii, ci mai ales virtuțile ei leagă inimile celor care întemeiază un cămin (masc.) — Particulă întrebuințată înaintea numelui de botez al tatălui, intrînd în componența numelui de familie al copiilor — La intrarea în Șebeș ! **5)** Răsărit la... apus ! — Rîu în U.R.S.S. — Afluent al Dunării. **6)** Căminul lui Zeus și al familiei sale (mit.). **7)** Iubita lui Tristan — Oraș în R. D. Germană. **8)** Tinere (reg.) — Vulcan în Italia. **9)** Diviziune administrativă în Danemarca — A întocmi un articol sau reportaj. **10)** Localitate în județul Prahova... — ...și alta în Dîmbovița, lîngă Tîrgoviște. **11)** Erou al lui Vergiliu, fiul Afroditei și al lui Anhise, care s-a căsătorit cu Lavinia — Sociolog și critic literar român (1855—1920).

*Dicționar: **BAD, EIG, SIN, TMA, TIERE, AMT**.*

Mircea IORDACHE — București

MECANICĂ (Metagramă anagramată : xxxxLxxx — xxSxxxxx)

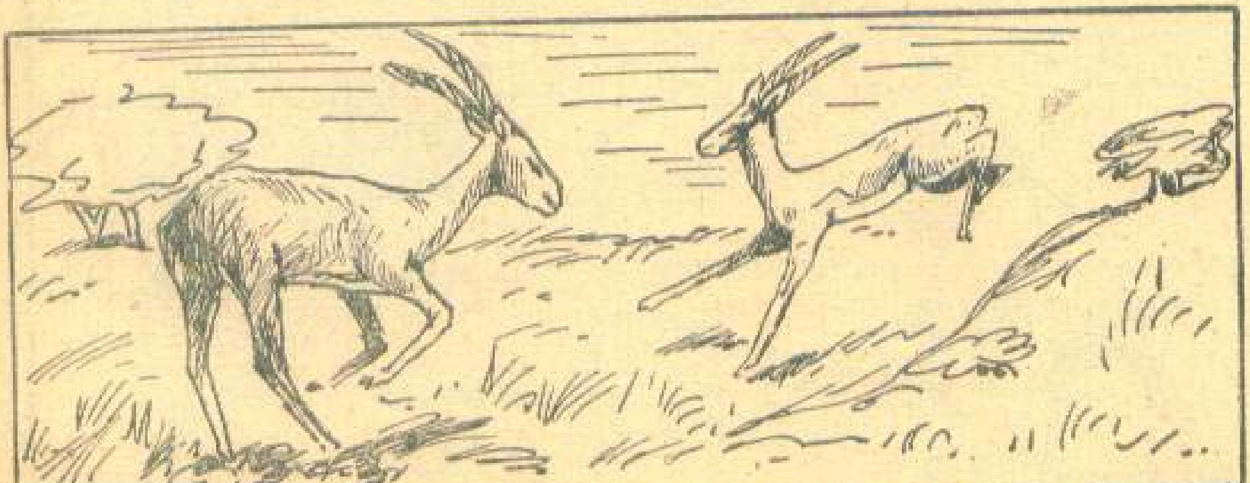

Elena BECHEANU — Tr. Măgurele

LA ÎNĂLȚIME

ORIZONTAL : 1) Scriitor român contemporan, autor al romanului „Toate pînzele sus" — Marginea de sus a unei oale (reg.). **2)** Cel mai înalt vîrf din masivul Bucegi (2507 m) — Extras — Cel mai de sus punct de referință. **3)** Plasat într-o ierarhie socială — Are un periculos și proverbial prag de sus. **4)** Se cunosc și unele „de vîrf" — Semn ortografic plasat în partea de sus a unor anumite cuvinte. **5)** Cel mai înalt podiș din lume (aproximativ 5 000 m) — Rîu în U.R.S.S. **6)** Zvîcniri în sus — Sus pe cal. **7)** Primul cuvînt al fiecăruia — În acest loc — Localitate în Africa. **8)** Jumătate de vară ! — Te trimite de sus jos (în text). **9)** Prenumele actorului american Newmann, protagonist al filmului „Cineva, acolo sus, mă iubește" — În turn ! — Nicovală (reg.). **10)** Sînt — Cu pînzele... sus (sing.) — A apare. **11)** Istoric și filolog român (1754—1816) — Ansamblu de opt persoane. **12)** Participă și la proba de săritură în înălțime — Scriitor englez, autor al cunoscutelor romane „Drumul spre înalta societate" și „Viața în înalta societate".

VERTICAL : 1) Marele oraș canadian în care se află cel mai înalt turn de radio și televiziune din lume (548 m) — Oraș italian în care există un celebru turn înclinat. **2)** Partea de sus a brațului — Cu susul în jos. **3)** Parte mai înaltă la pupa unei nave (pl.) — Acută... de durere ! — Canele ! **4)** Pronume reflexiv — Localitate în Iugoslavia. **5)** Curse ! — Partea de sus a unui capitel — Un rînd de case la înălțime. **6)** Stau sus pe casă. **7)** Număr redus mai de mult — Te iau de sus (fam.) — Început de refren popular. **8)** La înălțime — Istm în Canada — Paravan solar, sus pe cer. **9)** Sus... la munte (pl.) — Partea de sus a casei! **10)** Te duc în sus (pas cu pas) — Luați pe sus. **11)** Neon — Țara de Sus — Castaniu (la cap !). **12)** Plai și localitate în județul Argeș — Prevăzute cu arcade.

Dicționar : USNA, EIA, AUS, LECE, RAE, AREF.

Iancu GOLDSTEIN — Bîrlad

MAREA MISIUNE

(Ligamente : 6, 6, 6, 5, 4)

C-o zi în urm-au desenat pe calc
itinerarul ce-l aveau în față.
În larg, în trei, urmau să plece joi
în zori de ziuă, cît mai dimineață.

S-au îmbarcat la ora cinci din port,
o zare-albastră, sprijinea tot cerul.
Pe unda-ntinsă, firul apei viu
părea c-o să dezlege tot misterul.

Așa a fost, căci scufundați în apă
gătiră misiunea într-un ceas.
Sondînd, descoperiră enigma mult visată
de secole rîvnită, epava unui vas.

Haralamb PETCU — Bîrlad

N. A. Aflați prin ligamentare denumirile a cinci minerale.

O AMINTIRE

Oprit din drum la marginea pădurii
simțeam chemarea codrului fidel,
pătruns din nou de vuietul securii
cînd cad candori sub aprigul oțel.

Purtam nestinse nostalgii în cuget
iar vîntul serii deștepta stihii
și-mi strecura în stihuri cîte-un muget
de cerb, rănit sub stelele-făclii.

Doar luna-n crengi, albind ca o zăpadă,
îmi amintea de-o zi din viața ta,
copilă ce zîmbeai sub o arcadă
de brazi înalți, în seara ce cădea...

Andrei CIURUNGA — București

N. A. Aflați, prin simpla lectură a versurilor de mai sus, titlurile a 12 poezii de Tudor Arghezi (3, 4 ; 8 ; 3, 3 ; 7 ; 9 ; 6 ; 7 ; 6 ; 6 ; 1, 2 ; 6 ; 5).

UN CAREU PLIN DE VIAȚĂ

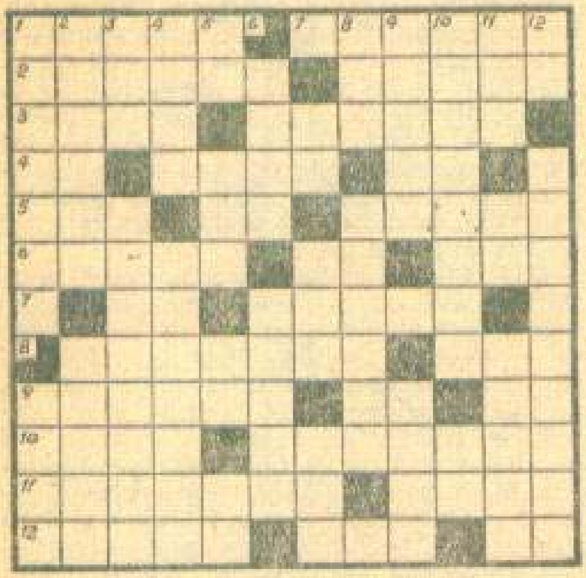

ORIZONTAL: 1) Prozator român, autorul volumului „Meșterul viață" — Publicist contemporan care a scris „Un om își trăiește viața" (Ion). **2)** Savant sovietic, autorul lucrării „Originea vieții pe pămînt" — Are „șapte vieți în pieptu-i de aramă". **3)** Tînăr regizor român de film, autorul peliculei „Tănase Scatiu", după romanul „Viața la țară" de D. Zamfirescu — Autor al poemului „Sînt obosit de traiul meu statornic" (Serghei). **4)** Eusebiu Camilar — Eroul central al piesei fraților Tur, intitulată „Scopul vieții" — Dan Nasta. **5)** La înălțime — Ion Marinescu — Trai (pl.). **6)** A lăsa cuiva viața — Cute! — Glumă (mold.). **7)** Fier — Un rău în viață! **8)** A descris viața unei femei dornice de înavuțire în romanul social „Mara" — Lac în Anglia. **9)** Marele domn al Moldovei, erou principal al dramei lui Delavrancea „Apus de soare" — Teme! — Merg la Roma. **10)** Autor al cărții pentru copii „Elev în clasa întîi" (Ștefan) — Marele nostru povestitor a cărui viață (și operă) au stat la baza unui cunoscut volum de George Călinescu. **11)** Plin de viață — Un dar... francez! **12)** Savantă de reputație mondială, creatoare a produsului „Gerovital" — Eroina de legendă îngropată de vie în zidul mînăstirii — Mea!

VERTICAL: 1) Critic de artă care ne-a făcut cunoscută viața lui Van Dyck prin intermediul unei monografii — Corpuri cerești a căror viață este apreciată în cifre de ordinul milioanelor. **2)** Anticul filosof din care cităm: „Nu este posibilă o viață plăcută, dacă ea nu este înțeleaptă, onorabilă și onestă" — Fără viață (fig). **3)** Curmă viața păsărelelor — Viață (dim.). **4)** Viață — Vie și nevătămată. **5)** „...vieții tale", roman de Ion Pas (neart.) — A avea viață — În viitor — Gene! **6)** Rudă — Numărul săptămînilor dintr-un... balon julesvernean. **7)** Pense! — Prozator contemporan care a scris despre o... „Viață de buzunar" (Nicolae) — Marcă de lampă de radio. **8)** Curelușe de meșină — Născute (fig.). **9)** Autor al dramei „Cîntecul vieții" — Cea mai iubită ființă de pe pămînt. **10)** Marele nostru poet, autor al poeziei „Viața" — Poftim. **11)** Zeița mării în mitologia scandinavă — Sfîrșitul vieții! — Mod de viață... strict medical. **12)** Plantă textilă — Plină de viață.

Dicționar: SAG, URR, MAIS, RCA, IRE, RAN.

Serghei COLOȘENCO — Bîrlad

CHIMICĂ **(Metagramă anagramată: xxxxxExx — Axxxxxxx)**

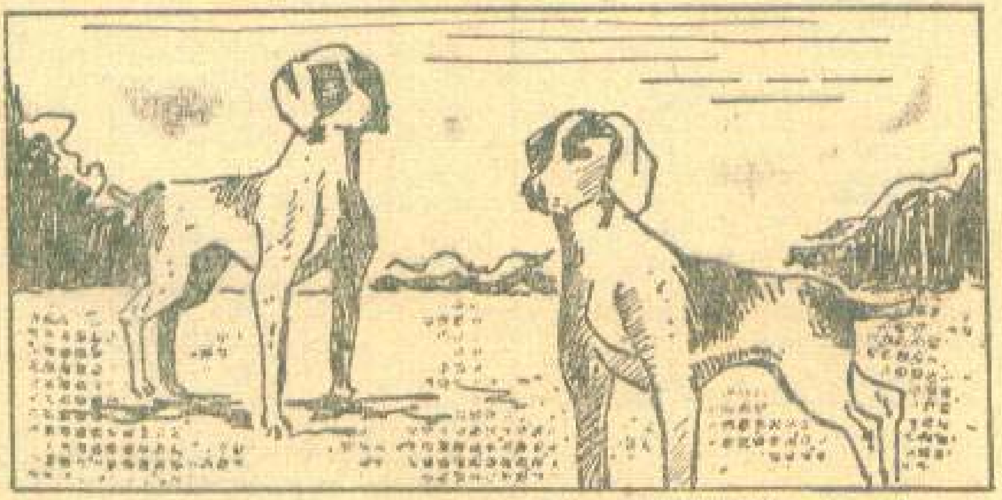

Elena BECHEANU — Tr. Măgurele

MINI-ENIGME

UMBRA ALBĂ

Umbra albă lin coboară
Pe-un tăpşan întins de ţară.
Zboară lin din pom în pom.
Nu se vede om cu om!
(Negura)

FERESTRE

Agere ferestre-anume
Stau deschise-avid spre lume:
Ca nişte faruri dau roată,
Viaţa scormonind-o toată!
(Ochii)

FULGER NEGRU

Un fulger negru-naripat
Pare din praştie-aruncat.
Cînd se înalţă, cînd coboară,
Căci de cînd este lumea, zboară!
(Rîndunica)

CU MIEZ

Suliţa soarelui de vară
Îi pritoci frunză amară,
Apoi cînd toamna fu în toi,
Cu bulgări dulci zvîrli în noi!
(Nucul)

INVENŢIE ANCESTRALĂ

Cinci stinghii de lemn, cotite,
Alte zece-n ele-nfipte,
Una-ncurmeziş pluteşte,
Pe cînd totul se-nvîrteşte!
(Roata)

VORBĂ GOALĂ

Vorba goală pusă-n oală
Nu te scoală de pe boală.
Nimănuia nu-i prieşte
Şi mai rău îmbolnăveşte!
(Minciuna)

UNEALTA

Furculiţă cu cinci dinţi,
Mult îs harnici şi cuminţi.
Cea dintîi unealtă, deci,
Ce va dăinui în veci!
(Mîna)

LEGUMICOLĂ

Flăcăiaş cu sînge dulce
Merge-n luncă să se culce;
Tocmai spre toamnă se scoală
Şi se scaldă într-o oală!
(Sfecla)

SOMN UŞOR!

Pene are, dar nu zboară.
Te trage lesne pe sfoară
Că de-i pui capul în poală,
Cucurigu te mai scoală!
(Perina)

BULGĂRELE DE ZĂPADĂ

Dacă se-ntîmplă să cadă
Acest bulgăr de zăpadă,
Haina fină îi plezneşte
Şi de frică-ngălbeneşte!
(Oul)

LA UN LOC

Pare o adunătură
De fîrtaţi, ca dinţii-n gură.
Scutură cu mic cu mare,
Toţi perii de pe cărare!
(Pieptenele)

HULUBUL

Un zbor alb de porumbiţă
Cu gînduri pentru bădiţă.
Dar cu gîndurile-aceste
E altă veste-poveste!
(Scrisoarea)

CIRIP!

Bulgăraş cu pana sură,
Iarna-n ger, vara-n căldură,
Liniştea curţii o sfarmă
Că-i un viu izvor de larmă!
(Vrabia)

DIN MERS

Ţăcăne şi pufăie,
Urcînd panta, gîfîie
Un şarpe prelung şi viu...
Un catren din mers îi scriu!
(Trenul)

DIN STRĂMOŞI

Aprig frămîntată
Fu trasă pe roată...
Binecuvîntată:
Hrăni casa toată!
(Oala de pămînt)

ATENŢIE!

Munca fu iute gătată
C-o sapă şi c-o lopată
Şi-ajunse, măi oameni, măi,
Cursă pentru... nătărăi!
(Groapa)

Mircea IORDACHE — Bucureşti

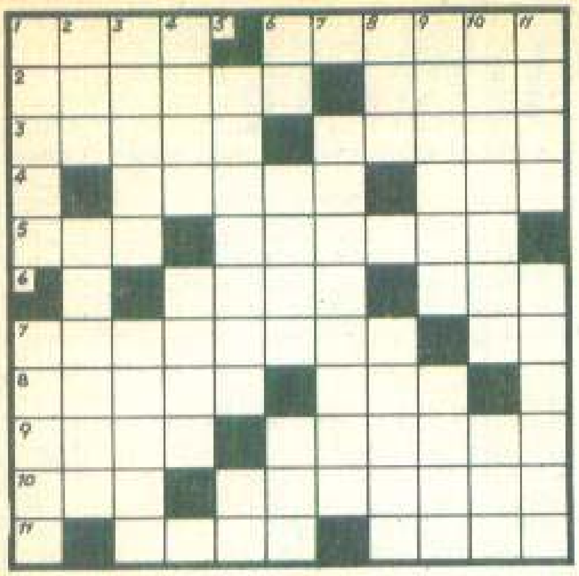

CONFECȚII

ORIZONTAL: 1) Costum foarte economic — Un fel de tipar. 2) Veston de uniformă — Mînuiește cu pricepere acul, pentru diverse „garnituri". 3) Cei mai strîmți pantaloni — Broderii ornamentale. 4) Podoabe la portul național — Piept. 5) Taie din mîneci! — Corectează talia. 6) Palton maxi (pl.) — Înainte de făcut! 7) Înflorată! — Set! 8) Blană îngustă, purtată pe umeri (pl.) — Poartă blană veritabilă. 9) Poartă baston și ochelari — Alternativă la curea. 10) Tiv la mașină! — Haine... pentru bărbați. 11) Haine obișnuite — Puse la buzunar.

VERTICAL: 1) Veste — Între palton și pardesiu. 2) Material plastic, galben — Țesătură deasă, imprimată. 3) Furnizori de pînză tare — Umblă în negru. 4) Reclama! — Poartă pînză albă (od.). 5) Podoabă din fire textile — Îl îmbracă pe caporal! 6) Confecție din piele, pentru sport și călătorii — Haină îmbrăcată... de cine are dreptul — Croială de diagonală. 7) Broderii din fir metalic. 8) Halat scurt! — Aici se poartă îmbrăcăminte gen „sport". 9) Țesătură imprimată în carouri — Material de rezervă. 10) Ocazie pentru o rochie albă — Cardinal! 11) Verde cu ciucuri — Haine vechi.

Victor CICU — București

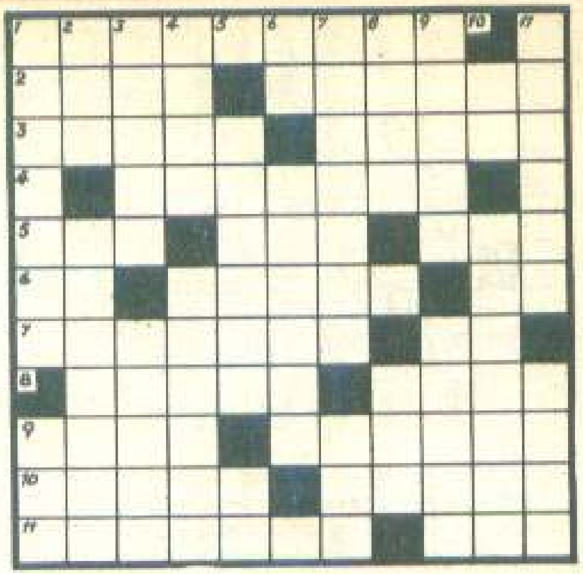

...COLORATE

ORIZONTAL: 1) Roză. 2) Insulă verde în „Marea Galbenă" din continentul negru — Roșie. 3) In suita Albei ca Zăpada (sing.) — Frunză verde... de plantat. 4) Creștetul alb al campionatului mondial la înălțime. 5) Model de roșu, în expresie — Cîmpul alb, oile negre... — Unitate bucureșteană de industrie optică. 6) Mult timp în oranj! — Punct alb pe fond negru — Existență în... porfiriu! 7) Romancier belgian, din opera căruia cităm „Cîinele galben" (seria Maigret) — Semialbi! 8) Cu caracter de lege obiectivă — Culori slabe. 9) Producătoare de făină albă — De culoare lăptoasă. 10) Actul de la 1859, sub flamura tricolorului — Pietre semiprețioase, cu benzi divers colorate. 11) Arbore cu frunza veșnic verde — Mantie albă.

VERTICAL: 1) Violetă — Alb și negru. 2) Negri-n cerul gurii, negri la suflet — Substanță folosită în industria coloranților. 3) Ramură a „pieilor roșii" (sing.) — Jumătate alb, jumătate negru. 4) Pictor... de o anumită nuanță — Atașări. 5) Crengi mereu verzi — Urme de galben! 6) Bălan — Fistichiu! 7) Boxer de culoare, fost campion mondial — Turnu Roșu. 8) Spațiu verde — Cal negru sau roșcat, cu pete albe. 9) A ridica glasul — Cal alb. 10) Colorată pe sfert! — Îngălbenite. 11) Aurul verde — Tatăl întemeietorului orașului Alba-Longa.

Ioan CARAIMAN — București

GEOLOGICĂ (Triverb: 4, 2, 7)

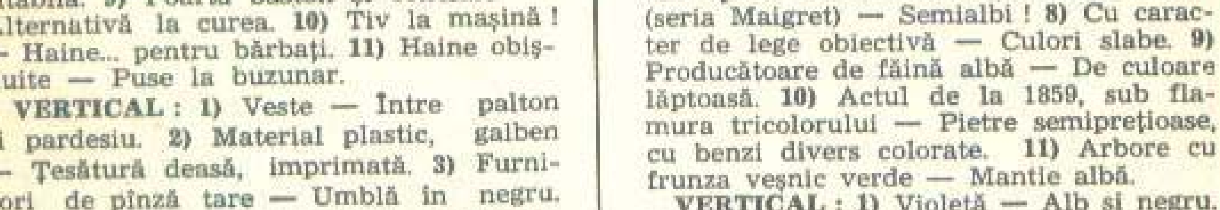

Florea GHEORGHE — Craiova

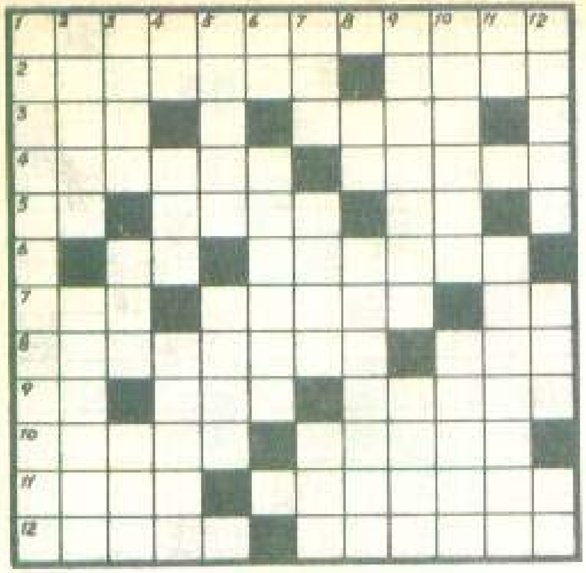

ZBURĂTOARE

ORIZONTAL: 1) Rudă apropiată a ciocănitoarei, mare meșteră în răsucirea capului și în scoaterea unui sisiit ca de șarpe. cu care își sperie dușmanii. **2)** Păsăruică cu pene de culoare castanie, căreia îi plac mult semințele unei plante textile — Vestă folclorică. **3)** Simbol standardizat pentru oțelul uneltelor — Călătorii dintre Africa și țara noastră; sosesc aici pe la jumătatea lui aprilie, scot pui, punînd ouăle, aproximativ 20, în cuiburi străine și prin august ne părăsesc, zburînd numai noaptea. **4)** Pasăre adaptată la hrănirea în ape puțin adînci, avînd în acest scop picioarele și gîtul lungi, iar ciocul ascuțit (reg.) — Capitală nord-africană, unde ajung să ierneze și rîndunelele noastre. **5)** 4-5 păsări! — Primul zburător — Cap și coadă de egretă! **6)** Ustensil casnic — Verbul zgomotos al rațelor domestice. **7)** Tîrg în Etiopia — Nasture mobil — 15 caragațe! **8)** Bărbătușul unei gingașe înaripate, rudă bună cu porumbelul, cu pene deobicei cenușii, gît scurt și coadă lungă — Romancieră franceză (1798-1853). **9)** Coadă de cocoș! — Escadrilă de hidroavioane — Rățișoare. **10)** Acolo unde te simți totdeauna bine — A bate din aripi. **11)** Verbul păsărilor hrăpărețe — Circaetus gallicus, răpitor foarte dibaci, care capturează reptilele planînd la înălțimi de zeci de metri (pl.). **12)** „Deodată un..., Polițai din naștere, / Peste baltă și boschete / Vine-n recunoaștere" (Topîrceanu) — Unul din dirijorii orchestrei radioteleviziunii noastre, în al cărei repertoriu se află înscrisă și suita simfonică „Păsările" de compozitorul italian Respighi (Carol).

VERTICAL: 1) O prietenă a pădurii pe care o apără de dăunători într-un fel cu totul aparte și anume curățind copacii de larve. **2)** ...albifrons, gîrlița mare, care poposește în țara noastră venind tocmai din tundra de pe coastele Oceanului Înghețat de nord. În iernile blînde, stoluri mari rămîn la noi, pendulînd între bălțile în care se odihnesc noaptea, și semănăturile de cereale, unde „pasc" ziua, fără însă a produce pagube, firele scurtate înfrățind mult mai bine! — Pasăre migratoare de mărimea privighetorii; vine primăvara și ne părăsește toamna, zburînd pînă în India, hrana ei de predilecție fiind insectele, pe care le prinde din zbor, ca rîndunica. **3)** Aripă de zbor — Văzduhul nesfîrșit în care hălăduiesc eroinele noastre — ... și bălțile, rîurile, iazurile! **4)** Căutați-le la stîrci! — Onomatopee care redă zgomotul produs de ciocul unor păsări în momentul cînd se hrănesc — Turtit. **5)** O bagatelă — Răpitoare nocturnă, cu capul mare și ochi galbeni; scoate un sunet strident, asemănător plînsului omenesc, iar cînd se înfurie, clănțăne cu putere din plisc, în semn de amenințare. **6)** 14 turturele! — Loc de popas, de pîndă, pentru majoritatea zburătoarelor. **7)** Cîntec lacustru! — Alcătuiesc un neam numeros, la noi cunoscîndu-se aproape 20 de specii, ca de pildă cele arămii, cele cu ciuf, fluierătoare, negre, scufundătoare etc. — Hărnicie. **8)** Udrea Angelescu — Zburătoare pitică de o rară frumusețe, denumită și pasărea-muscă, a cărei inimă cîntărește un sfert din greutatea de 2 grame a corpului ei! **9)** Această păsăruică își caută hrana în scoarța copacilor, fluierînd tot timpul ca un haiduc — Zdrențuit. **10)** Pescar de frunte în lumea păsărilor; se aruncă în picaj asupra prăzii, intră cu totul în apă (deși are peste 1,70 m lungime) și iese cu peștele în gheare — Slăbuț. **11)** Coadă de colibri! — Cocoșei turcești! **12)** Răpitoare din specia vulturilor — Migratoare cu pene ruginii, cioc coroiat și gheare puternice, hrănindu-se cu alte... păsări (pl.) — Atracție pentru pasărea numită inăriță.

Dicționar: OSL, IME, FOA, EHA.

Mircea IORDACHE — București

CU ENTUZIASM

(Metagramă anagramată: xxxxxxxE — xxxxxAxx)

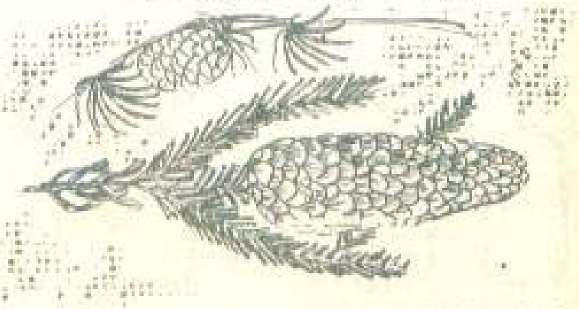

Monica SCHUCHTER — Beiuș

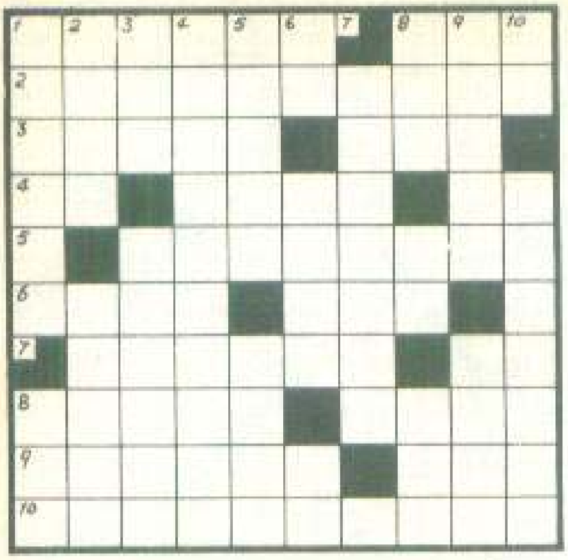

LECȚIA DE BOTANICĂ

ORIZONTAL: 1) Îți face ochii cît cepele și te face să tremuri ca o frunză — Mărăcine... oltenesc (neart.). 2) Trandafiri (dim.). 3) Face o pară mică — Comune la vînătă și la mînătarcă ! 4) Muzica laleleilor — Pitici vegetali... de o prostie proverbială — Acuz ! 5) Sucuri de proveniență vegetală. 6) Cu mac — A prinde rădăcini. 7) Nu face nici cît o ceapă degerată (pl.) — George Banu. 8) Crește sub pămînt — Mijloace de înmulțire a pălămidei. 9) Floarea mărilor — Livada transilvăneanului. 10) Poame bune (la superlativ).

VERTICAL: 1) Tînără mlădiță ...—... și tînără de viță. 2) Loc pentru tutun — Miresmele florilor. 3) A pregăti însămînțarea — Înrădăcinat. 4) Aruncă sămînța. 5) A fost verde, acum e copt — Grîu, de obicei la înălțime. 6) Frunză de brad — Vorbă din trecut — Lei ! 7) Seminte de... dovleac ! 8) Uriașul junglei — Unu cu una ! — Răsare crăița ! 9) Arborele scump canadienilor — Ardei... obez ! 10) În răsucit ! — Înfloresc în colțul gurii.

Liviu POPESCU — Craiova

CARTE DE VIZITĂ (10,6 ; 7 ; 5)

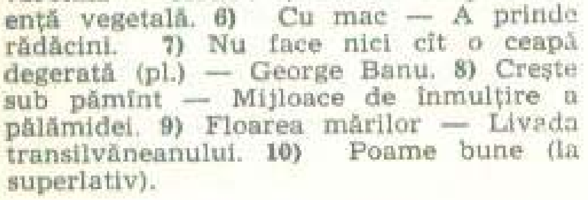

Traian ROȘU — Pitești

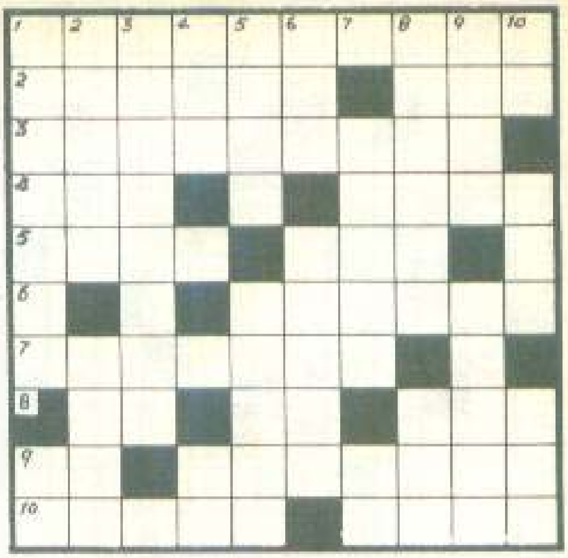

ÎN PLINĂ IARNĂ

ORIZONTAL: 1) Cunoscutul clasic al literaturii noastre din creația căruia desprindem poezia „Iarna". 2) Munți de zăpadă — Termen generos de comparație pentru steluțele poleite din Pomul de iarnă. 3) Sărbătorile de iarnă, cu datinile lor păstrate din cele mai vechi timpuri. 4) Nit bătut pe dos ! — A zornăi din clopoței și zurgălăi. 5) Pictor român, autor al tabloului „Iarna" (1881—1958) — Formație muzicală pentru care compozitorul Gh. Dima a scris piesa „Toată iarna, ger și frig". 6) Înălțimea stratului de zăpadă. 7) Artiști ai albului... descompus ! 8) E unu ! — Caiete ! — Patinoar natural oferit de gerul iernii. 9) Limita proverbială de pătrundere a unui ger cumplit — Se schimbă în toiul iernii (dim.). 10) Numele sub care D. Anghel și Șt. O. Iosif au publicat „Povestea unei nopți de iarnă" — Produs tematic al iernii.

VERTICAL: 1) Iarna pe numele său de familie ! — Sculptură în zăpadă (fig.). 2) Talentatul tînăr semnatar al poeziei „Liniște de iarnă" (1935—1956) — A părăsi o încăpere. 3) Cel mai mare poet al nostru, dintre poeziile căruia am ales-o pe cea intitulată „Foaia veștedă" (după N. Lenau). 4) Păstrează bani gheață (abr.) — Adrian Enescu. 5) Fulg de nea — Vremea iernii tîrzii. 6) A usturoia — Îți țin tovărășie în serile lungi de iarnă. 7) Ca un fulg de nea (pl.) — Sandu Oprea. 8) Bucuria copiilor... din sacul lui Moș Gerilă — Rangă folosită numai în timpul iernii. 9) Plantă erbacee cu tulpina înaltă și cu flori liliachii-roșietice — „Casa" omului... îmbrăcat în alb ! 10) Prima și a treia din iarnă ! — Înghețate strict tematic ! — Întrebare pentru cantitate.

Giuseppe ISPAS — Piatra Neamț

CU AUTOMOBILUL...

ORIZONTAL: 1) Avîntul automobilului ! — Poarta Daciei ! **2)** „Suplimentul" motocicliştilor — Unul e al şoferului, celelalte ale pasagerilor — Iniţiale pe unele autovehicule ale misiunilor diplomatice sau oficiilor consulare. **3)** Unitate de măsură a puterii motorului — Capotă. **4)** Pentru... interior — Vacuum parţial... într-un secol trecut ! — Conductori subţiri, la siguranţele instalaţiei electrice. **5)** Intrarea amestecului carburant în cilindru. **6)** Armăsarii auostrăzilor. **7)** A repara... îmbrăcămintea — Aripa din stînga ! **8)** De mare „tonaj" (fem. pl.) — Dacia, Aro, Oltcit. **9)** Schimbări de direcţie — Alături în automobil ! **10)** Urme de automobile ! — Dai înapoi ! — Semnul... intersecţiei. **11)** Tăbliţa din faţă şi din spate! — Ansamblul organelor utilizate la dirijarea autovehiculului.

VERTICAL: 1) Primul autoturism românesc — Intrat în coliziune. **2)** Construcţia corectă a unui rezervor — E ceva la rulment ! **3)** Loc periculos — Caii hrăniţi cu benzină. **4)** Campion... tras pe dreapta ! — Performanţă cu riscuri. **5)** Cutii pe roţi. **6)** Aripi de automobil ! — Proeminenţe pe ax, utilizate mai ales la deschiderea şi închiderea supapelor — Întoarcere ! **7)** Deplasare relativă maximă a două organe de maşină, între poziţiile lor de contact — Stop în centru ! — Demaraj scurt ! **8)** Prelucrarea mecanică a unei piese, la dimensiunile prescrise. **9)** Materiale pentru îmbrăcat scaunele, volanul etc. — Şi la roţi şi la motor ! **10)** Oprire — Materiale folosite la finisarea caroseriei. **11)** Bice pentru cai-putere.

Victor CICU — Bucureşti

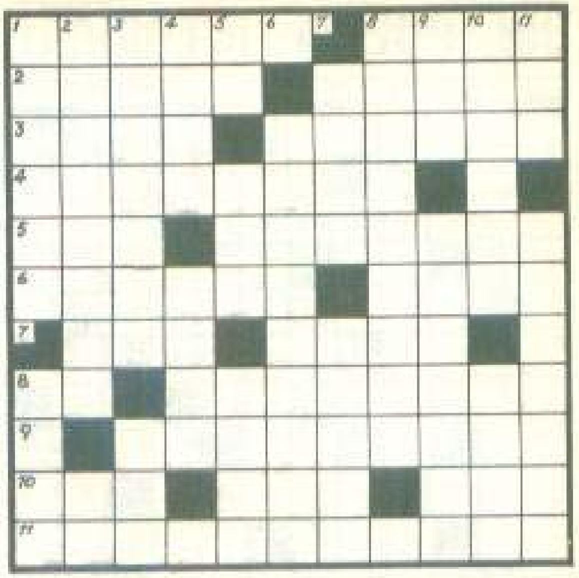

...ŞI ACASĂ

ORIZONTAL: 1) Vorba ceea : casă de piatră ! — Este în casă ! **2)** Spaţiu 100% tematic — Casa lui... e o cocină. **3)** Camera vinovatului — Încălzeşte casa. **4)** În... temă. **5)** Note false, ton greşit ! — Bloc pentru mutat departe (masc. pl.). **6)** La un nivel superior ! — La cuier... pom. **7)** Aripa dreaptă a clădirii ! — Acestea din castel ! **8)** Domestice — Prietenul casei. **9)** Femeie de casă. **10)** După instalarea telefonului... în salon ! — Neamul din antreu ! — Goana după muşte. **11)** Mutate departe.

VERTICAL: 1) Cameră mică cu vedere la mare, eventual cu telefon — Locuinţe vechi. **2)** Au casa lor (împreună cu consemnaţiunile) — Balcon la III şi la VI ! **3)** Îşi ţine casa într-o casă pe roate — Deasupra ultimului etaj. **4)** Localitate carboniferă pe valea Trotuşului — A tăgădui. **5)** Locuinţă la periferie ! — Curat în cabinet ! — Mic peşte de apă dulce. **6)** Cozorocul casei. **7)** Casa feroviarilor — A se istovi. **8)** Aduce lumină-n casă. **9)** A domicilia... de la început, într-una... — ... nouă ! **10)** Stîlpii caselor... răsfăţaţi — Nimic mai mult. **11)** Primele acareturi ! — Uşa apartamentului.

Ioan CARAIMAN — Bucureşti

DIN LUMEA VECHE

(Metagramă anagramată : xIxxxxxx — xUxxxxxx)

Nicolae GIRSIK — Cluj-Napoca

DIN POEZIA ISTORICĂ ROMÂNEASCĂ

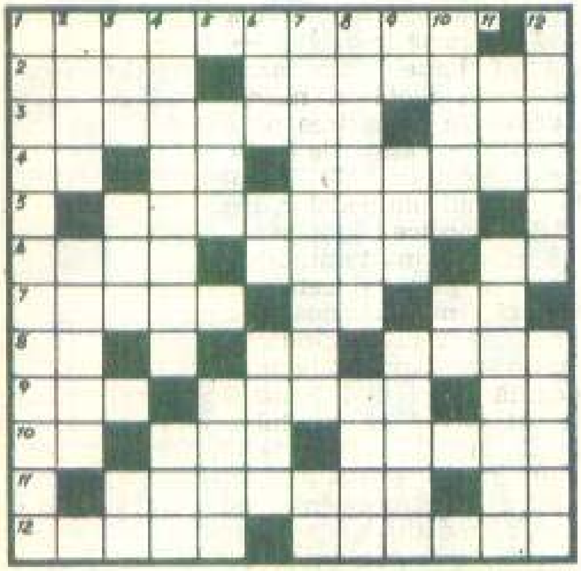

ORIZONTAL: 1) Bardul de la Mircești, autor al volumului „Ostașii noștri" în care sînt evocate scene din războiul pentru independență. **2)** Răsăritul ei la Tismana l-a inspirat pe Grigore Alexandrescu în a cînta o pagină din istoria patriei — Primul poet român modern (1809—1831), autor al poeziei „Marșul oștirii române" **3)** Luceafărul poeziei românești, autor al cunoscutului poem de inspirație patriotică „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie" — Început de ritual! **4)** Orice! — Tudor Arghezi (poezia „Vodă Țepeș") — Aduse partidului prin versuri de Păuna Răzvan, pentru noua istorie a patriei. **5)** Poetul proletar (1859—1904), autorul poeziei „Poporul", adevăratul făuritor al istoriei **6)** Poet contemporan care a scris versurile „Cînd mă plimb seara" în care evocă scene din istoria Bucureștiului (Gellu) — Rude călduroase — Afirmație. **7)** Poezie de Ion Brad în care este cîntat pămîntul strămoșesc al militar (1919—1972), autor al poeziei „Parere! — Bene! — Nu este în întregime galben! **9)** Zeu antic al vînturilor — Poet militar (1919—1972), autor al poeziei „Pagini de istorie" (Nicolae) — Dînsa. **10)** Stoian Nicolae — Cei al „Aurorei" l-a inspirat pe Vlaicu Bârna în scrierea unui poem închinat istoriei noastre socialiste — ...Mînăstirii Putna", poezie de inspirație istorică de Vasile Alecsandri (neart.). **11)** Un alt poet român care în poezia „Dreptate" evocă vitejia moldovenilor (Al.) — Nea! **12)** Aliați — Poetul satului și al țărănimii române, autor al unor minunate „Cîntece de vitejie".

VERTICAL: 1) Poet pașoptist (1810—1885), autor al poeziei istorice „Umbra lui Mircea la Cozia". **2)** „Se arată...", volum de versuri închinate patriei, semnat de Maria Banuș (neart.) — Poet ardelean (1770—1822), din a cărui creație am ales prelucrarea „Istoria lui Sofronim". **3)** Fluviu în Peru — Pom fructifer — Vie! **4)** Domn al Moldovei, mare cărturar, istoric și enciclopedist (1673—1723), autor al cunoscutei opere românești „Istoria ieroglifică" — Nu-i acesta (pop.). **5)** Judecător în infern (mit.) — Viață. **6)** Prozator român contemporan, autor al scenetei „Istorie" (Titi) — Udrea Vasile — Compozitor german (1685—1750). **7)** Poet român (1835—1871), autorul poemului „În memoria celor morți pentru patrie și libertate" — Cauc! **8)** „...în istorie", ciclu de emisiune poetică a Radioului nostru — Tatonare fără sfîrșit! **9)** Curele! — Cai de pe meleaguri dobrogene — Tocană. **10)** Mare istoric al nostru, cunoscut și ca autor al unor piese de inspirație istorică (Nicolae) — Vasile Alecsandri. **11)** În viață (pl.) — Reprezentant de seamă al Școlii ardelene, autorul impresionantei epopei a literaturii noastre „Țiganiada" (Ion Budai). **12)** Poet participant la Revoluția de la 1848 care, printre altele, a scris „Marșul revoluționar" (1828—1851) — Unul dintre poeții noștri iluminiști (1776—1848), autor al unor stihuri cu profund caracter istoric-popular.

Dicționar: GALB, EOL, ENI, TATO.

Florea GHEORGHE — Craiova

CU CIFRE

(Metagramă anagramată: xxxxxSxx — xxxxRxxx)

Giuseppe ISPAS — Piatra Neamț

ZOO — VARIETĂŢI

ORIZONTAL : **1)** Pe numele ei ştiinţific Mustala nivalis, această zvîrlugă cu trup zvelt şi subţire, acoperită cu blană roşcată pe spinare şi albă pe pîntece, este mare meşteră în vînarea păsărilor de curte — 15 lebede! **2)** Gigantul din lumea şerpilor, trăitor în regiunea tropicală a continentului sud-american ; femela aduce pe lume un număr uriaş de pui, a căror mărime, la naştere, atinge aproape un metru lungime ! (pl.) — Paznic la poartă. **3)** Cea mai mare şi mai puternică dintre toate maimuţele, unele exemplare ajungînd la 2,20 m înălţime şi 250 kilograme greutate — Felina de pe lîngă casa omului. **4)** Cioareci — Inimă de cazuar ! — Fuga calului între pas şi galop. **5)** 3—4 piţigoi ! — Insectă fără aripi — Are trecere la Florenţa ! **6)** Animal care se hrăneşte numai cu plante, în special cu iarbă. **7)** Pasăre din Anzii Cordilieri, socotită nu numai cea mai mare răpitoare din lume, dar şi cea mai mare zburătoare din zilele noastre — Alt nume al acvilei, stăpînă a văzduhului, ridicîndu-se adesea la 4 000 m înălţime ! **8)** Numai bărbătuşul acestei păsări cîntă şi numai în epoca reproducerii, adică pînă încep la noi să se coacă cireşele — Mîţişori — Inimă de ciuf ! **9)** Arborele de pe lîngă ape — 2—3 gaiţe ! — Frînghie de care sînt agăţate, din loc în loc, undiţele sau cîrligele carmacelor. **10)** Pană — Imaginar — Mic, cu putere mare. **11)** Măgăriţă din Banat — Una din întruchipările hărniciei în lumea insectelor. **12)** Instrumente muzicale (înv.) — Gură de foc. **13)** Cuibăreşte în ţinuturile nordice ale Europei, Asiei şi Americii ; femeiuşca este foarte emancipată, căci nu se ocupă nici cu facerea cuibului, nici cu clocitul, nici cu creşterea puilor, toate aceste corvezi revenind bărbătuşului ! — Leul de..., mamifer care pentru uşurarea digestiei are obiceiul să înghită pietre !

VERTICAL : **1)** Cei mai numeroşi reprezentanţi ai păsărilor de mlaştină din ţara noastră, avînd o mare dexteritate în zborul acrobatic, în care timp scoate un vîjîit caracteristic, mai ales în perioada cînd fac curte femelelor — Stăpînul incontestabil al apelor din bazinul Amazoanelor, neîntrecut înotător, mişcîndu-se cu mare uşurinţă în urmărirea prăzii. **2)** Cîini care nu latră — Pasăre de curte cu o inteligenţă destul de redusă. **3)** Anotimp — Mamifer din ordinul pinipedelor, trăitor mai ales în mările nordice ; de semnalat că nu bea apă sărată, mulţumindu-se cu cea conţinută în peştii şi cefalopodele pe care le vînează numai noaptea (pl.) — La o cafea ! **4)** A sta la pîndă — Melanita..., denumirea ştiinţifică a unei raţe sălbatice, socotită cea mai bună scufundătoare a speciei sale. **5)** Animalul care are cîte un singur deget la picioare, terminate prin copite (fem.) — Poliţă la dulap. **6)** Rîu în U.R.S.S. — Excrescenţă cărnoasă în formă de tub, constituind prelungirea nasului la elefant, tapir etc. (pl.) — 2—3 lei ! **7)** Umed — O rudă africană a calului, îmbrăcată într-o haină specială, aceasta reprezentînd o adaptare perfectă la jocul valurilor calde de aer, cînd conturul corpului animalului se şterge pe fondul mişcător şi face astfel turma nevăzută de la distanţă (pl.) — 4—5 girafe! **8)** Întruchiparea fricii pe patru picioare (pl.) — ...apei, cum mai este denumită vidra pentru însuşirea ei de a înota ca un şarpe, scufundîndu-se ca fulgerul în adîncuri după pradă, unde poate sta cîteva minute, fără să respire. **9)** Peşti răpitori de apă dulce — Repede! **10)** Acest (reg.) — Foci decapitate! — Veche denumire a unui şi mai vechi imperiu din Asia orientală. **11)** Acţiunea de a schimba direcţia — A întărîta (fig.). **12)** Mică pasăre de stuf în stare să imite cîntecul a vreo 40 de specii diferite de zburătoare, cu care convieţuieşte — Pachiderm ierbivor, mare şi foarte puternic, avînd pe nas un corn caracteristic (cel asiatic) şi două (cel african). **13)** Pasăre denumită ştiinţific Apus melba, care atinge în zbor viteza de circa 320 km pe oră! (2 cuv.).

Dicţionar : TNA.

Mircea IORDACHE — Bucureşti

INDUSTRIALĂ

(Metagramă anagramată :
xxxxxxxA — xxxTxxxx)

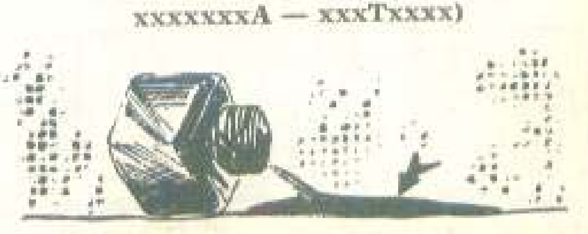

Monica SCHUCHTER — Beluş

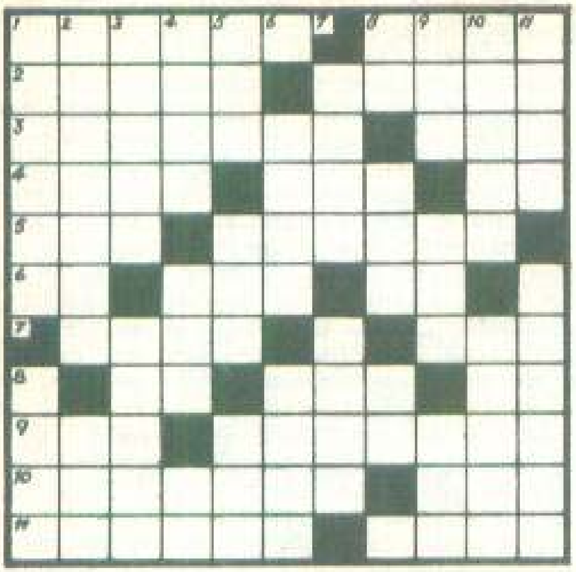

SĂRITURI

ORIZONTAL : **1)** A-i sări inima din piept — Săritoare... cu gura. **2)** Sărit de pe listă — Sare capra. **3)** Bune la săriturile în înălțime — În felul acesta. **4)** Prenumele cîntăreței sovietice Pugaciova — Sare ca... fript — Bine ! **5)** Deosebit de săritor (fig. fem.) — Sar nu glumă. **6)** Asia ! — Tresar primele ! — Pană. **7)** Nume dat șalăului — Avantaj. **8)** Ion Popescu — Săritor la... șah — Face fețe-fețe. **9)** Tip de troleibuz — Buni... săritori. **10)** Săritori — Vacă mitologică. **11)** O sar fetițele — Sărit.

VERTICAL : **1)** A-i sări muștarul — Îți sare în ajutor. **2)** Săritoare (pop.) — Un panou central ! **3)** A expune — A-și ieși din sărite. **4)** Munte în Borneo — Săritură scurtă — Mere ! **5)** A răsări — Jumătate argilă ! — Lac în U.R.S.S. **6)** Orificiu nazal — Capra sare masa, iada sare..., zice un proverb. **7)** Aici au loc salturi mai mult sau mai puțin mortale — A sălta... la temă. **8)** Începe țopăiala ! — Sare la șorecari !! — Lene ! **9)** Condiție sine qua non pentru o săritură de la trambulină — Recea ! — Cetate legendară. **10)** A sări prin surprindere — A sări de pe fix. **11)** Precede o săritură — I-a a sărit muștarul.

Dicționar : ALLA, ZMUG, INO, RAJA, DOD, IIM.

Constantin GRIGORE — București

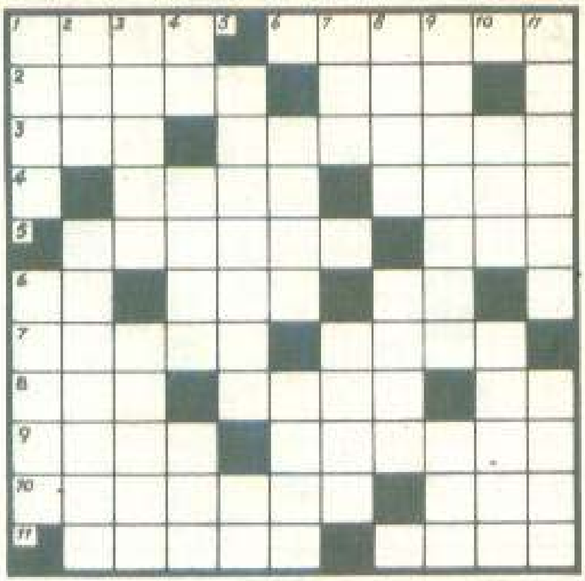

ÎN APĂRARE

ORIZONTAL: 1) A apăra — Stau la poartă. **2)** Împotriva apărării (inf.) — Porți. **3)** Mijloc de apărare... —... și mijloc de apărare ! **4)** Și iar mijloc de apărare — A se apăra. **5)** Trebuie apărată — Apare un cal din spate ! **6)** Slab la înaintare ! — Nicolae mîngîiat — Coamă. **7)** Mijloc de apărare — A trage la poartă. **8)** Al mai bun — Animale tibetane — Cetate ! **9)** Margine — Sînt apărate cu strășnicie. **10)** Un gol anulat — Comparativ pentru un șut puternic. **11)** Diafan — Un fel de etape.

VERTICAL : **1)** Joacă un rol determinant în apărare — Are nevoie de apărare (fem.). **2)** Trăgători — Mijloc de apărare (od.). **3)** Aparat de recepție — De obicei are o singură poartă. **4)** Vîrfuri de atac ! — Un gol (fem.) — Joc tare. **5)** Păziți — Intră în poartă ! **6)** Măiestrii — Măsură de greutate la perși. **7)** Localitate în Suedia — Un bun apărător în trecut. **8)** Cîntăreț al regelui David — Urcat. **9)** Egalat — Echipă de fotbal arădeană. **10)** Mijloc de apărare ! — Alterat (dim.). **11)** Referitor la numele unui popor (pl. masc.) — Poartă.

Dicționar : ABAS, LUR, ASAF.

Constantin GRIGORE — București

DIDACTICĂ SAU COMPORTAMENTALĂ **(Rebus : 1-8,2,6)**

de Ion BLEDEA — Timișoara

ALBINA — PRIETENA OMULUI

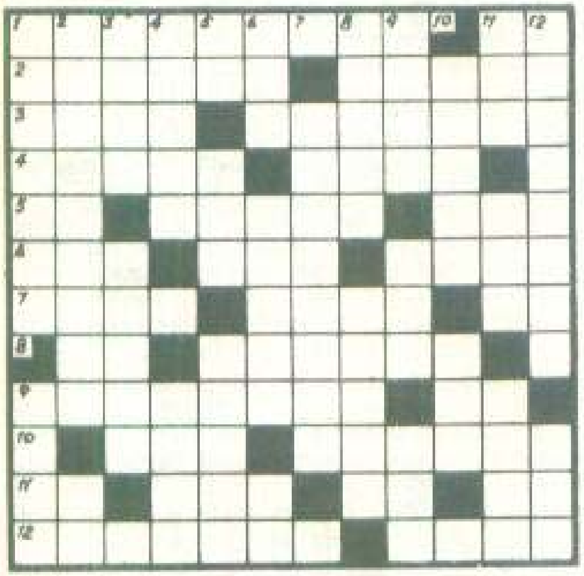

ORIZONTAL: 1) Asociația internațională a apicultorilor, al cărui președinte este un român, renumitul profesor dr. ing. V. Harnaj — Bogdan Dinescu. 2) Parte a florii alcătuită din corolă și caliciu, unde se adună zaharurile care vor fi culese de către harnicele albine (pl.) — Mătci. 3) Prenume masculin — Cea mai importantă substanță zaharoasă, care se găsește în miere în proporție de 30-36 la sută. 4) Produs al glandelor cerifere ale albinei, folosit din cele mai vechi timpuri în afecțiunile cutanate, plăgi infectate, arsuri și în cosmetică — Pămînt răscolit. 5) Ion și-a pierdut capul! — Țară în care au fost descoperite mai multe papirusuri medicale ce conțin indicații referitoare la tratarea cu miere a arsurilor și a cancerului de stomac, cu 35 de secole în urmă — Rezultatul împărțirii. 6) Fricos — Înalt și nu prea! — Miere de..., mai închisă la culoare, produsă de albine din resturile lăsate pe frunzele și scoarța unor arbori de către unele insecte din familia Afidelor și care este deosebit de nutritivă și gustoasă. 7) Genul din care face parte această harnică insectă hymenopteră, eroina careului nostru — Usturoiată — Sever Zărnescu. 8) Preparat cosmetic la care din cele mai vechi timpuri s-au folosit produsele albinelor — Rană produsă de foc, în care mierea are, după mai mulți autori, efecte calmante și regeneratoare. 9) Poet antic grec (sec. VI î.e.n.) care a consumat toată viața miere de albine și hidromel, atingînd vîrsta impresionantă de 115 ani — Cesiu. 10) Culoare — Importantă plantă agricolă meliferă, cultivată pe mari suprafețe în țara noastră. 11) Vas de pămînt în care dacii păstrau mierea — Substanță indispensabilă vieții care se găsește în miere în proprție de 17 la sută — Carii! — Nuc. fără coroană. 12) Vitamina B-1, cu un important rol în metabolismele esențiale, prezentă în mierea de albine, alături de vitaminele B-2, B-3, B-12, C, A. — Trofeu sportiv.

VERTICAL: 1) Numele unităților de stat din țara noastră în care putem găsi miere, polen, preparate din lăptișor de matcă etc. — Element esențial al țesuturilor vegetale și animale, prezent și în miere, împreună cu alte elemente indispensabile organismelor vii. 2) Preparat medicamentos sub formă de tablete sau drajeuri, avînd ca principiu de bază polenul; indicat în afecțiuni hepatice, tumori ale tubului digestiv și în alte afecțiuni digestive — Litiu. 3) Localitate în Finlanda — Unul după altul. 4) Cel mai de seamă produs al albinelor, preparat din nectarul florilor, la care prin complicate procese interne, ele adaugă unele secreții glandulare, elaborînd astfel cel mai complet și complex aliment care a existat vreodată — Acareturi (reg.). 5) Ore! — Ofițer otoman — Organ membranos al albinelor, care servește la zbor și la aerisirea stupului (pl.). 6) Verrucae vulgaris pe numele popular, în care medicii sovietici au obținut rezultate importante tratînd pacienții cu pomezi cu lăptișor de matcă (sing.) — Vesele — 1965 a găzduit la București cel de-al XX-lea Congres Internațional de Apicultură. 7) Substanță secretată de glandele faringiene ale albinelor doici, după un însemnat consum de proteine, comercializat împreună cu polenul în tablete denumite „Vitadon" și recomandat în afecțiuni reumatismale, cardiovasculare, cutanate etc. 8) Produs lactat — Artilerist. 9) Numele științific al pinguinului — Pom fructifer vizitat primăvara de albine — Puțin. 10) Lăcașul viitoarei mătci clădit anume, cu deosebită grijă, de albinele lucrătoare — Aici. 11) Onomatopeea albinei — Tip — Casa albinelor. 12) Enzimă foarte puternică, a cărei prezență în miere este obligatorie, absența acesteia, sau indicele scăzut sub stasul prevăzut, demonstrează că mierea este degradată sau falsificată — Asociația crescătorilor de albine din R.S.R.

Dicționar: ITIA, CRAM, ACCA.

Aurelia PETRESCU-BACIU—București

LA CRAMĂ (Criptografie: 1, 4, 2, 3, 4)

Valer PETRIC — Baia Mare

„SÎNTEM DE VEACURI PE ACEST PĂMÎNT!"

ORIZONTAL: 1) Personalitate complexă, una dintre cele mai importante figuri culturale ale sec. al XVII-lea, autorul „Istoriei Țării Românești dintru'început", în care găsim exprimarea cea mai clară a întregii probleme latine și a continuității poporului român în Dacia (cca. 1640—1716). 2) Ape! — Ulpiu Stănescu — Retor și filosof roman (cca. 40—120 e.n.) de la curtea lui Decebal, unde a cunoscut îndeaproape viața dacilor, care, în „Discursuri" și în „Istoria geților", ne dă știri de o deosebită importanță despre istoria Daciei (Chrysostomos). 3) Reprezentant al Școlii Ardelene, cel de la care ne-a rămas o colecție de documente, celebră, privind istoria românilor, lucrare în care se arată că „românii se trag din coloniștii romani aduși în Dacia" (1754—1816) — Natriu. 4) Lac la Marea Neagră — Învățat de seamă, de origine secui, care în lucrarea „Transilvania", publicată în 1788, vorbește despre vlahii transilvăneni, urmași ai colonilor romani. 5) Înăuntru — Urme — Munte în Bavaria. 6) Căni! — Aspect cultural neolitic (sf. milen. 4 î.e.n.), denumit astfel după al 2-lea strat de cultură descoperit în așezarea de lîngă satul cu același nume (com. Cernătești, jud. Buzău). 7) Istoric grec (cca. 90—20 î.e.n.) ce a scris o istorie universală numită „Biblioteca istorică", prezentînd importante știri despre geți, ele confirmînd prezența acestora pe la anul 300 î.e.n. în cîmpia munteană — Zeitate egipteană, ai cărei adoratori au alcătuit în Dacia romană colegiul Isidei de la Potaissa. 8) Cartograf belgian (1537—1598), autorul unor atlase în care apar lucrările a numeroși autori (în „Thesaurus Geograficus" și în „Theatrum orbis terarrum" apărînd date în legătură cu Dacia). 9) Localitate în Franța — Astfel. 10) În lume! — Inginer și geograf german care a publicat o planșă colorată ce cuprindea spațiul în care s-a desfășurat războiul de independență din 1877—1878. 11) Consul roman ce în anul 68 a scris lucrarea „Punica", referitoare la al 2-lea război roman cu Hanibal, în care pomenește de daci (25—101 e.n.) — Istoric român, unul din corifeii Școlii Ardelene, ce a tipărit în limba latină lucrarea „Elementa linque daco-romane sive valachicae" (1745—1806). 12) Om politic și general roman, cel mai vechi scriitor latin la care găsim prima mențiune despre locuitorii spațiului carpato-dunărean (102—44 î.e.n.) — Profesor de geografie, autorul lucrării „Icoana Pămentului", carte de geografie în trei volume tipărită la Blaj în 1842, în care sînt înfățișate cele 3 mari provincii ale țării, lucrare ce a alcătuit ani de-a rîndul temelia învățămîntului geografic românesc.

VERTICAL: 1) Scriitor latin, autorul unei istorii ce ne transmite referiri la istoria dacilor, a teritoriului dacic în timpul secolelor IV—VI e.n. 2) Autorul unei „Istorii romane" în 24 de cărți, din care au rămas întregi doar 10, în care sînt înfățișate provinciile aflate sub stăpînirea romană, printre care și regiunea Pontului Euxin și regiunea geților transdanubieni (cca. 100 — cca. 161) — Făină furajeră. 3) Nicolae Ștefănescu — Însemnare — Notă muzicală. 4) Cel mai mare istoric grec din sec. al V-lea î.e.n. ce în opera sa „Istoria războiului peloponeziac" ne spune că „geții și populațiile din acest ținut se învecinează cu sciții" (cca. 460—396 î.e.n.) — Dumitale. 5) Unul din cei mai vechi geografi români care alcătuiește „Harta Principatului Moldovei după înrătundire făcute la 1833" (cu o importanță deosebită la dezvoltarea cartografiei românești) — Umanist și geograf de origine română, afirmat pe plan european, în a cărui lucrare „Transalpina" se găsesc informații despre unitatea de neam, origine, limbă și obiceiuri ale românilor din Țara Românească, Moldova si Transilvania (1493—1568). 6) Distanțați — Orășel în Japonia. 7) Ursu Damian — Geograf maghiar din sec. al XVIII-lea, cu contribuții la răspîndirea ideii romanității românilor, „despre partea unde odinioară a fost Dacia și unde astăzi sînt Valachia, Moldova, Transilvania, Maramarusium" — Arbore. 8) Frumoasele din povești — Zeul infernului la latini — Antemeridian. 9) Scriitor grec, autorul unei „Chronographii" în 18 cărți, singurul autor care îi dă provinciei Dacia

Traiană numele de „Dacia Parapotamia", adică „Dacia de lîngă fluviu" (cca. 491—578) — Locuitor al unei provincii cucerite de Traian şi părăsită de Hadrian pentru considerentul de a apăra Dacia. 10) Doine! — Scriitor transilvănean, autorul lucrării „Siculia brevi compedio exhibita", tipărită la Cluj în 1731, care face o descriere a ţinutului dacic al Transilvaniei cu regiunile şi localităţile mai însemnate — Cupru. 11) Oraşul poetului exilat Ovidiu, unde el scrie elegiile în versuri „Tristele" şi „Epistulae ex Ponto", în care ne dă bogate informaţii despre preocupările geţilor — "...de soare", operă a lui Delavrancea în care avem memorabilul citat: „Ţineţi minte cuvintele lui Ştefan care v-a fost baci pînă la adînci bătrîneţe, că Moldova n-a fost a strămoşilor mei, n-a fost a mea şi nu e a voastră, ci a urmaşilor voştri şi a urmaşilor urmaşilor voştri în veacul vecilor".

Dicţionar: SASIK, RIA, OSA.

Nelu WEINBERG — Cercul rebusist „Cosinziana"

VESTIMENTARĂ

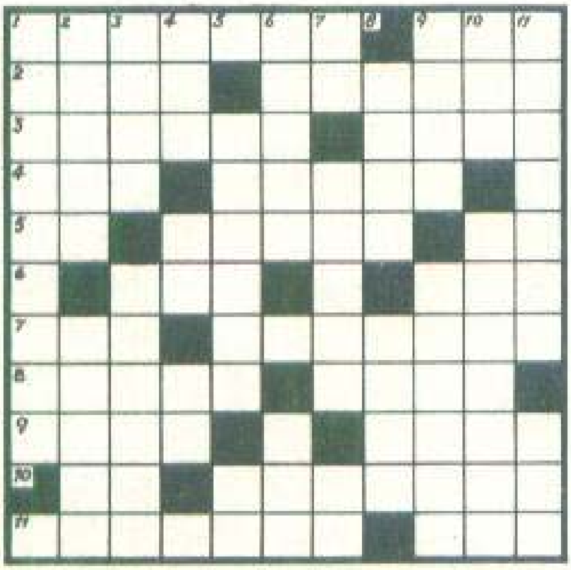

ORIZONTAL: 1) Pelerină (masc.) — Ideal. 2) Haină de iarnă — Garderobă la drum. 3) Se iau la purtare de unii — Cultivă in. 4) Scări! — Veste. 5) Cută! — Uniformă — Capă! 6) Intră la galanterie! — Scoarţă. 7) Localitate în Japonia — E la modă (fem.) 8) Călcîi la ciorapi — Străvechi oraş în Egipt. 9) Ţesătură groasă — Tocuri de pantofi demodate. 10) Prinse în manşon! — Straiele copacilor (sing.). 11) Haină de ...piele — Iarnă fără nea!

VERTICAL: 1) Port la mare. 2) De prost gust (fem.) — Se-mbracă în alb. 3) N-au onoare — Aproape despuiaţi. 4) Te avantajează — Dînsa — În port! 5) Palton ...de lord — Eseu! 6) Poartă cojoc — Automobil Clubul Român (abr.). 7) Haină (pop.) — Ţinută de stradă la ţară (pl.) — În coif! 8) Cojoc de oaie — A da hainele în vînt. 9) Suflă prin buzunarele goale — Se incalţă în pantofi seara. 10) Jumătate de valiză! — Îmbrăcată în aur... 11) ...şi-n foi de viţă — În plină seară!

Dicţionar: NIO, ESNE.

Petrache MUREŞ
Vişeu de Sus

CATRENE ENIGMISTE

ANDROGIN

Continuă unii să-şi permită
Să dea bacşiş — dar nu admit,
Că asta e un fel de MITĂ,
Dar ei susţin că e un... MIT!

OMONIM

M-am întrebat şi eu ades
(Pe CINSTEA mea că nu sînt trucuri):
Cum, tu, de CINSTE nu te bucuri
Cînd te CINSTEŞTI atît de des?!

CALAMBUR

Cum şoferului Cutare
Îi plăcea cam des paharul,
A gonit autoCARUL
De-a ajuns în CARUL MARE!

D. C. Maziliu — Bucureşti

DOUĂ ŞARADE

Pentru reparat lumina
Scoate bani din PUŞCULIŢĂ
— „O să meargă-acum contorul?"
— Da, căci este PUS CU LIŢĂ!"

•

După ani şi ani de zile
Se-ntîlniră-n BUCUREŞTI:
— „Parcă tu ai fost Vasile?!"
— „Sigur. Iar tu BUCUR EŞTI!"

CONTABILĂ

(Metagramă xxxxx0xx)

Cînd calculul l-am terminat
Era bilanţul strîns, compact.

Constantin ŞTEFĂNESCU—Suceava

MEDICI-SCRIITORI

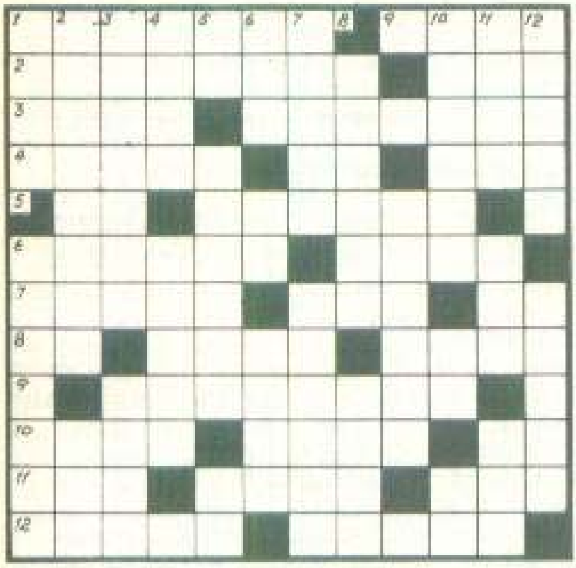

ORIZONTAL : 1) Remarcabilă personalitate a sec. al XVIII-lea, poet, eseist, biograf, profesor de igienă și de clinică medicală la Paris, coautor al Enciclopediei (1757—1808) — Pronume demonstrativ. 2) Ibn Sina..., medic iranian, filosof, una dintre cele mai proeminente figuri ale Orientului, care în principala sa operă „Canonul medicinei" afirmă : „Medicina este arta de a păstra sănătatea și eventual de a vindeca boala" — Epoci. 3) Animale nordice — Chirurg sovietic a cărui operă „Povestiri despre chirurgi" îl situează printre scriitorii contemporani de talent. 4) Profesor-medic român, cunoscut în literatură sub pseudonimul O. Carp, anagrama numelui (1867—1943) — Pere ! — Chirurg și romancier francez din a cărui vastă operă amintim „Misterele Parisului" (1804—1857). 5) Rece ! — Medic român, autorul lucrării „Din carnetul unui medic de plasă" (1884—1943). 6) Profesor-medic român la Cluj, care a abordat genul portretistic, prezentîndu-ni-i pe V. Babeș și I. Cantacuzino (n. 1902) — A apăsa. 7) A izbuti — Armăsari — Umed. 8) Cais ! — Medic italian, militant antifascist, cu multiple preocupări artistice : poet, pictor, eseist, romancier (n. 1902) — Împărat roman. 9) Medic, scriitor și intelectual progresist, clasic al literaturii ruse, din opera căruia cităm : „Însemnările unui medic", „La cotitură" (1867—1946). 10) Ued în Maroc — Pojar — Barbu Lucescu. 11) Localitate în Franța — Chirurg și biolog german (1861—1949) care a spus : „Cine vrea să trateze bolnavii trebuie să fie optimist" — Poet american (Edgar Allan). 12) Medic român, talentat popularizator al cunoștințelor medicale (Sigmund) — Medic-scriitor maghiar din a cărui operă cităm „Rugul", excelentă biografie a lui Giordano Bruno (1898—1961).

VERTICAL : 1) Pseudonimul literar al medicului român Gh. Proca, profesor la I.M.F. București — „Poet laureat" al Angliei, de profesie medic (1844—1930). 2) Abu al Walid ibn Ruchd, medic și filosof arab, a cărui doctrină înclina spre materialism (1126—1198) — A dușmăni. 3) Instrument optic — Bici (trans.). 4) Mică luntre — Celebru clinician german care afirma că „Practica medicinei este o artă bazată pe știință" (1849—1919). 5) Nicolae Enache — Medic și dramaturg francez ale cărui comedii sociale ilustrează elocvent morala burgheză din timpul său (1820—1889) — Baranga Aurel. 6) Localitate în S.U.A. — Spre — Oraș antic în Etruria. 7) Mănunchiuri de spice — Medic și talentat scriitor cehoslovac (1878—1948). 8) A scrobi — A primeni aerul. 9) Profesor-medic român, creatorul școlii antropologice românești (1874—1944). 10) Medic-filosof roman din sec. II, autorul tratatului „Cuvînt adevărat" — Epocă — Petre Florescu. 11) Personaj — Metal rar — Comună în Spania. 12) Medic, publicist și apreciat povestitor englez (1806—1872) — Creatorul romanului polițist, „tatăl" nemuritorului Sherlock Holmes, tot medic de profesie (1844—1930).

Dicționar : GUIR, ILER, ERR, VIRG, ACIC, INK, VEII.

Aurelia PETRESCU-BACIU
București

Meci... văzut de MEDICII MICROBIȘTI !

O.R.L. . . . 14, 15

Repriza I sau
ÎNSCRIERI de... GOLURI :
Echipele s-au ALINAT la centru. Arbitrul a fluierat începerea ȘOCULUI. MENINGEA se află la ICTER care PANSEAZĂ GRIPEI. Acesta ȚICNEȘTE pe ECZEMĂ și face o FAȘĂ frumoasă. La MINTE se află INTERNUL care inițiază un ATAC, DE aCORD că ne-a mers la INIMĂ. Au fost ȘUTURI periculoase. S-au marcat FAȘE BOLURI.

Repriza a II-a sau

DICȚIONARUL FOTBALISTIC MEDICAL :
În repriza a doua jocul a început ANEMIC. Cu timpul a devenit mai ANIMAT. În continuare s-a jucat sub TENSIUNE. Jucătorii s-au bătut la SÎNGE pentru fiecare balon. S-au tras șuturi SĂNĂTOASE totuși portarii au avut INTERVENȚII SALVATOARE. Apărătorii au ALIMENTAT cu mingii înaintașii, care au făcut FISURI în apărările adverse. S-au creat faze PALPITANTE, care au dat EMOȚII mari spectatorilor. Înaintașii au renunțat la BOALA driblingului. S-a OPERAT o singură schimbare. REZERVA și-a ținut bine... POSTUL. Arbitrajul însă a fost SLAB, TRATÎND meciul cu o AFECȚIUNE exagerată pentru una dintre echipe, cea gazdă. Ar trebui PRESCRISĂ o suspendare arbitrilor. S-au ADMINISTRAT 3 cartonașe galbene. A fost un meci... să TE DOARĂ CAPUL.

Colectivul MEDICILOR INTERniști
condus de
Teodor FRASIN — București

PRIN STAȚIUNI

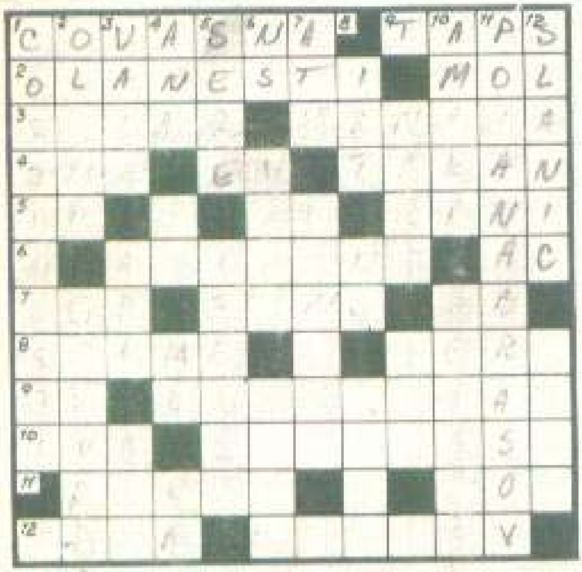

ORIZONTAL : 1) Stațiune balneo-climaterică, oraș și important centru de îmbuteliere a apelor minerale — Localitate în Danemarca. 2) Oraș pe Valea Oltului, una dintre cele mai pitorești stațiuni balneoclimaterice — Moleculă-gram. 3) Cui pentru fixarea șinei pe roată — Stațiune de renume internațional, perlă a litoralului românesc. 4) Rîu în U.R.S.S. — Perioadă mare de timp — Unul dintre principalii beneficiari ai tratamentelor moderne efectuate în stațiunile balneare. 5) Comună în jud. Sălaj — Intră la abur ! — Leziuni. 6) Oraș turistic și stațiune balneoclimaterică în splendidul decor al Văii Prahovei — Actiniu. 7) Lac în Brazilia — Ștefan între amici — Aurel Breslașu. 8) „Stînca...", pisc ce străjuiește stațiunea balneo-climaterică Băile Tușnad (nom.) — Tratament medical efectuat în stațiunile balneo-climaterice (pl.). 9) Televiziune (abr.) — Stațiune balneo-climaterică lîngă Brăila, cu ape sulfurate și nămol terapeutic (2 cuv.). 10) Unul dintre cele mai întîlnite elemente în compoziția apelor din stațiunile balneare — Stațiune balneoclimaterică pe malul lacului cu același nume, format prin surparea unei porțiuni din muntele Ghilcoș (2 cuv.). 11) Pitorească așezare în jud. Argeș, loc de recreare și odihnă în decorul cetății Orăția — Exod apicol. 12) Factor important în cura unor afecțiuni digestive — Stațiune balneară în apropierea Brașovului, cu ape iodo-saline.

VERTICAL : 1) Stațiune studențească de pe litoral. 2) Și o altă stațiune a litoralului nostru, adevărat amfiteatru la malul mării — Oraș și stațiune balneo-climaterică, una dintre perlele Văii Oltului. 3) Obiectul principal al unui tratament balnear... — ... și procedurile de cură externă pe care le realizează — O altă procedură de cură balneară însoțită în general de masaj. 4) Lac în apropierea stațiunii Băile Tușnad — Interjecție... scumpă — Mililitru (abr.) — Calciu. 5) Spații amenajate special pentru culturi — Jenă. 6) Nicolae Stoian — Stațiune balneo-climaterică în munții Apuseni, pe cursul superior al Crișului Alb — Scriitor american (n. 1890). 7) Atmosferă (abr.) — Poet contemporan, autor al volumului „Colți de stîncă" (Mihai). 8) În viață ! — Neon — Slab, uscat. 9) Ținta noastră estivală cu stațiunile ei ca un adevărat șirag de perle (pl.). — Pe drum de țară. 10) Stațiune balneară din Cîmpia Bărăganului, recomandată de apele sărate și nămolul terapeutic — Cochetă stațiune de pe litoral, făcînd parte din complexul Mangalia. 11) Stațiune climaterică la poalele masivului Postăvaru, centru turistic internațional (2 cuv.). 12) Stațiune balneoclimaterică prahoveană unde se află cunoscutul „Munte de sare" — Poartă ochelari... fără a avea prescripție medicală.

Dicționar : TAPS, TMA, CARR.

Ion RADU — SIBIU

DEFINIȚII FĂRĂ ... GRILE

METEOROLOG — omul cu capul... în nori, dar în pas cu vremea.

INGÎMFAT — unuia căruia... nu-i dă mîna să-ți dea mîna !

Teodor FRASIN — București

ACUPUNCTURA — Fachirism terapeutic.

CERTIFICAT MEDICAL — Partea administrativă a bolii.

DAR — Șperț sentimental.

DIALOG FAMILIAL — Ea vorbește, el încearcă să vorbească !

AMINTIRE — Arhiva memoriei.

HINGHER — Meserie în care se cere... inimă de cîine !

D. C. MAZILU — București

TIPOGRAFICĂ

(Metagramă anagramată :

xxxxxDxx- xxxxExxx)

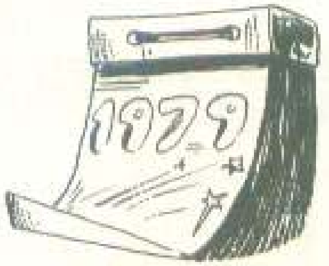

Viorel ABRUDAN — Timișoara

Mihai COJOACĂ — Hunedoara

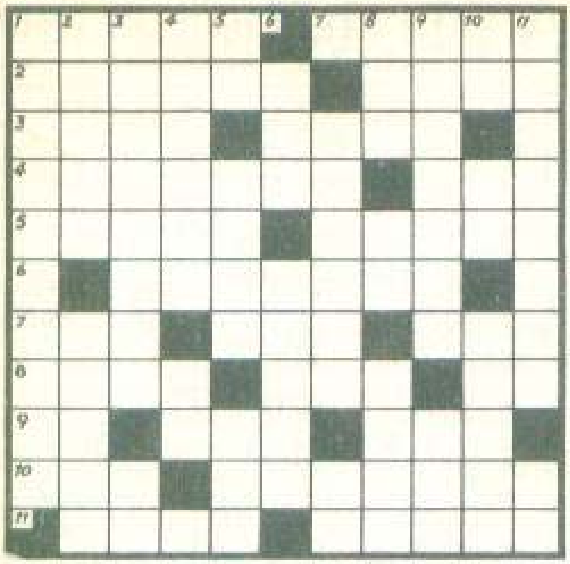

CA ZĂPADĂ

ORIZONTAL : 1) Renumit cîntăreț de muzică ușoară francez care a lansat șlagărul „Ninge" — Cu crestele mereu înzăpezite sau... tobogan pentru o avalanșă. 2) Masă mare de zăpadă care se prăvălește din munți — Prenumele lui Gauguin, pictorul care în timpul iernii anului 1875 realizează „Scena la podul Iéna". 3) Patrupedul indispensabil transportului peste nesfîrșitele zăpezi polare — Termen familiar iubitorilor sportului alb. 4) Antipod estival pentru troienele de zăpadă — Colecționară de fiare vechi (abr.). 5) Nelipsite accesorii ale alpiniștilor — Patinoare rurale ad-hoc. 6) Înzăpezit. 7) Termometru la purtător (uneori se bagă unde nu-i... fierbe oala) — Vin și pleacă în toiul iernii — East India Company (abr. od.). 8) Derdelușul cu săniuțe și schiuri — Șorecar — Munca ! 9) Rîs ! — Cum... a-nceput de ieri să cadă cîte-un fulg... — Nume... scump. 10) Iarna fără nea ! — Pictor francez (1883—1955), autor al pînzei „Zăpadă în Montmartre" (Maurice). 11) Ca gheața (pl.) — Cel mai mare troian.

VERTICAL : 1) Clasic al poeziei noastre, creator al unor deosebite pasteluri inspirate de anotimpul zăpezilor : „Gerul", „Viscolul", „Sania" ș.a. 2) Antrax — Cu ferestrele larg deschise. 3) Torent de zăpadă în peisaj montan — Rea ! 4) „Iubesc o fată frumoasă... fata Genarului... ce își petrece viața vînînd prin păduri bătrîne" (M. Eminescu) — Bile ! 5) În cont ! — Scurtă... populară ! — Verbul viscolului. 6) Aur (pop.) — Se pune problema. 7) Cărări prin zăpadă (cu sau fără schiuri) — Carp ! 8) Ghețușurile mincinoșilor — Cămăși înflorate — Se leagă la cap fără să-l doară. 9) Nelipsite de la un sport hibernal practicat numai pe zăpadă — Ilie ! 10) Chiot la derdeluș — Cucerește ! — Cînd se topește zăpada. 11) Un alt pictor francez, influențat de Cezanne, autor al pînzelor „Peisaj cu zăpadă" și „Peisaj de iarnă" (Maurice de ; 1876—1958) — Ființă rațională parodiată copilărește în zăpadă.

Dicționar : UIMA, AOR.

Toma MICHINICI — București

DESPRE UNELE CĂRȚI...

- Librarul mi-a oferit „Ghidul enigmistului", deși se epuizase.
- După ce a scris „Cuvinte potrivite", Tudor Arghezi s-a apucat să le încrucișeze . . .
- După ce și-a cumpărat un dicționar și-a zis „Gramatica nu-mi mai trebuie, am aici toate cuvintele din ea"
- Terminînd de dezlegat placheta, enigmistul spuse : „Finis coronat"... opus !

Corneliu VASILE — Caracal

DIN LOVINESCU

(Rebus criptografic : 8, 9)

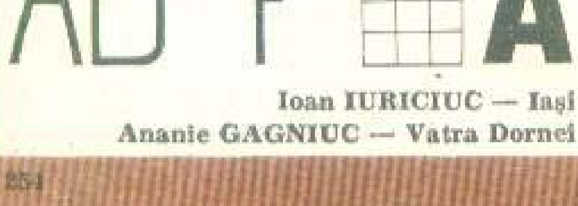

Ioan IURICIUC — Iași
Ananie GAGNIUC — Vatra Dornei

AMICALĂ ȘI NU PREA

(Monoverb epentetic : xxxxooooх)

Ioan DĂNILĂ — Craiova

FLORALĂ

(Antoverb anagramat : 5, 4)

VIGUROASĂ

Marian FIRIMIȚĂ — București

O celebră afacere din perioada interbelică

Aventurierul Grosz-Cagero şi monopolul exporturilor „în compensaţie"

Începutul anului 1936 — chiar la încetarea vacanţei judiciare (15 ianuarie) — marchează un nou „cap de afiş": afacerea Grosz-Cagero. Presa punea în lumină o „combinaţie dintre cele mai ingenioase: monopolizarea tuturor plăţilor în devize pentru importurile şi exporturile făcute „în compensaţie".

Operaţiunea fusese pusă la cale de un aventurier, pe nume Eugen Grosz, care nu se mulţumea numai cu dublul beneficiu ce-i revenea de la importatori şi exportatori, ci mai recurgea şi la unele „mici modificări" în tabelele aprobate de Banca Naţională.

Cine era Eugen Grosz-Cagero ?

Omul de afaceri, care „codificase" şi organizase pînă la cel mai mic amănunt această vastă combinaţie bancaro-financiară era originar din Oradea, unde patronase o „casă de toleranţă", denumită foarte romantic „Zîna casei".

Portret fizic : bărbat bine clădit. Vîrsta 47 de ani. Purta ochelari cu multe dioptrii, nu pentru a-l ajuta să vadă, ci numai ca să nu fie văzut.

Bucureştiul dintre cele două războaie mondiale, cu viaţa economică extrem de trepidantă, cu concentrarea atîtor instituţii şi întreprinderi, cu afluxul atîtor energii venite din toate provinciile — îi oferea lui Eugen Grosz un foarte ideal cîmp de activitate. Şi iată-l, într-o bună zi de la începutul anului 1933, descinzînd cu o mică valijoară, dar cu un nemăsurat volum de idei şi planuri, pe peronul Gării de Nord.

După cîteva luni de tatonare, abilul iniţiator de afaceri-mamut a creat, la 15 noiembrie 1933, Societatea în comandită simplă CAGERO (Casa germano-română), care îşi propunea să monopolizeze comerţul cu Germania, abia intrată pe făgaşul nazismului.

Firma „CAGERO" n-a avut o viaţă lungă, în schimb, numele ei va rămîne definitiv legat de acela al creatorului şi directorului ei, care va deveni extrem de popular sub cele două cuvinte definitiv alipite : GROSZ-CAGERO.

Inventivitatea atît de fertilă a acestuia va aduce pe firmamentul marilor afaceri o nouă constelaţie : „Blocul importatorilor români din industrie şi comerţ", firmă tot în comandită simplă, ceea ce înseamnă că Eugen Grosz era singurul care hotăra, semna şi încasa, fără a da socoteală nimănui. În consiliul de conducere şi-a ales cîteva personalităţi politice din toate partidele (vroia să se asigure pentru orice împrejurare şi sub orice guvern).

Pentru capitalul necesar demarajului afacerilor sale, Grosz-Cagero a găsit „comanditari" o serie de industriaşi şi comercianţi, cu firme dintre cele mai respectabile : W. Scherg — Braşov, S. A. Leonida — Bucureşti, „Saral", „Fabrica de hîrtie — Buşteni", „S. A. Nitrogen", „S. A. Bancotescu", „Nicolau-Succesori" — Bucureşti. Toţi aceştia au depus un capital iniţial de 500 000 lei, cu care Grosz-Cagero a rulat, într-un singur an, afaceri de 2 miliarde lei !

Primele autorizaţii „în compensaţie" le obţine de la Ministerul Economiei Naţionale pentru Societatea petroliferă „Steaua Română", care lucra direct cu „Banca Românească" — instituţie liberală de credit cu un nelimitat „cont deschis" la Banca Naţională.

● Cum opera directorul „Blocului importatorilor" ?

Aparenţelor, oarecum legale, Grosz-Cagero le substituia unele operaţiuni mai puţin legale, care erau nu numai în detrimentul statului, ci şi al propriilor săi tovarăşi de afaceri. Directorul „Blocului importatorilor" nu mai punea la dispoziţia comparilor săi întreaga cantitate de devize obţinută ci mai împărţea şi altora, din afara grupului, bineînţeles la o altă paritate decît cea oficia-

O celebră afacere din perioada interbelică

lă... În al doilea rînd, Grosz-Cagero, prin unele „schimbări nevinovate" făcute în formularele aprobate de B.N.R., reuşea să sustragă o cotă însemnată de devize de la stat. „Secretul" operaţiei a fost dat pe faţă de Virgil Madgearu, economistul şi ideologul Partidului naţional-ţărănesc, care, încă din anul 1934, a atras atenţia guvernului liberal asupra malversaţiunilor fostului proxenet din Oradea.

În interpelarea făcută încă de la 15 februarie 1934, Virgil Madgearu dezvăluia procedeele lui Grosz-Cagero, în strînsă şi fructuoasă complicitate cu serviciile contabilităţii de la B.N.R. şi de la „Steaua Română".

„Grosz nu este unicul vinovat şi nici unicul profitor al falsurilor ce i se pun în faţă. Scandalul politic va fi mult mai mare decît cel provocat de afacerea Vasilescu-Cantalup. Numeroşi fruntaşi ai partidului şi guvernului liberal au un amestec direct în faimoasa afacere Grosz-Cagero, interpusul „Băncii Româneşti", citadela economică a aceluiaşi partid. Aşa a ajuns Grosz-Cagero deţinătorul tuturor afacerilor de devize ale statului român, unul din instrumentele cele mai productive ale finanţei liberale".

● Dezvăluirile anchetei

Neavînd încotro, guvernul a dat dispoziţii pentru începerea unei anchete, încredinţată inspectorului Ilie Mecu, de la Banca Naţională. Acesta şi-a depus raportul la 15 ianuarie 1936, cu concluzia : „directorul „Blocului importatorilor", după ce obţinea aprobările de export normal pentru „Steaua Română", prelua de la contabilitatea acesteia formularele B şi C, pe care le modifica în sensul următor : pe formularul B adăuga formula „produs special" (în locul produsului normal), iar pe formularul C scria „în compensaţie". Ambele adăugiri creau pentru Grosz-Cagero avantajul enorm de-a nu vărsa Băncii Naţionale decît 45% din devizele încasate şi de-a specula restul de 55% la „bursa neagră".

În plus, conducerea societăţii „Steaua Română" făcea o altă „manevră" : pentru plăţile în străinătate nu utiliza devizele rezultate din exportarea produselor speciale, ci devizele realizate din exporturile sale normale, care trebuiau vărsate în totalitate Băncii Naţionale.

Descinderile făcute la sediul „Blocului importatorilor" (aflat chiar în locuinţa lui Eugen Grosz) şi la serviciul contabilităţii „Stelei Române", au descoperit 27 autorizaţii falsificate, care însumau o diferenţă de 92 de milioane lei, intrate în casa de bani a lui Grosz-Cagero.

● Afaceristul fuge din ţară

Aceste prime cercetări au constituit semnalul de alarmă pentru „micul Staviski", cum era supranumit Grosz-Cagero, după eroul unei mari escrocherii din Franţa aceluiaşi an.

Căutat de poliţie, el nu este găsit nici la domiciliul său, nici la sediul (aflat în acelaşi apartament) firmei ce-o crease. S-a aflat că, înainte cu o zi, trecuse graniţa, cu paşaport austriac. Pentru că, prudent, Grosz-Cagero şi-a păstrat şi cetăţenia imperiului habsburgic dinaintea unirii Transilvaniei, cînd se găsea în Sighetul său natal.

Siguranţa noastră generală începe o urmărire ca în filme : emisari speciali pornesc spre Budapesta şi Viena spre a-l găsi şi aduce îndărăt pe omul cu două cetăţenii. Vin ştiri că el s-ar afla într-un hotel de lux din Viena. Dar, în timp ce agenţii îl caută la „recepţie", Grosz-Cagero dispare prin uşa din dos... Goana cu trenul Alberg spre graniţa cu Italia. Afaceristul este ajuns la punctul vamal Feldkirch. Agenţii români însă nu-l pot ridica pe supusul austriac pe teritoriu străin. Era nevoie de o cerere oficială de extrădare, trimisă de ministerul nostru de externe. Aşa că agenţii siguranţei trebuie să stea numai de pază pentru ca preţiosul delincvent să nu dispară din nou. Asupra lui s-a găsit suma de 2 milioane franci francezi, trecută prin contrabandă.

Au fost necesare multe zile pentru ca omul cu dublă naţionalitate, cu două milioane valută şi cu două paşapoarte să poată fi adus în ţară, via Cehoslovacia. Călătoreşte într-un elegant compartiment de wagons-lits şi este primit la graniţă chiar de prefectul poliţiei Capitalei, colonelul Gabriel Marinescu. Cercetările le face judele instructor Ion Stănescu, de la cabinetul 7, împreună cu judecătorul Ştefan Zlatcu şi procurorul Prosper Constantinescu.

Avocaţii apărării se sfătuiesc în clipele grele pentru clientul lor...

Se procedează la noi descinderi, se ridică acte și dosare, se iau interogatorii, se obțin dovezile peremptorii ale vinovăției lui Eugen (Eremia) Grosz, care, de astă dată, confirmă întrutotul vechea sintagmă: „a nimerit ca Eremia cu oiștea în gard". Nu mai există nici o speranță de scăpare pentru el și pentru complici.

Acțiunea publică este deschisă de către Parchetul Tribunalului Ilfov, pe baza art. 47, alineatele 1 și 3, articolul 125 Cod penal și articolele 5 și 6 din Legea devizelor, combinate cu art. 40.

În Parlament, Virgil Madgearu declară din nou: „arestarea lui Grosz s-a făcut prea tîrziu și nu va avea efectul dorit. Nu vor putea fi dovediți toți complicii care au facilitat, patronat și profitat de pe urma proprietarului de casă de toleranță din Oradea, care a devenit, sub actualul regim politic, mare specialist în materie de compensații și devize. El își asigurase un cvasimonopol în comerțul nostru de devize. Într-un singur an a rulat devize egalînd cuantumul Băncii Naționale care n-a putut pune la dispoziția comerțului, în același interval de timp, mai mult decît Grosz". Cel ce fusese ministrul de finanțe al guvernării național-țărăniste din 1928 pînă în 1931 afirma că sînt implicați în afacerea Grosz-Cagero și titularul Ministerului de Industrie, Manolescu-Strunga, și fostul guvernator al Băncii Naționale, Dorel Dumitrescu, debarcat pentru afacerea Vasilescu-Cantalup și Barbu Dumitrescu, deputat al majorității liberale din Cameră.

Virgil Madgearu încheia cu o vehementă filipică la adresa regimului:

„În afară de latura penală, mai importantă este latura politică, paguba prăbușirii leului, lipsa devizelor, fuga capitalurilor în străinătate".

S-a mai descoperit că în acest complicat angrenaj al „compensațiilor" necompensate și al formularelor falsificate era amestecată și o altă întreprindere, „Palas", creată tot de Grosz și care avea un director pur decorativ, ing. Olteneanu. Prin firma „Palas" se făceau exporturile de produse petroliere ale Soc. „Steaua Română".

Alți 5 arestați:

Pînă la sosirea lui Grosz-Cagero sînt menținuți arestați următorii complici:

1). **Marcus Niederhoffer,** 2). **S. Samuelly** — ambii procuriști ai „Blocului importatorilor", 3). **Radu Anghel,** funcționar la B.N.R., care elibera lui Grosz formularele B și C pentru a fi falsificate, 4). **Donciu Georgescu,** tot de la B.N.R., care înregistra formularele falsificate, fără a le mai confrunta cu formularul A, rămas nefalsificat, 5). **Petre Marinescu,** contabil-șef la Soc. „Steaua Română", care dădea lui Grosz formularele ce urmau să fie falsificate.

În același timp, inginerul C. Osiceanu, directorul general al Soc. „Steaua Română", aflat într-un voiaj „de afaceri", la Paris, este chemat urgent spre a fi audiat de judele instructor.

Se dispune confiscarea mașinii „Mercedes-Benz", cumpărată la Viena de Grosz-Cagero cu 150 000 șilingi.

● Cine a dat aprobările ?

În ședința din 21 ianuarie 1936 ia cuvîntul, la Senat, Grigore Gafencu, care precizează că în timpul cît el a fost subsecretar de stat al **Ministerului Industriei,** a refuzat să dea autorizație lui Grosz-Cagero pentru un export în compensație. **La** 23 noiembrie 1933, după demisia guvernului Vaida, noul titular liberal i-a aprobat lui Grosz-Cangero un export în compensație în valoare de 950 milioane lei.

Cei 5 complici arestați fac mărturisiri complete asupra întregului mecanism de falsificare a aprobărilor de export. „Formularele B și C erau luate de Grosz-Cangero de la Soc. „**Steaua Română**", și date lui Niederhoffer spre a adăuga cu mașina de scris: „aprobate prin compensație". Prin aceasta, regimul retrocedării integrale (sută la sută) a devizelor era modificat cu cel al cotei de 45%.

Justiția obține dezlegarea pentru deschiderea safeului lui Grosz-Cagero de la „Banca Românească". Sînt găsite acolo devize forte în valoare de 7 800 000 lei, puse pe numele lui Grosz, al soției și ginerelui său.

Un calcul făcut de specialiști evaluează devizele datorate Băncii Naționale de Soc. „Steaua Română" la suma de 700 000 000 lei. Pentru transporturile de „păcură subțire" de la Cîmpinița la stația Palas-Constanța, calea ferată a mai fost frustrată cu 14 milioane lei.

După sistemul său patentat, Grosz a mai creat două societăți în comandită simplă — „Bazaltiu" și „Conexim" — conduse de ginerii săi. Și ele sînt implicate în afacerea exporturilor în compensație.

Se descoperă că devizele provenite din falsuri erau negociate „pe piață" de Grosz cu o primă de 145% !

Ziarele din acel timp acuză pe ministrul Manolescu-Strunga că a dat o aprobare „de compensație" lui Grosz de un miliard lei, uzînd de un fals: a declarat-o ca autorizată de delegația economică a guvernului, cînd ea era semnată numai de ministru!

Cîțiva deputați și senatori liberali se ridică împotriva unui proiect de lege al guvernului, prin care se amnistiau toate delictele la legea devizelor, inclusiv „cazul Grosz-Cagero". Ei cer ca proiectul „să nu includă și procesele în curs de instrucție sau de judecată".

● Interogatoriul lui Eugen (Eremia) Grosz

La 10 martie 1936, Eugen Grosz ajuns, sub escortă, în Capitală, este dus direct la Siguranța Generală. Cînd să i se ia interogatoriul, Grosz pretextează că nu știe românește și cere doi interpreți: unul pentru limba germană și altul pentru limba ungară.

Întrebat asupra falsurilor, el face o figură de fecioară nevinovată: „n-am nici o cunoștință, deoarece eu mă ocupam numai de di-

rectivele generale, iar nu de bucătăria societăților pe care le administram".

A recunoscut, totuși, că pentru obținerea aprobărilor de compensație avea concursul unor „persoane sus-puse". După multe ezitări a dat numele oamenilor politici care l-au ajutat la obținerea autorizațiilor, dar el personal nu-și recunoaște nici o vină. Cu mult cinism, Grosz-Cagero declară că se pune la dispoziția justiției, spre a o ajuta să găsească pe cei culpabili în afacerile de compensații și devize !...

Mai ies la iveală legăturile „financiare" și cu alte firme și societăți (multe create tot de el), care se numeau : „Exportul românesc", „Mondial comerț", „Romexim", „Comex", „Sarpeco", „Foreco". S-a descoperit că unii dintre comanditarii lui Grosz importatori de automobile (Leonida, Saral și Ford Română) au obținut și ei devize, prin compensație, în valoare de 140 milioane lei. La confirmarea mandatului de arestare, făcută la 16 martie, Grosz-Cagero neagă mărturisirile de la instrucție și amenință cu destăinuiri compromițătoare pentru anumite personalități politice. După 6 luni de cercetări, se dă ordonanța definitivă de trimitere în judecată a următorilor :

1). **Eugen (Eremia) Grosz,** autor moral la falsuri și cumul de infracțiuni ;

2). **Marcus Niederhoffer,** 3). **S. Samuelly,** 4). **Radu Anghel** și 5) **Donciu Georgescu** (cumul de infracțiuni).

S-a dovedit că falsificarea formularelor luate prin anumite complicități, de la B.N.R. și „Steaua Română", s-a făcut chiar în birourile „Blocului importatorilor".

În neunire cu concluziile Parchetului, judele instructor cerea și arestarea lui C. Mătăsaru și C. Evans, directori la Soc. „Steaua Română" pentru contravenții la legea devizelor.

● Acuzatul denunță

Înainte de începerea procesului, Grosz-Cagero încearcă o ultimă lovitură de teatru : redactează denunțuri împotriva altor firme de import-export, care au obținut autorizații ilegale de devize. **Erau firmele rivale care spărseseră legile monopolului deținut de „Blocul importatorilor"...** Denunțurile au fost disjunse de procesul Grosz-Cagero, formînd alte patru dosare distincte.

Procesul începe la 28 iulie la completul prezidat de M. Manolescu. Jude supleant era I. Petrescu, iar **procuror** Al. Procop Dumitrescu. În apărarea lui Grosz se inscriu avocații Al. Valjean, V. V. Stanciu, C. Solomonescu, Ion Vlădescu, M. și I. Berca. Ceilalți acuzați au ca apărători pe : P. Mehedinți, Papiniu, Eger, Chiseliceescu, Ion Dumitrescu.

Eugen Grosz **face** cerere de eliberare pe cauțiune, susținînd că „nu există pericol de dispariție". Cererea îi este respinsă.

Intervin multiple amînări succesive pînă la 9 decembrie 1936, cînd secția a 4-a a tribunalului Ilfov, prezidată de Horia Bogdan, avînd și pe judecătorul Stambulescu, atacă fondul. Dar, stupoare ! Grosz și Samuelly nu mai apar în boxă în stare de arest, ci se judecă în libertate !

Apărarea trece la atac : ea susține că beneficiile de pe urma celor 27 de formulare au fost împărțite între „Steaua Română" și „Banca Românească". „Autorul falsurilor nu este Grosz, ci „Steaua Română".

Eugen Grosz, care acum nu mai are nevoie de interpreți, cere să se facă o nouă expertiză la „Banca Românească" și la „Steaua Română", deoarece „aceasta din urmă a falsificat formularele și a modificat felul produselor exportate".

● Mărturisirile și revenirile lui Eugen (Eremia) Grosz

Se pun întrebările obișnuite, la care Grosz-Cagero răspunde :

Vîrsta : 47 ani. Cetățean român. De profesie comerciant. A mai fost condamnat la 10 000 lei amendă, într-o afacere cu „niște cai" (fusese, oare, și hoț de cai ?).

La Oradea a avut o întreprindere „Zîna casei". (Asta a fost emblema casei sale de toleranță).

Neagă că ar fi autorul moral al falsificării formularelor : „n-aveam nici un interes, deoarece aprobările de compensație erau prelungite fără nici o intervenție".

„Rolul" meu în „Blocul importatorilor" era de „om de încredere", administrator delegat al firmelor componente. „Blocul" nu a făcut export, ci cumpăra devizele de la exportator, plătind prime și le revindea, apoi, importatorilor de materii prime, cu un mic comision. Deci, un simplu rol de intermediar, sub controlul și privegherea „Băncii Românești", care avea și ea comisionul cuvenit (0,90% pentru importuri și 2,25% pentru arierate).

Apărarea cere o nouă amînare.

Președintele Horia Bogdan : „Atrag atenția inculpatului Grosz să nu mai încerce să tergiverseze procesul, căci cu fiecare amînare crește pedeapsa care-l așteaptă".

În continuarea interogatoriului, **Grosz** coboară din boxă în fața tribunei judecătorilor și, cu o extremă volubilitate, dă ample lămuriri „tehnice" asupra felului cum se acordau și circulau autorizațiile în compensație.

„O adevărată lecție de specialitate nu numai pentru profani, dar și pentru „tehnicienii" de la B.N.R. și de la Ministerul Industriei și Comerțului" — punctează avocatul Valjean.

Grosz : „Am dat autorizații pentru 92 milioane lei Societății „Steaua Română", prin sucursala Băncii Naționale din Constanța. Că ar fi fost falsificate ? Nici vorbă ! Nu s-a făcut decît transformarea autorizațiilor generale, de principiu, în autorizații definitive pentru fiecare importator în parte".

Procurorul general : „Dar cum a apărut mențiunea «aprobate în compensație» pe formularele «de principiu ?»".

Grosz se face că n-a auzit întrebarea. Dă, în continuare, detalii : „Blocul importatorilor" a sprijinit statul la plata cuponului în străinătate.

Procurorul general: „Adică ai luat devizele statului, însușindu-ți 55% din cuantumul lor, spre a plăti «cuponul statului» ?".

Grosz: „«Blocul» lua comision de la importatori pentru autorizație, nu pentru devize. Am fost invitat de conducătorii B.N.R. să iau parte la conferințele lor. De asemenea, mulți miniștri mi-au cerut sfaturi...".

Președintele Horia Bogdan: „Numai sfaturi" ?.

Grosz susține că falsificarea formularelor s-a făcut după ce el a predat autorizațiile de import-export. Știe că „**Steaua Română**" a comis falsuri și la autorizații in compensație și la frahtele de transport pe C.F.R.

Cele 7 milioane de lei, încasați drept comision de „Blocul importatorilor", erau defalcate în alte comisioane plătite „Băncii Românești" (2,25%), ing. Al. Olteneanu (1%), Băncii Naționale (3%) și „diverse alte speze, în suma de 3 250 000 lei". Eu am rămas numai cu 1 282 000 lei.

La cele 27 formulare, beneficiile au fost de 16 900 000 lei. Aici mi s-a falsificat semnătura".

Cere ședință secretă pentru a **arăta numele** celor ce-au falsificat autorizațiile. „Dv. veți **afla totul**, dar nu vreau ca ziarele să speculeze numele celor vinovați..."

Instanța respinge cererea, argumentînd: „D-ta să dai pe față pe toți **cei vinovați aici**, în ședință publică !".

Dansul miliardelor

Grosz: „Am fost acuzat că am monopolizat toate operațiunile de import-export. Or, eu n-am avut autorizații decît pentru un miliard de lei, în timp ce alții au obținut autorizații în valoare de 7 miliarde lei.

Am să dovedesc d-lui director Osiceanu că „Steaua Română" a păgubit statul cu 100 milioane lei la redevențe, prin diminuarea prețului la export".

Dezbaterile procesului sînt reluate de-abia la 25 ianuarie 1937. Se iau interogatoriile celorlalți acuzați.

Marcus Niederhoffer dă lămuriri asupra falsurilor: „Grosz mi-a dictat cum să completez formularele B și C cu formula: compensație, conform ordinului nr... valoarea lei... Dactilografa Any Wechsler a bătut la mașină mențiunea pe toate formularele. Nu știam că aceasta constituie un fals".

Donciu Georgescu recunoaște că a primit cadouri (un palton de blană, jumătate imobilul din str. Popa Nan — de 2 milioane lei etc.).

Alt termen de judecată este la 8 aprilie 1937, cînd se ia un supliment de interogatoriu lui Grosz.

La 15 aprilie, avocații Băncii Naționale declară că Grosz n-a predat nici după arestare cota de devize datorată acestei instituții.

Alte termene — 10 iunie, 5 iulie, 4 octombrie, 10 decembrie — trec aproape neobservate în avalanșa altor procese senzaționale (Sile Constantinescu, fraudele de la contingentare, catastrofa de la Cotroceni, neregulile de la Casa Asigurărilor Sociale, contrabanda de aur, ca și evenimentele politice: pierderea alegerilor liberale, demisia guvernului Tătărăscu, constituirea guvernului Goga-Cuza — Armand Călinescu), iar în anul 1938: dizolvarea parlamentului, noua Constituție de la 27 februarie, reintregirea partidului liberal, fraude la I.A.R. De abia la 25 februarie 1938, tribunalul trece la audierea martorilor I. Pilide, Andrei Corteanu, Rudolf Hanaid, Emil Alexandrescu, Paul Caboche.

La 10 aprilie Grosz propune o nouă listă de martori (nu mai puțin de 53) cu tendința vizibilă de-a amîna cît mai mult judecarea procesului. La 15 aprilie, din cei 53 martori s-au prezentat numai doi. În ședința de la 31 mai sînt audiați martorii cei mai simandicoși: ing. Osiceanu, directorul Soc. „Steaua Română", I. Săvescu, director al „Băncii Românești", ing. Mătăsaru (abia scăpat de sub povara acuzației), Kunner, director al fabricii Scherg.

Tribunalul numește pe H. Stahl expert grafolog pentru a dovedi pe autorul falsurilor. Concluzia: „**Niederhoffer a comis adaosurile din formularele B și C !**".

În ședințele următoare, Niederhoffer recunoaște falsul, dar spune că a executat ordinul lui Grosz-Cagero.

Procurorul Deleanu cere condamnarea exemplară a tuturor inculpaților, recunoscînd că ar trebui incluși și cei nedescoperiți încă și care aveau sarcina de-a reprima aceste infracțiuni și n-au făcut-o.

Avocații apărării susțin că nu s-au adus prejudicii statului, ci numai Băncii Naționale, care este o instituție particulară. „N-a suferit moneda" — susținea un fost ministru de justiție, metamorfozat subit în apărător zelos al lui Grosz-Cagero.

Pronunțarea a fost dată în ziua de 13 iulie 1938 (procesul durase aproape 2 ani !). Ea aducea condamnarea lui **Eugen (Eremia) Grosz** la 4 ani și jumătate închisoare (A fost reținută numai acuzația de „autor moral" al falsurilor, dispărînd complet paguba adusă Băncii Naționale);

Marcus Niederhoffer a primit 2 ani și jumătate închisoare și 20 000 lei amendă;

Radu Anghel și **Donciu Georgescu** au fost condamnați, ca funcționari ai Băncii Naționale, la cîte 3 ani și jumătate închisoare și cîte 30 000 lei amendă fiecare.

Samuelly a fost achitat.

Toți inculpații urmau să plătească solidari 2 milioane lei daune în favoarea Băncii Naționale și 50 000 lei cheltuieli de judecată (La atît se redusese marea escrocherie de 92 milioane lei, săvîrșită de Eugen Grosz și comparșii săi) !

În urma apelului și recursului, prin atacarea constituționalității legii devizelor, pedeapsa lui Grosz-Cagero a fost redusă la 2 ani.

Eliberarea lui a fost făcută ca și cea a lui Max Aușnit de către regimul legionar.

Din anul 1941 Grosz a dispărut de pe piața financiară a României. Regele neîncoronat al bursei devizelor a pornit spre alte zări mai calde, pentru a pune la cale alte afaceri, alte escrocherii, tot așa de mănoase ca și cea a „monopolului devizelor" de sub guvernarea „democratică" a partidului liberal.

D. MORARU – SLIVNA

TABLOUL
cel mai furat din lume

Furturile de comori de artă se intensifică in fiecare an. Nu reușesc intotdeauna : ne amintim, de pildă, de recuperarea, nu de mult, a pinzelor lui Picasso. Dar operele vechi atrag și mai mult pe „amatorii" de frumos. Astfel, sute de mii de vizitatori trec, in fiecare an, prin fața celebrului poliptic „Mielul mistic" din Gand. Oare cîți dintre ei știu prin cîte aventuri a trecut acest tablou, care a fost cea mai furată capodoperă din lume ? Confiscat de naziști și inchis intr-o mină de sare, tabloul ar fi putut sări in aer cu alte cîteva mii de capodopere. Milton Esterov, autorul cărții „Misterul tablourilor furate", povestește in „Historia" aventurile acestui tablou.

Tezaurul artistic al Flandrei, „Mielul mistic", polipticul fraților Hubert și Jan Van Eyck, care in prezent se află in catedrala Saint-Bavon din Gand, este capodopera cea mai furată din lume. In 1432, cind a fost terminat, polipticul a fost așezat in altarul catedralei Saint-Bavon. Pictat pe lemn de stejar, polipticul are o lățime de 4 m 35 și o inălțime de 3 m 50 ; este format dintr-o parte centrală flancată de panouri laterale...

In 1566, in momentul revoltei protestanților din Gand, tabloul a fost in pericol, pentru prima oară. La 21 august, o mulțime de protestanți a pătruns in catedrala Saint-Bavon incercind să pună mina pe poliptic care, din fericire, fusese ascuns cu două zile inainte, fiind transportat apoi la primăria orașului Gand.

In 1584, municipalitatea, care redevenise catolică, a inapoiat bisericii polipticul. Cîțiva ani nu s-a mai auzit nimic vorbindu-se despre tablou care, in 1781, a fost dezmembrat pentru prima oară. Impăratul Iosif al II-lea, care vizita biserica, a fost revoltat de goliciunea lui Adam și Eva și a cerut ca aceste două tablouri să fie duse la arhivele catedralei. In 1794, in timpul Revoluției franceze, trupele franceze care intraseră in Gand, expediară cele patru panouri centrale unui muzeu din Paris și lăsară, nu se știe de ce, panourile laterale care au urmat, și ele, drumul lui Adam și Eva.

Dar Parisul n-avea să păstreze cele patru panouri centrale decit 22 de ani. In 1815, după bătălia de la Waterloo, Ludovic al XVIII-lea care se refugiase la Gand cind Napoleon se intorsese din insula Elba, inapoie tablourile. Din nou polipticul iși incepu peregrinările. Vicarul de Saint-Bavon reuși să vindă panourile laterale unui negustor din Bruxelles. Astfel, in arhivele catedralei nu mai rămăseseră decit Adam și Eva. Panourile laterale au fost, in curind, cumpărate de regele Prusiei, la rugămintea fiului său, Wilhelm I, care spera să constituie o colecție regală a cărei splendoare să depășească pe cea din Luvru.

Mai tirziu colecția a fost donată muzeului din Berlin, unde a rămas pină in 1820. In 1861 guvernul belgian a incheiat un acord cu consiliul bisericii prin care cele două panouri, care mai rămăseseră in arhive, deveneau proprietate de stat pentru suma de 50 000 de franci. Statul dădea bisericii și copiile celor două panouri. De atunci, originalele sint expuse in permanență la muzeul de Arte Frumoase din Bruxelles.

Așadar, in momentul declanșării primului război mondial, panourile polipticului erau impărțite intre Bruxelles, Berlin și Gand. Cum germanii distruseseră biblioteca din Louvain și luaseră opere de artă de la Malines, era evident că vor incerca să pună mina și pe panourile din Bruxelles și Gand, Berlinul putind expune astfel, pentru prima oară, intregul poliptic.

La Gand, canonicul Van den Gheyn era conștient de situație și se ocupa de păstrarea comorilor din Saint-Bavon. Intr-o bună zi, la o oră cind catedrala era inchisă, panourile au fost duse in casa episcopului care era lipită de catedrală. Patru cutii din lemn au fost pregătite ; panourile au fost șterse cu grijă pentru a se indrepta orice urmă de umezeală sau de praf, au fost invelite in pături groase și așezate in lăzi. O șaretă ce aparținea unui negustor de fiare vechi a fost adusă in curtea episcopului și cele patru cutii au fost incărcate iar peste ele au fost aruncate grămezi de fiare vechi, bucăți de lemn și covoare uzate. Nimeni n-a aruncat nici măcar o privire șaretei trase de doi cai prăpădiți ce traversa orașul. Tablourile au fost astfel ascunse in două case particulare.

Prevăzind că nemții le vor pune intrebări, canonicul Van den Gheyn și ministrul belgian, căruia acesta ii ceruse părerea in legătură cu tabloul, au pregătit un document din care reieșea că panourile fuseseră expediate in

străinătate. Dar nemţii nu au crezut această poveste; au cerut numele funcţionarului care venise să ia panourile, cum anume le transportase şi unde. În acelaşi timp, doi experţi germani în pictură au sosit la Gand şi au început să pună întrebări. Unde erau panourile? Canonicul a rezistat la toate asalturile. Însă un ofiţer german află de misterioasa şaretă şi de faptul că lăzile fuseseră expediate de la gară. Care era destinaţia lăzilor? Canonicul îl îndreptă pe ofiţer spre ministrul belgian care, în acel moment, era în afară de orice pericol, găsindu-se în Franţa.

În 1915, germanii au făcut o nouă tentativă de a găsi tabloul. Fără rezultat. În 1917, doi civili germani au cerut episcopului permisiunea să fotografieze mai multe tablouri importante, printre care şi polipticul. Episcopul i-a trimis canonicului care, la rîndul său, le-a sugerat să ia legătura cu guvernul belgian. Zece zile mai tîrziu civilii au revenit şi au întors pe dos casa episcopului.

Au urmat alte zile de groază. Armata germană rechiziţiona foarte multe case particulare din Gand şi era evident că una din cele două ascunzători se găsea în pericol. Într-o după-amiază din februarie 1918 canonicul şi încă patru oameni au scos panourile din ascunzătoare şi le-au transportat într-o altă casă care nu risca să fie rechiziţionată. Mai erau cîteva zile pînă la armistiţiu. Germanii anunţaseră că vor distruge întregul oraş. Din fericire nu s-au ţinut de cuvînt.

În noiembrie 1918, la două săptămîni după armistiţiu, panourile au fost scoase la lumină şi aduse la Saint-Bavon. Articolul 247 al Tratatului de la Versailles stipula că Germania urma să restituie Belgiei, ca despăgubire de război, cele şase panouri aflate în „Kaiser Friedrich Museum". Cînd tablourile au fost restituite, întreaga Belgie a sărbătorit evenimentul. Timp de şase săptămîni polipticul a fost expus la Muzeul regal din Bruxelles şi mii de persoane, inclusiv regele şi regina, au venit să-l vadă. Guvernul a restituit apoi oraşului Gand panourile cu Adam şi Eva care se aflau într-un muzeu din Bruxelles. Astfel tabloul complet, aşa cum ieşise din atelierul fraţilor Van Eyck, fu purtat în triumf la Gand.

Pînă în 1934 nu s-a mai întîmplat nimic. Dar, în acel an, un hoţ fură panoul „Judecătorii". Au fost alertate toate posturile de frontieră. S-a presupus, mai întîi, că ar fi vorba de răzbunarea unui german fanatic care refuza să admită tratatul de la Versailles. După cîteva zile, episcopul din Gand a primit o scrisoare prin care i se propunea restituirea tabloului în schimbul sumei de un milion de franci. Dar, între timp, hoţului i s-a făcut teamă şi negocierile n-au putut continua. Într-o zi, un om de afaceri flamand foarte respectat avu o criză cardiacă şi, pe patul de moarte, murmură că ştia unde era ascuns tabloul. Muri înainte de a destăinui locul, dar urmaşii lui găsiră scrisori care dovedeau că el era hoţul. Avusese probleme financiare, dar nu se alesese cu nimic. Casa toată a fost întoarsă pe dos şi grădina săpată de la un capăt la altul. În zadar. Au fost scotocite casele rudelor apropiate. Tot nimic.

Ca urmare, o copie a tabloului a fost făcută şi aşezată pe colţul din stînga al polipticului care era, acum, din nou intact. În mai 1940, cînd naziştii invadară Belgia, guvernul belgian acceptă oferta Franţei de a pune în securitate tabloul. Polipticul a fost ambalat şi expediat la castelul din Pau unde se aflau şi alte capodopere ale muzeului Luvru. O lună mai tîrziu, Belgia şi Franţa erau invadate de nazişti. Directorul muzeelor naţionale franceze a obţinut de la hitlerişti garanţia că nu vor fi atinse comorile castelului Pau. Dar, ca şi atîtea alte acorduri semnate de hitlerişti, nici acesta nu a fost respectat. În august 1942 s-a aflat că tabloul fusese readus la Paris, întrucît directorul muzeelor de stat bavareze, îl ridicase de la castelul Pau. Au trecut aproape doi ani. Aliaţii pregăteau debarcarea. În toate statele majore ale armatelor aliate existau ofiţeri însărcinaţi cu păstrarea monumentelor, operelor de artă şi arhivelor. Ofiţerul care ocupa acest post în armata a treia era un arhitect, căpitanul Robert K. Posey, ce avea în subordine pe soldatul de rang întîi Lincoln Kirstein.

În timp ce armata a treia traversa Franţa, rapoartele care parveneau ofiţerilor însărcinaţi cu salvarea operelor de artă le aduceau la cunoştinţă ştiri despre dispariţia capodoperelor şi jafurile naziştilor. Nimeni nu ştia ce se întîmplase cu polipticul lui Van Eyck.

Posey şi Kirstein ajunseră la Treves, primul oraş german unde se oprise unitatea lor şi unde nu se aşteptau să găsească mai multe indicii. Dar, brusc situaţia se schimbă din cauza unei dureri de dinţi. Într-o dimineaţă, Posey se trezi cu o durere de dinţi înfiorătoare. Cum dentistul trupei se afla la trei kilometri depărtare, Kirstein plecă în oraş după doctor. Pe stradă întîlni un tînăr foarte dispus să fraternizeze cu un soldat american şi care-l conduse la dentistul din oraş. Acesta vorbea engleza şi americanii îi explicară că misiunea lor consta în a păstra şi proteja monumentele şi operele de artă. După ce tratã dintele lui Posey, dentistul îi anunţă pe americani că-i va duce la ginerele lui care fusese comandant în armata germană şi care făcea acelaşi lucru.

Bunjes, ginerele dentistului, lucrase la Paris ca expert în pictură sub ordinele lui Alfred Rosenberg. El dispunea de listele tuturor operelor de artă furate şi ale ascunzătorilor lor. În schimbul acestor informaţii cerea un permis de liberă trecere pentru el, soţie şi copii. Dar Posey şi Kirstein nu puteau să-şi asume această responsabilitate. Bunjes le dădu, totuşi, cataloagele şi fişele, iar pe o hartă desenă un cerc care indica locul unde aveau să găsească, în

Tabloul cel mai furat din lume

minele de sare din Altaussee, comori incredibile, printre care şi „Mielul mistic". Dar Bunjes afirma că naziştii nu-i vor lăsa niciodată pe americani şi pe nimeni altcineva să pună mina pe mină. Era deja totul pregătit pentru aruncarea in aer a minei.

Intr-o zi, Posey şi Kirstein aflară că Altaussee era pe punctul de a fi cucerită. Zece minute mai tirziu, erau deja in drum spre mina de sare. Cind ajunseră in oraş, aflară că mina fusese aruncată in aer. Inarmaţi cu lămpi cu acetilenă ei parcurseră aproximativ 500 de metri din galeria principală. Strecurindu-se cu greutate printre dărimături Posey şi Kirstein ajunseră, in sfirşit, in incăperea unde se aflau cele opt panouri ale „Mielului mistic". Mai erau aici un Fragonard, un Watteau, un Van Ostade şi alte opere din colecţia vieneză a lui Louis de Rothschild. Intr-o altă grotă descoperiră, pe o veche saltea acoperită cu o bucată de hirtie gudronată, „Fecioara şi pruncul" de Michelangelo care fusese luat din Notre-Dame din Bruges. Statuia fusese sculptată de Michelangelo in 1501.

Mina de sare din Altaussee era intr-adevăr ce spusese Hermann Bunjes: o fantastică galerie subterană plină cu opere de artă jefuite din intreaga Europă: 6 577 de tablouri pictate in ulei, 230 desene şi acuarele, 954 aqua-forte şi gravuri, 137 statui, 128 arme şi armuri, 79 coşuri pline cu obiecte de artă decorativă, 78 mobile, 122 tapiserii, 150 lăzi cu cărţi şi periodice. Erau aici tablouri de Rembrandt, Hals, Bruegel, Titian, Tintoret, Rubens şi Raynolds, sute de opere ale pictorilor germani din secolul al XIX-lea pe care Hitler le prefera. Se aflau aici statui funerare egiptene, busturi romane, bronzuri baroce şi Renaissance, marmură franceză din secolul al XVIII-lea, tapiserii de Cracovia, rafturi şi lăzi pline cu cele mai frumoase porţelanuri, gravuri şi desene din secolul al XVI-lea pină in al XVIII-lea.

Se spunea că mina fusese exploatată de mai bine de trei mii de ani. Cu puţin inainte de al doilea război mondial, ea fusese aleasă drept depozit al serviciului vienez al protecţiei monumentelor istorice. Condiţiile atmosferice erau considerate excelente pentru gravuri, tablouri, arme şi armuri cu condiţia ca acestea din urmă să fie acoperite cu un strat de gelatină pentru a se impiedica oxidarea lor. Gradul de umiditate era ideal — aproximativ 65 la sută — iar temperatura se menţinea la 4 grade şi jumătate vara iar iarna, curios, urca pină la 8 grade. In iunie 1942 au fost expediate aici numeroase obiecte din Viena. Anul următor, Germania hitleristă studia posibilitatea de a face aici un depozit pentru un muzeu Hitler care urma să fie deschis la Linz, in Austria. Hitler proiectase să facă, la Linz, cel mai mare muzeu din lume. Era oraşul unde crescuse şi dorea să transforme acest oraş tern in capitala culturală a lumii şi să facă din el un oraş mult mai mare decit Viena pe care o ura.

Lui Posey şi Kirstein le-au trebuit patru zile pentru a inventaria comorile din mină şi după care plecară in căutarea altora.

Un tren cu vagoane platformă, fiecare vagon neavind decit un metru şi jumătate lungime, urma să scoată comorile din mină. Primele care au văzut lumina zilei au fost statuia lui Michelangelo şi polipticul fraţilor Van Eyck. După ce fu scos din mină, tabloul fu incărcat in camioane ale armatei şi apoi dus la München. In acelaşi timp in zona americană se făceau pregătiri pentru restituirea imediată a mai multor capodopere. Insuşi generalul Eisenhower ceruse acest lucru ca simbol al politicii americane, expedierea urmind să se facă pe cheltuiala guvernului american. Belgia urma să fie prima beneficiară a acestor restituiri, recuperind „Mielul mistic" care se afla la depozitul din München de cind părăsise mina de sare.

A fost o călătorie incredibilă. Pe drum a inceput furtuna, iar avionul nu a mai putut ateriza la Bruxelles. Cu două ore intirziere, aparatul a reuşit in sfirşit să aterizeze pe un mic aeroport militar de lingă capitala elveţiană.

Intre timp, primirea care urma să aibă loc la aeroportul din Bruxelles fusese anulată şi nimeni n-a venit să preia panourile in momentul sosirii lor, la orele două dimineaţa. Furtuna se liniştise, dar ploaia şi grindina nu conteneau. Posey, cel care insoţise tabloul, telefonă ambasadorului Statelor Unite. Fără succes. Ceru atunci telefonistei să cheme casele unde locuiau americani.

Reuşi intr-un tirziu să ia legătura cu un ofiţer american căruia ii ceru să adune cit mai multe persoane şi să aducă şi un specialist in transportul operelor de artă. Ofiţerul reuşi să adune 20 de soldaţi şi să vină cu două camioane şi cu un sergent calificat in transportul lucrărilor de artă.

Era ora trei şi jumătate dimineaţa cind panourile au fost aşezate pe marea masă a salonului regal.

Apoi, in numele generalului Eisenhower, ambasadorul Statelor Unite a inminat oficial tablourile prinţului regent. Panourile au fost expuse, timp de o lună, la Muzeul regal din Bruxelles şi belgienii au venit să le vadă aşa cum o mai făcuseră in 1919. In noiembrie 1945 panourile au luat drumul spre Gand.

MISCELANEA

1879 • BUCUREȘTI — ACUM O SUTĂ DE ANI

Date statistice — București, 1 ianuarie 1879:

Primul oraș al țării are 220 000 de locuitori, dintre care cam 20 000 flotanți. Între cele 25 000 de imobile ale orașului se află: 40 de hoteluri, aproape 100 de cafenele, 57 de grădini (mai toate pe lîngă casele boierești), 14 tipografii, 2 licee, 3 gimnazii, 1 școală normală, 1 bibliotecă (înzestrată cu aproape 30 000 de volume), 8 spitale, 28 de școli primare, frecventate de circa 5 000 de copii. Iluminatul se face cu 4 200 de lămpi cu «gaz aeriform» și cu 1 400 de lămpi cu petrol. Sînt 90 de medici cu cabinete particulare și cam tot atîția avocați. Între localurile publice sînt: 15 restaurante, 20 de farmacii, 10 librării, 55 de simigerii, 40 de bragagerii. Transportul în comun este asigurat de tramvaiele cu cai și de 500 de birje. Calea Victoriei este asfaltată — numai în fața Palatului Domnesc — iar strada Sf. Ionică este pavată cu lemn — experimental. Bulevardul Academiei este «îndreptat» cu piatră cubică, iar alte străzi mai principale cu «bolovani de rîu».

1880 • BĂILE BUGHEA

În ziarele vremii găsim un anunț referitor la înființarea Băilor Bughea, de lîngă Cîmpulung. Antreprenorul — dumnealui, domnul George Sfrantz, își îmbie clienții: «Punem la dispoziția onor vizitatorilor încăperi cu cele necesare: medic, lapte de capră roșie, zăr, mîncăruri gustoase, beuturi alese, salon pentru dans, lăutari, bileard — toate cu preciuri foarte avantajoase». Cît privește valoarea terapeutică a băilor, anunțul preciza că «sînt cele mai renumite din România, întrucît conțin fier, pucioasă și iod, mult folositoare pentru absolut tot felul de boale».

CRUCEA SUDULUI

Acum cincizeci de ani — la 9 iunie 1928 — aviația mondială înregistrează o nouă performanță de prestigiu — cucerirea Pacificului. Un avion trimotor, cu un echipaj format din doi australieni și doi americani, reușește să treacă peste imensitatea de ape a oceanului, de la San Francisco pînă la Brisbane, în Australia, în 82 de ore de zbor. Avionul, căruia i se dăduse numele de «Crucea Sudului», realizează itinerarul în trei etape. Fusese construit special pentru acest raid, și cîntărea șapte tone — un uriaș pentru timpul său. Distanța de 11 250 de km acoperită atunci de «Crucea Sudului», se face astăzi, fără escale, în mai puțin de opt ore.

1945 • DEFILAREA VICTORIEI

23 August 1945. Pe sub Arcul de Triumf de la Șosea trec bravii ostași români care au luptat pentru independența patriei pînă la victoria finală din 9 mai 1945. La cîrma țării se afla atunci primul guvern de largă concentrare democratică, condus de dr. Petru Groza. Citim în ziarul «Victoria», la 24 august 1945: «Ieri, ostașii, viteji luptători împotriva hitlerismului, și-au făcut apariția triumfală în capitala țării. La ora 10,30 a început defilarea. Uralele mulțimii au întîmpinat pe bravii ostași români, întorși de pe frontul dezrobirii. După defilarea elevilor din școlile de infanterie, a artileriei, a tancurilor, geniului și artileriei antiaeriene, a început trecerea trupelor combatante: unitățile din regimentele de infanterie, de artilerie grea și ușoară, vînătorii de munte, grănicerii, cavaleria, tanchiștii, marina, garda călare — care au luptat pînă la victoria finală».

1894 • POFTIȚI LA SPECTACOL

Citim afișele «marilor spectacole» de acum optzeci și cinci de ani, din Capitală:

La Panorama din strada Academiei: un fonograf și un stereoscop; intrarea cinci lei. Pe strada Berzei 1, vizavi de Cișmigiu: Marele Cort cu călușei. Pe strada Schitu Măgureanu 29: Cort cu dare la semn. Strada Berzei 4: Panorama cu portrete aduse de la Viena. Rahovei 185: Mașina cu călușei. Schitu Măgureanu 18: Mare expoziție de animale — cai, maimuțe, capre, pisici dresate, care joacă în o arenă cu trei rînduri de lavițe.

Cea mai mare căutare o avea «Fonograful lui Edison». Dar nici «artiștii străzii» nu se lăsau mai prejos; dumnealor, Petre Vîlcu și Gheorghe Ilie, organizează spectacole cu maimuțele, pe trotuare «plătind aceleași taxe ca și pentru urși — nedreptate fiind aceasta» — cum spun ei într-o jalbă înaintată primăriei.

• NUMELE LUNILOR ANULUI

IANUARIE:	Gerar.	La romani:	luna zeului Janus.
FEBRUARIE:	Făurar.	„ „ :	de la Februarius — a face sacrificii.
MARTIE:	Germănar.	„ „ :	luna zeului Mars.
APRILIE:	Prier.	„ „ :	luna zeiței Afrodita.
MAI:	Florar.	„ „ :	luna zeiței Maia, fiica lui Atlas.
IUNIE:	Cireșar.	„ „ :	luna zeiței Junona, fiica lui Saturn.
IULIE:	Cuptor.	„ „ :	luna lui Iuliu Cezar.
AUGUST:	Gustar.	„ „ :	luna împăratului Augustus.
SEPTEMBRIE:	Răpciune.	„ „ :	a șaptea lună a anului roman.
OCTOMBRIE:	Brumărel.	„ „ :	a opta lună a anului roman.
NOIEMBRIE:	Brumar.	„ „ :	a noua lună la romani
DECEMBRIE:	Undrea.	„ „ :	a zecea lună la romani.

Un nou drog:

PRAFUL ÎNGERILOR

Un nou drog face ravagii în S.U.A. Şapte milioane de americani au luat, cel puţin o dată, PCP., denumit şi „praful îngerilor". Tinerii care aspiră sau înghit drogul se simt, dintr-o dată, transbordaţi în lumea fantastică a fraţilor Grimm. „Părinţii le apar sub formă de monştri", afirma medicul Beatrice Kresky, din New York. „Surorile de caritate se transformă în ochii lor în vrăjitoare, maşinile poliţiei devin nişte adevăraţi dragoni".

Mirajul este urmat adesea de un fel de scurtcircuit, care face ca „excursia în lumea ororii" să se termine de multe ori rău: în momentul culminant al „beţiei", o tînără din California a sărit într-un bazin de înot. Ea a murit pentru că brusc n-a mai putut sau n-a mai vrut să înoate.

La New Jersey, un băiat de 17 ani a pătruns, sub influenţa drogului, în casa unei bătrîne pe care n-o cunoştea şi a bătut-o pînă cînd aceasta a sucombat. Apoi, s-a întins lîngă ea. A doua zi dimineaţă, cînd s-a trezit, uitase, pur şi simplu, cum a ajuns să comită fapta sîngeroasă.

Ambele cazuri au fost provocate de cel mai nou şi, după cum se exprima „Newsweek", „cel mai periculos stupefiant de la heroină şi LSD încoace: phencyclidină (formula chimică PCP), un praf alb pe care nu-l folosesc decît veterinarii ca analgezic pentru porci, cîini sau pisici".

Narcomanii apreciază acest praf pentru că el este mai ieftin decît heroina, acţionează aproape tot atît de rapid şi, în plus, are un efect mai îndelungat. O jumătate de gram este suficient pentru a-l ţine pe consumatorul de PCP timp de 48 de ore într-o stare de „euforie".

Negustorii care îşi procură PCP-ul din laboratoarele subterane, l-au împodobit cu fel de fel de denumiri ce promit narcomanilor un efect rapid şi puternic. Astfel, în locuri de parcare şi pe maidane, în faţa unor magazine ce desfac mărfuri dubioase, dar mai recent şi în cartierele elegante ale marilor oraşe americane, pot fi văzuţi comercianţi care oferă „clienţilor" doze de PCP prezentate sub denumirea de „combustibil pentru rachete", „fortifiant al muşchilor", „hărnicia albinelor" şi „mistreţul". De cele mai multe ori, însă, PCP-ul este numit „praful îngerilor", deoarece grupul rock californian „Hell's Angels" a lansat, după cît se pare, drogul la începutul acestui deceniu.

De atunci, după cum afirmă „National Institute of Drug Abuse" (NIDA), din Washington, şapte milioane de americani au probat cel puţin o dată drogul. Despre „proporţii epidemice" vorbesc, de asemenea, medicii şi funcţionarii de la Ministerul Sănătăţii care au ţinut, recent, la Monterey (California) prima reuniune a experţilor consacrată PCP-ului.

Bilanţul îngrijorător al reuniunii este următorul:

— 4000 de consumatori care au luat o supradoză de PCP au fost internaţi în spitale în cursul anului 1977.

— Pentru 100 dintre ei, călătoria în lumea fantasmelor s-a sfîrşit la morgă. „Neidentificat" a rămas numărul sinuciderilor şi al omuciderilor comise sub influenţa PCP.

— La Los Angeles, unde în ultimii trei ani au fost confiscate 5,1 milioane de doze de PCP, consumul de PCP a crescut exponenţial: numai în primele două luni ale anului în curs au fost confiscate 3,8 milioane de unităţi.

Combaterea acestei „epidemii" este îngreunată de faptul că specialiştii înşişi cunosc în prezent prea puţin despre acest drog. „Farmaceutic, PCP este o categorie foarte nouă", explică psihologul Steven Lerner, specializat în problema drogurilor, de la Universitatea din California. Pentru dr. David Smith, fondatorul unei clinici pentru vindecarea narcomanilor din San Francisco, PCP este „cea mai toxică din toate substanţele ce se vînd pe stradă". Medicii denumesc „psihoză de phencyclidină" fenomenele care se manifestă la consumatorii cronici de PCP. După o stare de euforie, intervine o confuzie şi o anchilozare a muşchilor. Mulţi dintre ei se mişcă, după cum afirma spe-

Sub formă de praf, sub formă de pastile, un drog rămîne, totuşi, un drog !

cialistul în droguri Peter Koper, din Washington, „asemenea astronauţilor pe lună".

Phencyclidina a fost dezvoltată în anii '50 de către firma farmaceutică Parke, Davis and Company, ca un calmant ce urma să aline durerile celor operaţi de scurt timp. Dar încă din 1965 medicamentul a fost scos din uz, deoarece numeroşi pacienţi cărora le fusese administrat au căzut în delir.

De atunci, PCP — sub denumirea „Sernylan" — nu mai este folosit decît de veterinari, ca tranchilizant pentru vitele ce urmează să fie tăiate. În iunie 1967, cînd „copiii florilor" de la San Francisco s-au drogat cu această substanţă în timpul unui concert de rock şi 30 dintre ei au fost internaţi şi apoi trataţi într-o clinică specială, se părea că este vorba de un fenomen izolat. Dar în 1974, la o serbare rock din Oakland, drogul şi-a făcut din nou intrarea în scenă pentru a se răspîndi apoi mai rapid decît orice alt stupefiant. În prezent, „praful îngerilor" se vinde pe străzile a 39 de state americane.

— un gram de PCP, suficient pentru două „prize", costă în marile metropole 20 de dolari — cu o treime mai puţin decît două injecţii cu heroină sau trei doze de LSD.

— substanţele din care se prepară PCP sînt accesibile în magazinele de chimicale. Materia primă în valoare de 100 de dolari poate fi transformată — în loboratoare amenajate în garaje sau pivniţe — în „marfă" de 100 000 de dolari.

— drogul cel ieftin este ideal pentru comercializare. Ca praf (cristal), el poate fi prizat, asemenea cocainei ; de asemenea poate fi comprimat în pilule şi înghiţit foarte uşor.

„Dacă iei praful şi reuşeşti totuşi să supravieţuieşti, eşti un adevărat bărbat", este sloganul pe care narcomanii cu stagiu îl repetă novicilor. În special copiii şi tinerii pînă la 25 de ani sînt puternic afectaţi. Zece la sută din copiii interogaţi în localitatea San Fernando Vally, din California, au declarat că PCP-ul este drogul lor favorit ; jumătate din cei chestionaţi au afirmat că l-au luat cel puţin o dată.

PCP-ul a fost interzis oficial în calitate de calmant. În mod normal, o doză are efect între 45 de minute şi două ore. Dar persoane care au reuşit să renunţe total la PCP afirmă că de-abia la doi ani de la abandonarea drogului au izbutit să vorbească şi să vadă fără dificultăţi.

De curînd, autorităţile de luptă împotriva stupefiantelor NIDA au declanşat, pentru prima dată o campanie la televiziune, în care avertizau asupra efectelor nocive ale PCP. Steaua televiziunii americane, Robert Blacke, spunea : „Lăsaţi „praful îngerilor". Este un şarpe cu clopoţei, care vă va ucide".

(După „DER SPIEGEL")

MARI INVENTATORI

• FOTOGRAFIA — 150 DE ANI

Arta fotografică are în urma sa un veac și jumătate de existență prodigioasă. Data nașterii i-o găsim înscrisă pe monumentul ridicat la marginea comunei Saint-Loup-de Varenne, din Franța ; o avertizare solemnă pentru întreaga lume : „În acest oraș, Nicéphore Niépce a inventat fotografia, în 1822". Afirmația este de necontestat, fizicianul Niépce fiind într-adevăr primul cercetător care a reușit să imprime imagini pe suporturi metalice, folosind, în locul dălții de gravat, substanțe chimice și camera obscură. Cele dintîi imagini obținute de el în felul acesta au fost realizate cu o cutie simplă de lemn, prevăzută cu o lentilă rudimentară. Strădaniile lui Niépce pentru a-și perfecționa invenția au durat șapte ani — pînă în 1829, cînd a fost nevoit să se asocieze cu un compatriot — Jacques Daguerre — încheind un contract „pentru exploatarea sistemului de reproducere spontanee a imaginii primită în camera obscură". La patru ani după această asociere Niépce a murit fără ca să cunoască gloria meritată, onorurile respective revenindu-i lui Daguerre, perfecționările făcute de el fotografierii luînd numele de **dagherotipie.** În 1839 fotografia era de domeniul public, fizicianul François Arago făcînd o comunicare la Academia Franceză „Despre noua artă a secolului, dagherotipia".

• TELEGRAFUL FARA FIR — 140 DE ANI

Sînt o sută și patruzeci de ani de la inventarea telegrafului fără fir. La 24 ianuarie 1838, un pictor obscur — Samuel Morse — prezenta, la Universitatea din New-York, un aparat cu ajutorul căruia putea transmite la distanță vocea umană, și căruia i-a spus telegraf fără fir. Primele cuvinte transmise cu rudimentara sa instalație : ‚Atenție, Univers !". Era un mesaj pe care inventatorul îl adresa întregii omeniri, convins de eficacitatea creației sale. Experiența deși a reușit, americanii nu i-au acordat inventatorului brevetul cuvenit. A fost nevoie ca Morse să facă aceeași demonstrație la Londra, unde a obținut brevetul, la 20 iunie 1840.

Pictorul-inventator Samuel Morse a murit în anul 1872, după ce avusese satisfacția să-și vadă miraculosul aparat răspîndit pe tot globul.

• TELEFONUL LUI BELL

„Domnule Watson, vino pînă aici; am nevoie de dumneata" — iată cuvintele care au făcut „întîia călătorie pe sîrmă", din cîte se cunosc în lume. Ele erau spuse la Boston, în martie 1876, de către medicul american Alexander Graham Bell, colaboratorului său care-l ajuta la experimen-

tarea unui aparat „pentru dus și întors vocea, cu ajutorul unui fir metalic, la distanțe mari" — telefonul de mai tîrziu. Bell își începuse cercetările cu mulți ani înainte, la Londra, căutînd un mijloc de corectare a vorbirii bolnavilor pe care-i îngrijea. Primul lui aparat telefonic semăna mai mult cu o instalație de sonerie — la care se adăuga o pîlnie — dar la expoziția internațională din Philadelphia, din vara anului 1876, prototipul II, ambalat într-o cutie de lemn de cireș, făcea senzație prin minunea pe care o realiza: plimba vorbele vizitatorilor de la un pavilion la altul, pe o distanță de peste o sută de metri. Nepoții și strănepoții acestui aparat au umplut lumea, numărîndu-se astăzi cu sutele de milioane.

• FONOGRAFUL – 100 DE ANI

Edison avea treizeci de ani cînd a inventat fonograful. Aceasta n-a fost nici prima, nici ultima dintre cele peste o mie și cinci sute de invenții ale sale; dar a fost cea mai controversată. Pentru fonograf Edison a fost socotit, pe rînd, ventrilog, mincinos, șarlatan și a fost dezavuat chiar și de societățile științifice ale timpului, pentru că era de necrezut ca un sul înfășurat în ceară și legat la capete cu diferite sîrme să poată vorbi ca omul și chiar să cînte. În noiembrie 1878 însă, cînd Edison a reușit să dea pe piață un model mai perfecționat, fonograful s-a impus, aducînd inventatorului său celebritatea meritată, iar în următorii zece ani cucerind întreaga lume.

Perfecționările ulterioare: în 1887 germanul Berliner a inventat discul plat, cu ac de zinc, lansînd gramofonul: în 1925 s-au făcut primele înregistrări electrice: în 1933 a apărut discul de 33 t/m, editat de R.C.A., în America și apoi, în 1948, discul de 23 de minute. Astăzi cifra anuală a înregistrărilor pe discuri este de o jumătate de miliard, în întreaga lume.

• CINEMATOGRAFUL – PRIMA DEMONSTRAȚIE

Un afiș, lipit pe zidurile Parisului, anunța, la 28 decembrie 1895, organizarea primei demonstrații publice „cu aparatul de obținere și viziune a probelor cinematografice". Era vorba de prima reprezentație cinematografică din lume. Autor principal al aparatului — Louis Lumière. Primele filme realizate de el au fost proiectate într-o mică sală din subsolul cafenelei Grand, din Paris; filme „mari", de cîte 30 de metri, și altele „scurte", de cîte 15 metri.

La 26 mai 1896 — deci după numai cinci luni de la apariția în lume a cinematografului — filmele lui Lumière au fost prezentate și la București, în salonul redacției ziarului „L'Independance Roumaine", de pe Calea Victoriei. Un an mai tîrziu — în august 1897 — tot în acea sală au fost arătate publicului și primele filme produse în România — un fel de jurnale, de cîte 15 și 30 de metri: **Inundațiile de la Galați** și **Manevrele bastimentelor pe Dunăre.**

În fotografie: Louis Lumière, la masa de lucru, în 1926.

• MISTERIOASELE RAZE X

Ultima mare descoperire din secolul trecut: „Misterioasele Raxe X, care străbat corpurile, mergînd în linie dreaptă, fără a putea fi deviate" — cum le-a caracterizat fizicianul Wilhelm Conrad Roentgen, „părintele" lor; sau, cum li s-a mai spus la început: „Razele X, acest efluviu obscur electrodinamic". Roentgen a făcut comunicarea asupra descoperirii sale la 13 ianuarie 1896, în cadrul unei ședințe a Societății de fizico-matematici din Würzburg. În aceeași zi el a făcut și prima radiografie — mîna profesorului Albert von Koelliker. Cîteva luni mai tîrziu „efluviografia", adică radiografia, era răspîndită în toată lumea, iar Roentgen ajunsese o celebritate, descoperirea sa interesînd pe fiecare om în parte.

La noi prima radiografie a fost realizată în martie 1896, în laboratorul de fizică al Școlii de poduri și șosele, din București.

Hoţii de icoane

Această acţiune despre care vom istorisi mai jos poartă în analele miliţiei româneşti titlul de „Operaţiunea Brateşul".

La sfîrşitul anului 1976, mai precis în a doua jumătate a lunii decembrie, preotul bisericii din Borduşani, jud. Ialomiţa, a adus la cunoştinţă faptul că în noaptea de 16/17 decembrie lăcaşul de închinăciune a fost spart şi s-au furat 31 de icoane în valoare de 154 000 lei, icoane pictate pe lemn, datînd din epoci depărtate, lucrate cu migală şi artă şi care constituiau bijuterii ale patrimoniului naţional.

Zece zile mai tîrziu, în noaptea de 25/26 decembrie, se pare că aceiaşi vandali au spart biserica din comuna Stolniceni-Prăjescu, satul Brăteşti, judeţul Iaşi, de unde au dispărut 53 de icoane, provenind din vechile picturi ecleziastice care constituiau mîndria parohiei respective. În noaptea de 29/30 decembrie 1976, deci la numai cîteva zile după lovitura din Brăteşti, aceiaşi indivizi pătrund, în puterea nopţii, şi sparg două biserici lipoveneşti din comuna Slava Rusă, judeţul Tulcea, de unde sustrag 33 de icoane evaluate la un sfert de milion de lei. Trec sărbătorile de iarnă şi dintr-o lovitură o altă biserică, de astă dată din municipiul Piatra Neamţ, este jefuită de 28 de icoane a căror valoare se ridică de asemenea la circa un sfert de milion de lei. Aceasta se întîmpla în noaptea de 9/10 ianuarie 1977.

Este uşor de închipuit că o asemenea pagubă produsă în avuţia naţională şi în care erau înglobate valori artistice de neînlocuit nu putea să treacă neobservată şi, mai ales, să nu provoace neliniştea factorilor angrenaţi în supravegherea şi păstrarea lor. Eşaloanele miliţiei au fost alertate, lucrătorii din judiciar, care au mai avut prilejul să urmărească asemenea sacrilegii, au trecut la acţiune, cumpănind posibilităţile de a intra pe un fir sau altul dintre cele înnodate şi deznodate cu ani în urmă. Spargeri de asemenea anvergură nu mai avuseseră loc de mult.

O zonă posibilă, haşurată în imaginea generală a urmăririi unui asemenea tip de fapte, cuprindea şi

zona Brăilei. Inspectorul şef Craiu Rizea şi adjunctul său Constantin Ioniţă, ofiţeri superiori, obişnuiţi cu astfel de „bombe", deveniră ca şi cu alte prilejuri statmajoriştii acţiunii fiindcă locotenentul major Lupu Ilie semnala, exact o zi după ultima lovitură, deci pe 11 ianuarie 1977, că într-un camion de transport în care nişte ţigani urcaseră o căruţă cu coviltir şi sub căruţă cîţiva saci, era de fapt o acţiune deghizată şi ascunseseră sub nişte maldăre de coceni o pradă care l-a uluit pe ofiţer. Făcîndu-se percheziţia amănunţită a acestui camion interceptat la ieşirea din Făurei s-au găsit 68 de icoane camuflate sub maldărul de păioase. Locotenentul major Lupu Ilie a arestat imediat pe ţiganca Stancu Ana, venită tocmai din Timişoara şi care urcase în camion căruţa, ca să ia ochii celor ce controlau barierele, motivînd că i-a murit calul şi transportă căruţa tocmai în Timişoara. Ofiţerul nu putea fi înşelat, deoarece căruţa „paravan" nu valora mai mult de 300 de lei, iar transportul cu autocamionul ITA se ridica la cel puţin 5000 lei pînă la celălalt capăt al ţării. Această descoperire însemna începutul unei activităţi extrem de febrile. Ana Stancu n-a putut să justifice provenienţa celor 68 de icoane, cu toate că ea a încercat să inducă în eroare organele de anchetă. Se ştia doar că ele fuseseră jefuite din biserici.

Constantin Nicolae

Locotenentul major Ilie Lupu a mers pe urma ultimelor ceasuri petrecute de ţigancă în ziua respectivă şi dintr-o dată a aflat că la casa ţiganului Dumitru Vasile, zis Trancoi din oraşul Făurei, se încărcaseră aceste icoane în căruţa Anei Stancu din Timişoara.

O zare de lumină începuse să apară la orizontul acestei ierni tenebroase pentru oamenii legii, care fuseseră puşi într-o serioasă derută. Ce relaţii existau între Ana Stancu şi Dumitru Vasile zis Trancoi din Făurei? Bătrîna ţigancă, patroană de colecţionari de puf de pasăre şi sticle pentru DAC, apăruse la Făurei chipurile să caute pene şi obiecte din sticlă. În realitate, aşa cum s-a văzut, se ocupase de cu totul altceva. Se realizează o descindere şi o supraveghere a grupului din Timişoara şi se află că soţul Anei nu era altul decît Stancu Granciu, domiciliat într-un veritabil castel pe str. Dorobanţi nr. 30 în municipiul Timişoara, clădire care rivaliza cu o splendidă vilă de pe timpuri, concepută cu două etaje, o curte imensă, cuprinzînd cel puţin 20 de camere, dependinţe, o poartă înaltă de doi metri înconjurată cu un zid de cetate ca să nu pătrundă nici un nepoftit în acest cuib de infractori.

Cele două căpetenii, soţii Stancu, aveau drept element de manevră pentru descoperirea de icoane valoroase în partea de est a Munteniei, în partea de mijloc a Moldovei şi în nordul Dobrogei pe fiica lor, Stancu Frunza, zisă Portocala, o fată tînără, sprintenă, arătoasă, acoperită de bijuterii dintre cele mai scumpe, cu sume uriaşe de bani asupra ei, mituind în dreapta şi în stînga, făcîndu-şi loc către acele biserici unde tatăl, mama şi alte rude de grade apropiate „prospectau" tablourile cu scene biblice din interiorul

Stancu Granciu

paraclisele spre a le jefui. Complicii Adam Constantin şi Constantin Nicolae intrau la sărbători în biserici spăşiţi, băteau cruci, în timp ce se oficia slujba, trăgeau cu ochiul prin unghere şi cînd ieşeau afară alcătuiau o schiţă indicînd prin săgeţi punctele „vulnerabile": obiectele de rit ce intrau în vederile lor. Iar pentru ca schiţa să aibă valoare operativă pentru eşalonul de atac, format din bandiţii de la Făurei, se treceau şi căile de acces, uşa principală, uşile laterale sau ferestrele uşor de înlăturat.

La Făurei îl aştepta „generalul", şeful bandei de spărgători pe numele adevărat Şerban Gheorghe, născut în anul 1927 şi stabilit de mai mult timp în str. Cerealelor din oraşul Făurei, cu mulţi ani de închisoare în spatele lui, element descompus, fără nici un fel de ocupaţie de-a lungul unei vieţi, care suferise 11 condamnări pe diverse termene, ajutat de Dumitru Vasile, cu un număr de 5 condamnări la activ, de Panţic Constantin şi de Şerban Merean, fiul „generalului", ca şi de al doilea fiu, minor, Şerban Nicolae, zis Ministraş.

Obiectele furate au fost evaluate la circa 1 000 000 lei. Aceste icoane fuseseră la rîndul lor „comandate" de către un grup de străini care apăreau la date fixe şi

Hoţii de icoane

plăteau in aur obiectele bisericeşti sustrase din lăcaşuri. Printre vinovaţii care au desăvirşit activitatea de furt a acestor două grupuri de ţigani s-a aflat şi un „domn" din lumea bună a Bucureştilor. Un „domn" pensionar, pe numele lui Niculescu Gabriel Alexandru, care s-a pretat să-i transporte pe ţiganii borfaşi din Făurei către satele unde urmau să lanseze lovitura. Niculescu Gabriel Alexandru era proprietarul unui IMS. Absolvent al facultăţii de ştiinţe economice executa cu fidelitate deplasările, se oprea la oarecare distanţă de locul infracţiunii, stingea farurile şi aştepta cite o oră-două, pină ce banditţii pătrundeau prin forţare cu leviere, ciocane in navele bisericilor. Aveau miinile acoperite cu mănuşi. Furturile se dovedeau a fi grosolane şi săvirşite in pripă. Se observa graba de a intra cit mai repede in posesia mărfii spre a fi la intilnire in ziua şi la ora prevăzută in „contract", cind achizitorii" din Timişoara soseau la Făurei pentru recepţie. Transporturile nocturne ale infractorilor constituiau de acum o deprindere intrată in reflex a vajnicului economist, nelipsit de la nici una din acţiunile mai sus amintite şi care se plăteau copios. Dar nu era scutită de emoţii aventura trăită de Niculescu Gabriel Alexandru, căci de fiecare dată cind era găzduit la cite unul din componenţii bandei, era continuu ameninţat cu moartea dacă va glăsui ceva in legătură cu „afacerea" lor. În ziua de 28 decembrie 1976, cind a fost invitat intr-o cameră special pregătită in locuinţa lui Şerban Gheorghe, Şerban Merean a făcut o demonstraţie de aruncarea cuţitului care s-a infipt zbirniind in uşa camerei sub privirile ingrozite ale lui Niculescu Gabriel Alexandru. Intrase in hora aceea intunecată şi nu mai putea ieşi. Dacă acest bărbat instruit, dar lipsit de conştiinţă şi-ar fi dat seama de participarea lui la o atare „intreprindere", sigur că la această oră 19 icoane din valoroasa colecţie jefuită s-ar fi aflat in ţară şi n-ar fi luat căile indescifrabile ale străinătăţii. Restul icoanelor au fost recuperate.

Pină la un moment dat tranzacţia icoanelor se făcea cu bani, pe urmă „generalul" a pretins aur, iar aurul respectiv se afla in Deta, in Arad, in Timişoara, pe unde nu te aşteptai, iar cu ocazia percheziţiilor efectuate care au insemnat foarte multe peripeţii din partea ofiţerilor Simon şi Vasile Pastramă, aceştia, in sfirşit, au aflat locurile unde erau risipite 7,300 kg. bijuterii dintre cele fine şi mai bine lucrate. Locotenent colonelul V. Pastramă, intrind in casa lui Radu Ioan zis Ianoş, născut la 3 februarie 1935, domiciliat in oraşul Deta, str. Mihai Viteazul nr. 5, judeţul Timiş, s-a aflat in faţa unui spectacol de-a dreptul uluitor. Casa lui Ianoş era un palat compus din cel puţin 40 de camere, o curte uriaşă cu gazon, havuz, dependinţe, avea om in curte care ii ingrijea grădina, o maşină Dacia 1300 parcată pe o alee la umbră şi un şofer personal, plătit cu 3 000 de lei lunar pentru serviciile lui şi care in clipa in care ofiţerul l-a intrebat „ce faci aici" a răspuns că este şoferul particular al domnului Ianoş, despre care Ianoş procesul verbal scria următoarele : „carte ştie numai să se iscălească, fără ocupaţie... a mai fost condamnat la 3 ani inchisoare pentru dezertare de către tribunalul militar Sibiu".

Cind a inceput caruselul cercetărilor propriu-zise şi al prinderii inculpaţilor cuprinşi de această intinsă reţea, efortul oamenilor legii a fost nemăsurat. Prinderea lor s-a făcut extrem de greu. Grupul din Timişoara, condus de Stancu Granciu şi acoliţii lui, a rătăcit prin ţară şi a fost identificat tocmai la Sibiu in timpul unor chefuri de pomină in cele mai luxoase restaurante din oraş. Grupul din Făurei, condus de Şerban Gheorghe, zis „generalul", deşi se afla aproape de Brăila, a fost de asemenea greu de urmărit, pentru că s-au imprăştiat ca potirnichile, cind unul dintre ei pus in faţa probelor a inceput să vorbească. Capii acestor bande işi ameninţau complicii cu moartea dacă „suflă ceva". Confruntările se făceau anevoie, vorbeau anapoda, confuz, nu mai recunoşteau cele afirmate cu o zi inainte, minţeau cu neruşinare, deveneau recalcitranţi, se exprimau urit ; intr-un jargon de cea mai joasă calitate, compus din cuvinte triviale, injurii şi blesteme.

În timp ce autorii principali se aflau in arestul miliţiei din Brăila, la un botez in oraşul Făurei, unui nou născut i se dădea numele de Pastramă, semn că banda din Făurei işi găsise naşul. La capătul anchetei cu un probatoriu extrem de exact şi de realist, cu expertize executate de mari somităţi in materie de evaluare a bunurilor artistice, din care n-au lipsit semnătura doctorului Răzvan Teodorescu şi a lectorului universitar Aurel Teodorescu, dosarul acţiunii „Brateşul" a fost pus pe rol şi a inceput judecata. La capătul ei s-au aplicat pedepse intre 5 şi 20 de ani, in conformitate cu art. 208—209 din codul penal raportat la articolul 224 alineatul 3 din codul penal.

EUGEN TEODORU

• MISCELANEA •

1904 • CASTA DIVA

Un debut promițător, la Teatrul Național din București — acum șaptezeci și cinci de ani. O tînără absolventă a Conservatorului — Marioara Voiculescu — se remarcă în piesa *Casta Diva*, de **Haralamb G. Lecca**, a cărei premieră are loc la 13 ianuarie 1904. După zece ani de prodigioasă activitate scenică (*Fîntîna Blanduziei*, *Ovidiu*, *Apus de soare*, *Don Carlos*, *Hoțul*, *Stane de piatră*, *Vlaicu Vodă*). Marioara Voiculescu primește ovațiile publicului, la 30 august 1914, în noua sa creație din piesa *Idealul*, de **Oscar Wilde**, jucată la Teatrul Modern — atunci înființat (Compania dramatică Marioara Voiculescu-Bulandra). Cu aceasta începe o nouă etapă

din cariera acestei mari actrițe care avea să domine, strălucit, viața teatrală românească mai mult de trei decenii.

1902 • TINERIMEA ARTISTICĂ

În toamna anului 1901 s-a constituit la București Societatea Tinerimea Artistică, avînd ca membri fondatori pe toți artiștii plastici reprezentativi ai timpului. La 2 martie 1902 Societatea deschide prima sa expoziție colectivă, în sălile Ateneului Român, unde sînt prezentate 71 de picturi, 21 de acuarele și 16 sculpturi. În anul următor Tinerimea Artistică va organiza și primele sale expoziții peste hotare — la Atena și la München, pictura și sculptura românească devenind astfel mai bine cunoscute în lume.

În 1916 membri Tinerimei Artistice vor fi prezenți cu numeroase lucrări la primul Salon Oficial, organizat tot la Ateneu.

1899 • UN EDICT — ACUM 80 DE ANI

În secolul trecut publicațiile de căsătorie se mai numeau și edicte. Le găsim publicate în ziarele vremii, ca acesta, apărut în «Timpul», la 29 ianuarie 1899:

Edict

Din partea subscrisului matriculant al cercului Selistea se publică:

1 — Dumitru Pușchilă, necăsătorit, comerciant locuitor în Cernavodă, născut în Seliștea, voiește să pășească la actul căsătoriei cu:

2 — Maria Moisiu, jună necăsătorită, ocupația econoamă de casă, locuitoare în Seliștea;

Acei care cred a avea cunoștință despre existarea unui împiedecămint sau a unei împrejurări care ar deschide contra voinței de a păși la actul de căsătorie, sînt provocați a încunoștiința despre aceasta.

Dat în Seliște, la 26 ianuarie 1899, de Nicolae Hentiu, matriculant.

1730 • UN OM — O MOȘIE

Cu trecerea timpului viețile oamenilor s-au mai scumpit. Un alt document de arhivă ne arată prețurile. La 12 aprilie 7238 (adică 1730), vornicul Ionuț scrie:

«Adecă eu Ionuț vornic ot Hluboca și cu Ursul, frate lui Ionuț, feciorii lui Toader Tomăscului, făcurăm zapisul nostru la mîna dumisale sărdarului Iordachi Ruset, precum (că) am dat dumisale o moșie din Visternicani, cu loc de cîmp, cu vatră de sat, cu bălți și cu tot venitul (...) care eu Ursu, pentru o moarte de om c-am fost căzut la pedeapsă la închisoare la ocnă, și m-am rugat dumisale sărdarului de m-au scos de la închisoare, și care pentru binele ce mi-au făcut dumnealui, i-am dat danie această moșie. Ne-am pus degetul pentru credință și au semnat și bătrînii».

O moșie pentru viața unui om. Dar nu legea a fixat această plată, ci puternicul serdar care a încasat exorbitantul «onorar» folosindu-și relațiile înalte pe care le avea, spre a absolvi de pedeapsă un criminal; și încă fără fereală, cu acte scrise, păstrate pentru moștenitori.

1879 • LAPTELE DE MĂGĂRIȚĂ

«Încercați să vă hrăniți copiii sugari — dacă sînt slăbănogi — cu lapte de măgăriță» — scriu ziarele din București, în februarie 1879. Și completează: «Doctorul Payot, de la Spitalul de copii din Paris, a înființat o secție specială pentru hrănirea copiilor bolnavi cu lapte de măgăriță; căci el și-a amintit că regele Francisc I al Franței s-a vindecat de debilitate, în anul 1540, cu acest fel de lapte». Partea cea mai senzațională a inovației o constituia faptul că la spitalul amintit alăptatul «slăbănogilor» se făcea direct de la ugerul măgărițelor, «pentru a nu contamina, cu bolile lor, doicile spitalului».

S-a stins încă o stea a muzicii ușoare:

CLAUDE FRANÇOIS

Claude François, cîntărețul care cunoscuse cea mai mare popularitate în rîndurile amatorilor de muzică ușoară, francezul care umpluse pînă la refuz imensa sală de la „Albert Hall" din Londra — cum n-o mai făcuse decît altădată și în alte împrejurări... generalul De Gaulle! — artistul pentru care admiratoarele stăteau la rînd cîte o noapte întreagă în fața caselor de bilete spre a-și asigura intrarea la concertele sale, sau înaintea locuinței lui din bulevardul Exelmans, ca să-l aclame și să-i solicite un autograf, a murit la începutul primăverii trecute.

Îi plăcea să fie socotit „bătrînul cîntăreț" (avea 39 de ani!) și i se spunea cu familiaritate, **Clo-Clo.** Înconjurat de „Clodetele" sale — mica orchestră care-l acompania —, agitate ritmic într-un delir strălucitor și sonor, sub ploaia de lumină a reflectoarelor, fie într-un spectacol de varietăți televizat, fie într-un concert de muzică ușoară la „Olympia" pariziană sau oriunde pe meridianele globului, el era una din marile vedete ale genului, iubit îndeosebi de tineret. Foarte blond, cu părul lins, cu o figură comună, fără mimică excesivă și fără ținută extravagantă, electriza totuși sălile arhipline. Melodiile lui sînt cunoscute de tinerii de pretutindeni și sute de mii de fete fredonează încă „Telefonul plînge", „Luni cu soare" ori „Magnolia for ever"... Își împărțea adorația publicului adolescent cu celălalt mare cîntăreț, Johnny Hollyday: Johnny se bizuia pe instinct, Clo-Clo pe muncă; Johnny avea un farmec înăscut, Clo-Clo impunea printr-o eleganță studiată; totul îi despărțea, afară de simpatia pe care o inspirau, de sudoarea pe care o vărsau, de kilometrii pe care îi parcurgeau într-un spectacol și, mai ales, de succesul care-i însoțea statornic.

Copilăria și-o petrecuse la Ismailia în Egipt, unde se născuse și de unde a plecat, în 1956. La 20 de ani, a început să cînte și să-și compună cîntecele. În 1967, își deschide o casă de discuri, treburile îi merg bine, înregistrează mereu, începe să devină celebru. După zece ani are sute de mii de înregistrări care se răspîndesc pe tot globul. Și mai are și doi copii: Claude de 10 ani și Marc de 9 ani, care-i seamănă ca două picături de apă.

La 9 martie 1978, își încheie activitatea artistică, făcînd o ultimă înregistrare la Leysin, în Elveția, căci peste două zile moare într-un accident stupid: sîmbătă, 11 martie 1978, după ce iese din baie, vrea să schimbe un bec și e electrocutat. Dar moartea îi dăduse de cîteva ori tîrcoale: un accident de automobil în 1970, din cauza vitezei: mergea cu 180 km pe oră; o bombă care explodează la cîțiva metri de el, în holul hotelului Hilton din Londra, în 1975; Mercedesul său străpuns de opt gloanțe, trase de niște vagabonzi, după o urmărire infernală pe autostrada sudică a Parisului, într-o duminică seara din iunie 1977, cînd se întorcea dintr-o excursie...

A fost și în țara noastră în cadrul unui festival de muzică ușoară, acest trubadur, care dintre toate cîntecele sale își iubea cel mai mult „Je suis le mal aimé"!

M. M. ■

CENACLUL FLACĂRA
al Tineretului Revoluționar

Mihail Stan

Victor Socaciu

Florian Pittiș

● **CENACLUL FLACĂRA AL TINERETULUI REVOLUȚIONAR**, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, cenaclu condus de poetul Adrian Păunescu, a fost distins în cadrul Festivalului național „Cîntarea României" cu premiul I pentru activitatea artistică și cultural-educativă.

Mircea Vintilă

Doru Stănculescu

Adrian Ivanițchi

Nicu Alifantis

CENACLUL FLACĂRA

Arta spectacolului

Pentru oricine a participat măcar la cîteva ședințe ale Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, cenaclu condus de poetul Adrian Păunescu, un lucru a rămas limpede : reprezentațiile nu au semănat între ele, chiar dacă au fost programate două în aceeași zi și cu toate că au fost prezenți aceiași membri ai cenaclului și au fost interpretate cam aceleași cîntece. Să ne înțelegem : niciodată un spectacol de teatru dintr-o seară nu va semăna cu cele care l-au precedat și nici cu cele următoare. Intervin o seamă de factori (dispoziția actorilor, a publicului etc.) care fac irepetabil un spectacol. De fiecare dată însă se joacă totuși aceeași piesă, al cărei subiect uneori îl știi, astfel încît poți anticipa replica următoare. Un astfel de spectacol se desfășoară în general sub semnul previzibilului.

La Cenaclul Flacără acest caracter previzibil dispare, încît și pentru cei mai înfocați simpatizanți ai săi, cunoscători buni ai repertoriului, fiecare reprezentație constituie o surpriză, ea nefiind o reeditare, ci o altă reprezentație. Aceasta ia naștere sub ochii publicului consultat și invitat să se pronunțe în permanență asupra „întîmplării literar-artistice". Fiecare public asistă ca urmare la spectacolul pe care îl merită, în funcție de vîrsta și pregătirea sa, potrivit receptibilității de care dă dovadă față de ce i se prezintă etc. Pentru conducerea cenaclului este limpede că nici un spectacol nu trebuie să se subordoneze unei scheme rigide, unui șablon în tiparele căruia să se desfășoare neapărat programul, fără nici o posibilitate ca el să adopte o altă ordine. Promovind o artă revoluționară, cenaclul și-a creat o formulă proprie, adecvată scopurilor propuse – aceea de a educa prin poezie și muzică de bună calitate, expresie a spiritului tînăr, lipsit de prejudecăți, într-un permanent contact cu adevărurile vieții, indiferent cum ar fi ele. În loc de a urma cu strictețe un protocol dinainte stabilit, succesiunea numerelor din program nu ar modifica impresia că de fiecare dată este vorba de altă „întîmplare literar-artistică". Nu este nicidecum întîmplător că la un moment dat cîntă Doru Stănculescu și nu Mircea Vintilă, că recită Florian Pittiș sau face pantomimă Eugen Cristea. Chiar dacă scenariul acestui spectacol este dinainte scris în linii mari, el are o asemenea suplețe, o asemenea maleabilitate încît permite intruziunea hazardului fără ca acesta să aducă prejudicii evenimentului artistic. Dimpotrivă, aleatoriul este chiar așteptat, el contribuind la scrierea definitivă a scenariului chiar în fața spectatorilor, aceștia fiind și ei autori. O sală care se lasă „încălzită" mai greu sau dă semne de oboseală este imediat însuflețită prin intonarea unor cîntece cu un ritm viol – Cozma Răcoare, Omul pădurii etc. Publicul poate solicita orice dorește să asculte. Este acceptată orice propunere sau, dimpotrivă, uneori e refuzată dinadins pentru a irita publicul și a-l menține astfel într-o stare de tensiune, stare propice receptării mesajului transmis de pe scenă. Tot la alungarea monotoniei contribuie și excelenta pregătire a membrilor cenaclului, astfel încît aceștia pot apărea cu succes unul în locul altuia, oferind variante de interpretare ale aceleiași piese sau improvizînd în funcție de situațiile care apar pe scenă sau în sală. De o mare importanță este dialogul permanent

MIRCEA VINTILĂ

născut în București, la 23 martie 1949. Unul dintre cei mai străluciți reprezentanți ai muzicii tinere de la noi, unul dintre cei care au contribuit la recunoașterea și impunerea acestui gen de muzică în țara noastră. Bucurîndu-se de o deosebită popularitate, a apărut în repetate rînduri la televiziune, a înregistrat la radio, este prezent cu cîntecele sale pe discuri. A fost premiat la mai multe festivaluri folk. Unul dintre premii : Premiul de popularitate pe anul 1978 acordat de Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar. Din repertoriul său amintim : Dulce Românie, Părinții, Deocamdată, Făt-Frumos, Hanul lui Manuc, Prinț și cerșetor, Cîntec de leagăn pentru toată copilăria, Cîntăreții dispăruți, Eroii, Un om pe niște scări, Doină (toate pe versuri de Adrian Păunescu), Constantin și Veronica, Contradicții de familie (pe versuri proprii).

VALERIU STERIAN

născut în 1953, la Rîmnicu Sărat. Cîntecele sale, de o deosebită originalitate, îl prezintă pe Valeriu Sterian ca pe un tînăr interesat de destinul generației sale, de condiția umană în secolul XX. Din repertoriul său fac parte, printre altele : Mica publicitate, Nopți, Educație prin cîntec, Problema e una, Cu iubirea de moșie, Antirăzboinică, pe versuri proprii și ale lui Adrian Păunescu și Ion Hobana. În 1976 în cadrul Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar a primit Marele premiu.

ADRIAN IVANIȚCHI

născut în 1947, la Sighișoara. A devenit unul din membrii de bază ai Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar. Dintre compozițiile sale amintim : Deocamdată, noi (Adrian Păunescu), Amiaza (Aurel Sorobetea), Ploaia care va veni (Dorin Liviu Zaharia) și altele. Premiul special pe anul 1976 decernat de Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar.

AL TINERETULUI REVOLUȚIONAR

FLORIAN PITTIȘ

născut la 4 octombrie 1943, în București. Absolvent al I.A.T.C.-ului în 1965. Cîteva din filmele în care l-am văzut: Duminică la ora 6, Frumoasele vacanțe, Gioconda fără surîs. A jucat în piesele: A 12-a noapte, Valentin și Valentina, Elisabeta I, Azilul de noapte, Escala. În 1966, la Festivalul de teatru de la Zagreb i se decernează premiul pentru interpretare („Elf" din piesa Ecaterinei Oproiu Nu sînt turnul Eiffel). În cadrul tinerei generații de actori din care face parte, Florian Pittiș se distinge prin multilateralitatea talentului său, care îi permite să abordeze atît lucrări în registrul comic, cît și altele de o deosebită gravitate. Unul din membrii de bază ai Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar, lui Florian Pittiș i s-a acordat în 1976 Marele premiu.

NICU ALIFANTIS

născut la Brăila în 1954. Calitățile sale de remarcabil interpret sînt dublate de multă tenacitate în muncă. Printre compozițiile sale: Trăiască România! (versuri de Adrian Păunescu) — unul dintre succesele remarcabile ale Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar, Repetabila povară (Adrian Păunescu), Poștalionul (Radu Stanca), Jurămîntul (Nicolae Tăutu), De-aș avea (Geo Bogza), Buturuga (Leonid Dimov), Decembre (G. Bacovia).

MIHAIL STAN

născut la 5 noiembrie 1941, în București. Absolvent al I.A.T.C.-ului în 1964. Cîteva din piesele în care a obținut remarcabile succese de public: Ion, Răzbunarea sufleurului, Miorița, Amintiri despre orășelul Spoon River. Este un foarte bun recitator. Îi place să spună poezii din creația lui Dumitru Popescu, Constant Tonegaru, Ștefan Aug. Doinaș, Marin Sorescu. Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar i-a decernat Marele premiu pe 1976.

pe care conducătorul cenaclului, interpreții îl au cu publicul, fie prin răspunsuri la bilețele venite din sală, răspunsuri date pe loc, fără o pregătire prealabilă, ceea ce dă multă autenticitate și savoare momentelor respective, necesare ca răgaz între secvențe-cheie ale reprezentației, fie prin răspunsurile nu de puține ori mușcătoare cauzate fie de indisciplina asistenței — expresia „Lumină pe sală!" a făcut deja carieră — sau pur și simplu prin comentarea anumitor părți ale spectacolului etc. Caracterul „deschis", de „operă care se scrie în mișcare" pe care îl are cenaclul este subliniat și de faptul că atît interpreții cît și spectatorii își schimbă între ei rolurile, fiind în cele din urmă numai împreună autorii reprezentației din seara respectivă. Publicul cîntă alături de membrii cenaclului, sau cîntă singur, în timp ce interpreții pur și simplu ascultă și contemplă ce se petrece în sală. Ba, mai mult, se realizează chiar și desprinderea de spectacolul respectiv prin audierea benzii pe care el e înregistrat, astfel încît toți cei din sală au senzația că sînt transpuși într-un alt spațiu și timp decît cele reale, devenind, din implicați, simpli martori. La cenaclul Flacăra este o lipsă totală a misterului artei, este o renunțare la tipul de spectacol-oficiere a unui ritual, în care fiecare își are rolul bine determinat, încît renunțarea la el înseamnă un atentat la buna desfășurare a reprezentației. Totul se petrece pe scenă, în văzul publicului căruia nu i se ascunde nimic: se acordează chitare, se repetă în surdină, se încearcă diferite soluții pentru a contribui la reușita unui număr, se corijează erorile dintr-o interpretare, se spune chiar și cum este apreciată seara respectivă în ansamblul de spectacole pe care le-a dat cenaclul etc. Totul pare o repetiție, investită însă cu darul de a se transforma în spectacol luînd ca părtași la realizarea lui pe toți cei de față. Desigur, procedeele folosite pentru a crea aspectul de „operă nouă" fiecărui spectacol sînt cu mult mai multe și nici nu încercăm să le înșirăm aici. Sperăm însă că am convins de structura maleabilă pe care o posedă aceste reprezentații, care, pe drept cuvînt, pot fi numite „opere deschise", întrebuințînd formula cunoscută a esteticianului italian Umberto Eco. Ele sînt o pledoarie pentru libertatea interpretului și spectatorului, stabilindu-se între aceștia o relație inedită, nemaiîntîlnită în cadrul repre-

Erika Josza și Karol Horvath

zentației „clasice". Aceasta este în concordanță cu dorința cenaclului de a propaga o artă care să însuflețească masele, și nu să fie contemplată cu placiditate din fotoliu. Arta de tipul celei promovate de cenaclul Flacăra încearcă să demonstreze că tot ce se petrece pe scenă este absolut legat de fiecare spectator din sală, că între interpreți și public a dispărut orice barieră, că adevărurile rostite acolo îi angajează în mod responsabil, grav, pe toți cei prezenți, care sînt nu numai receptori sau numai creatori, ci și una și alta. Tocmai aceasta este una din condițiile care asigură cenaclului viabilitate, capacitatea sa de a răspunde spontan la fiecare impuls venit din afară, care, fără a-l metamorfoza astfel încît să-și piardă identitatea, îi asigură pentru un același conținut de idei o altă înfățișare.

Ar fi însă complet greșit să considerăm că această formulă de spectacol liberă de convenții este o descoperire a celor din cenaclul Flacăra. Ea este o tendință care poate fi urmărită de-a lungul timpului pe multe meridiane și în cadrul a diferite genuri, însă se manifestă cu o insistență deosebită în arta secolului nostru, ca un semn al primenirii de care au nevoie genurile artistice pentru a fi în concordanță cu spiritul tumultuos și contradictoriu al epocii, care refuză opere încremenite, „înghețate" în niște tipare. În cartea sa „Opera deschisă" (apărută și la noi în 1969) Umberto Eco enumeră cîteva astfel de experiențe artistice: în muzică, plastică, literatură etc.

Este vorba deci de încercări de a înnoi arta spectacolului, pentru a realiza o relație de tip nou între spectatori și interpreți, astfel încît să se asigure un nou tip de comunicare, mai adecvat noilor cerințe. Fără discuție, cenaclul Flacăra și-a adus în acest sens o contribuție majoră la înnoirea tehnicii spectacolului în România.

*

La întîmplările Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar comunicarea nu se realizează într-un singur sens, de la interpreți către public, așa cum se petrece la o reprezentație tradițională. Rînd pe rînd emițătorii devin receptori și invers, ceea ce creează posibilitatea unui dialog viu și spontan, sincer pînă la rostirea unor adevăruri chiar usturătoare la adresa celor de pe scenă — ca și a unor spectatori. Mesajului transmis de pe scenă i se dă o replică promptă de fiecare dată. Din această pricină membrii cenaclului Flacăra nu par posesorii unor adevăruri fundamentale pe care catadixesc să le împărtășească și celorlalți cu condescendență, ca și cum aceștia nu pot face nimic altceva decît să le memoreze și să le repete papagalicește, acceptîndu-le și extaziindu-se de profunzimea lor. Toți cei prezenți la o astfel de întîmplare literar-artistică sînt parteneri de conversație cu drepturi și datorii egale, fără ca nimeni să se erijeze în atoateștiutor și fără ca nimeni să dorească să-l convingă pe celălalt lipsindu-l de posibilitatea de a medita singur la justețea opiniei exprimate și de a-și spune la rîndul său părerea. Pentru a realiza un dialog veritabil, atît membrii cenaclului, cît și spectatorii se străduiesc să șteargă demarcațiile care există între ei înțelegînd că numai împreună pot fi create momentele artistice. Dealtfel, unele din piesele cenaclului nici n-ar putea fi executate în absența publicului fiindcă doar intonate de o mulțime însuflețită ele capătă forță. Spre deosebire de spectacolul tradițional, la care receptarea se face

DORU STĂNCULESCU

născut în București la 21 iunie 1950. Unul dintre cei mai valoroși pionieri ai muzicii folk din România, unul din cei mai vechi membri ai Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar. Cîntecele sale dintre care amintim Ai, hai, Fără petale, Avram Iancu, Cîntec între apele țării, Shambala, Undiță și peste, Recviem pentru soarele țării (pe versuri proprii și de Adrian Păunescu, Constantin Săbăreanu), se disting printr-o deosebită virtuozitate, printr-o transfigurare artistică majoră a temelor ce țin de dragostea pentru patrie și pentru omul ei, starea de tristețe necesară în fața tragicului și ireversibilului.

VALERIU PENIȘOARĂ

În cadrul cenaclului, Valeriu Penișoară a cunoscut consacrarea sa ca autentic reprezentant al muzicii tinere românești. Dintre compozițiile sale amintim: Freamăt de codru (Mihai Eminescu), Cuvîntul lui Ion Roată la Divan, Povestea eroilor (versuri Ioan Gh. Pricop), Da, mai avem (Adrian Păunescu). În 1976 a primit Premiul de popularitate în cadrul Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar.

SORIN MINGHIAT

născut la 16 iulie 1953 la Tîrgoviște. Este unul din oamenii care pun mult suflet la fiecare întîmplare literar-artistică a Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar. Cu flautul său acompaniază colegii de cenaclu contribuind cu generozitate la reușita momentelor create de ei. Premiul special acordat de Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar pe anul 1976.

MIRCEA BODOLAN

născut la 25 iunie 1955. Cîntăreț cu multă sensibilitate și cu priză la public. Compune pe versuri populare sau pe versuri de Octavian Goga, Lucian Blaga, Adrian Păunescu. I s-a decernat un premiu în 1976 de către Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar.

AL TINERETULUI REVOLUȚIONAR

ERIKA JOZSA, KAROL HORVATH, AL. DOBRANSZKY

Erika Jozsa, născută la 25 aprilie 1951, la Oradea, este în prezent redactor la Televiziune. Karol Horvath, născut la 26 octombrie 1950, la Oradea, absolvent al Conservatorului din București, este angajat al Teatrului de Stat din Sf. Gheorghe. Al. Dobranszky, născut la 12 mai 1952 la Satu Mare. Absolvent al Institutului pedagogic din Tg. Mureș, facultatea de muzică. Grupul celor trei interpreți se remarcă prin calitatea muzicii pe care o cîntă și prin diversitatea de stiluri pe care le abordează. Din repertoriul lor amintim: *Noi, muritorii, Nunta, Cînd o fi să fiu mai mare, Pasărea, Toba mare, Joc*, unele dintre ele interpretate în limba maghiară. Erika Jozsa și Karol Horvath dețin Marele premiu pe anul 1976 decernat de Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar.

VICTOR SOCACIU

Cu piesele *Un punct de vedere, Oltul* (Adrian Păunescu), *Tinără între rău și bine* (V. Socaciu) cucerește adeziunea publicului atît datorită mesajului lor social evident, cît și datorită remarcabilei sale prezențe scenice. De la Victor Socaciu se așteaptă în continuare mari reușite.

EUGEN CRISTEA

Actor al Teatrului de Stat din Timișoara. Un succes remarcabil îl obține în piesa lui Paul Ioachim *Nu sîntem îngeri*. Actor cu mari resurse, Eugen Cristea s-a distins în cadrul cenaclului interpretînd cu mult umor pantomimele *În tren, Tehnocrație*, în parodia la filmul *Cu mîinile curate*, avînd certe resurse și pentru tonul grav. Este socotit o speranță a scenei românești contemporane. Premiul special pe 1976 acordat de Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar.

individual, **la întîmplările literar-artistice despre care vorbim receptarea se face** colectiv, **în masă, emoția artistică fiind exteriorizată fără nici o reținere de toți participanții. Comunicarea dintre public și interpreți cunoaște momente de calm, de destindere cordială, dar și clipe de tensiune, de dramatism, chiar pe canalul de emisie apărînd elemente care doar în aparență bruiază dialogul. Dimpotrivă, alternanța aceasta de secvențe pașnice cu altele încordate ajută la o mai bună receptare, excluzînd monotonia, plictiseala care s-ar ivi dacă totul ar decurge la fel de la început pînă la sfîrșit, așa cum te obosește atunci cînd asculți lectura unui text citit cu o voce egală.**

Printre alți factori care concură la realizarea unei comunicări reale în cadrul cenaclului Flacăra se numără și ambianța. **Spectacolele acestui cenaclu se pot desfășura oriunde, pe vreme frumoasă sau pe ploaie, în săli de sport sau în teatre somptuoase, în plin cîmp sau în cămine culturale. Aceasta din pricină că interpreții reușesc rapid să se adapteze oricărui cadru. Ei nu poartă dintr-o localitate în alta decoruri deoarece nici o clipă nu vor să creeze impresia că vin în locul respectiv pentru a** oficia **un act artistic. Ambianța propice artei promovate de cenaclul Flacăra este una** cotidiană, firească, **putînd a fi întîlnită oriunde fără a șoca. Interpreții nu violentează prin prezența lor nimic din realitatea pe care o găsesc, se instalează în ea de parcă i-ar aparține dintotdeauna. La o situare în regimul normalului contribuie și modul în care ei apar pe scenă. Nu ca niște zei care binevoiesc să se ivească printre muritori, ci ca niște oameni obișnuiți care nu se prefac, de pildă, că nu-și cunosc vreun prieten din sală care le face semne, ci îi răspund fără a se socoti mai presus decît ei.** Adepții unei arte angajate în contemporaneitate, membrii cenaclului nu creează în jurul lor un spațiu și timp convenționale, artificiale, ale unor alte epoci, ci au nevoie pentru a se exprima chiar de spațiul și de timpul nostru, și din această pricină nu fac nimic pentru a modifica înfățișarea ambianței unde sînt primiți. **De cele mai multe ori ei vin îmbrăcați în veșminte cu nimic deosebite de cele ale trecătorilor de pe stradă. Ștergerea deosebirilor dintre interpreți și spectatori se face și altfel: nu de puține ori cei dintîi coboară în sală, se amestecă în mulțime și asistă de acolo la unele din numerele din program, contopirea aceasta realizîndu-se fără efort, fără a atrage cu nimic atenția celor din jur, tocmai** pentru că **nu se diferențiază de ei. La întîmplările literar-artistice ale cenaclului Flacăra dispare** izolarea **în care se găsesc actorii — sechestrați pe scenă — și spectatorii — ținuți în fotolii — de la o reprezentație tradițională. Ei se contopesc, formează o masă omogenă care provoacă actul artistic. Tot datorită faptului că pentru cenacliști ambianța în care se găsesc este indiferentă face posibilă și crearea unor spectacole ad-hoc, cu totul și cu totul pe neașteptate, fără nici o** pregătire **prealabilă. Aceasta nu din pricină că interpreții au niște însușiri ieșite din comun față de cele ale altor actori și cîntăreți, ci fiindcă structura maleabilă a cenaclului le îngăduie să se manifeste în orice condiții. Maniera lor de comunicare cu publicul este una specială, mult căutată în arta spectacolului modern, care urmărește angajarea unui dialog între interpreți și spectatori prin ștergerea barierelor dintre ei.**

GEORGE ARION ■

Vali Sterian

Sorin Minghiat

Radu Gheorghe

CENACLUL FLACĂRA AL TINERETULUI REVOLUȚIONAR

Mircea Bodolan

Valeriu Penișoară

Eugen Cristea

CARPAȚI 2000

Buciume sub Rarău. Au fost făurite de crescătorul de animale Mihai Lăcătuș din Cîmpulung Moldovenesc, unicul constructor din țară de buciume moldovenești învelite în coajă de mesteacăn. Răsună mai bine sub Rarău !

Adevărată coloană vertebrală a României, purtători ai unor tradiții milenare, rezervor economic și biologic al țării, acești munți ai noștri pot deveni analogul unei întreprinderi gigant, profilată pe producerea de alimente de calitate superioară. De ce, totuși, la un sondaj, mult mai mulți tineri și-au exprimat dorința să devină chimiști, bucătari sau scafandri, decît „crescător de animale ca tata" ? Ca tata, bunicul și străbunicii pierduți în veac. Avem, totuși, nevoie de o Mioriță modernă, a veacului XX și chiar a veacului XXI, care bate la ușă.

→

În anii 1975—1976 1 810 elevi și eleve din clasele VI—X din 13 comune de munte din nordul țării au fost întrebați de către medicul veterinar Radu Rey din Vatra Dornei spre ce profesiune năzuiesc. Cam 500 au arătat că doresc să devină mecanici, sudori, electricieni, 200 — tehnicieni chimiști, textiliști, constructori, 152 — croitori, 112 — învățători, 110 — ospătari, bucătari, cofetari, vînzători, 33 — piloți, marinari, stewardese, scafandri și ziariști (în paranteză fie zis, este probabil unicul caz din istoria jurnalismului cînd profesiunea de ziarist este pusă pe același plan cu aceea de scafandru), 5 fete se mulțumeau să rămînă gospodine, cîțiva băieți doreau să-și înmoaie tocul în călimările contabililor, 114 fete și băieți înclinau spre saloanele de coafură și frizerie, cîteva zeci se declarau nedeciși, și doar 11 au răspuns: „Crescător de animale ca tata!" Repetăm că era vorba de comune de munte cu multiseculare tradiții tocmai în această ultimă îndeletnicire și nu în aceea de scafandru sau stewardesă.

Acum doi ani am cutreierat Carpații de la un capăt la altul. Și întrebarea de mai sus a fost pusă la 5 431 absolvenți de școală generală din localități de munte din comunele Mălaia, Bîrsești, Poiana Sărată, Boița, Panaci, Pietrari, Băișoara, Arieșeni, Voinești, Vîrfurile, Tulgheș, Baia de Fier, Arefu, Poiana Mărului, Dorna Arini, Gîrda, Valea Doftanei, Tiha Bîrgăului (15 județe). Răspunsurile au fost similare.

Aceste două sondaje, cu tot caracterul lor estimativ, dau însă întreaga dimensiune și urgență a problemei montane. Care va fi viitorul acestor gospodării? Sau oare ponderea lor economică este redusă și nu ar fi nici un rău dacă *toți* tinerii, mai devreme sau mai tîrziu, vor cobori în vale, unde-i așteaptă mașinile electronice de calcul și retortele chimiei, patibarurile și discotecile, asfaltul și ecranul panoramic? Întrebarea e pur retorică. *Avem* nevoie de o Mioriță a veacului

Învățătorul pensionar Chiril Dranca din Stulpicani este vestit sculptor de porți și de lăzi de zestre în Țara de Sus. Cu ele participă la Festivalul național „Cîntarea României".

Unde ni sînt șezătorile?

Zootehnia montană — pe lîngă munca fizică grea, pe care nu o va putea înlocui cu totul nici o mecanizare previzibilă, și pe lîngă necesitatea deplasării permanente pe terenuri în pantă și înfruntarea rigorilor climei etc. — presupune acceptarea izolării, cu deosebire greu de suportat în societatea modernă. Izolarea poate fi însă compensată, într-o măsură însemnată, prin modalități adecvate. Numai filmul de duminică în centrul de comună sau balul ocazional nu mai satisfac în totul tinerii de azi. Din acest punct de vedere, dispariția de dată mai recentă din unele sate de munte a tradiționalelor șezători sau clăci reprezintă un regres. Avîndu-se în vedere că răspîndirea gospodăriilor montane nu permite deplasări dese, mai ales iarna, pînă la centrul civic al comunei, asigurarea unei vieți sociale mai intense ar presupune reînvierea formelor tradiționale de viață colectivă pe arii mai restrînse, de tipul vechilor șezători.

Și mobilizarea crescătorilor în vederea lucrărilor de întreținere a pășunilor s-ar putea îmbina cu acțiuni sărbătorești, cu întreceri sportive, într-un cadru festiv.

50% din vacile cu lapte se găsesc în gospodăriile particulare și vor rămîne în aceste gospodării în continuare... Cunoașteți că se creșteau un număr mare de vite în munți, unde din luna mai și pînă în octombrie nu li se dădea nimic altceva decît pășune, apă și sare ? Oare am uitat experiența aceasta a poporului ? De ce să credem că tot ce s-a făcut în trecut este primitiv și depășit și să adoptăm în schimb soluții care ne împiedică să asigurăm o creștere eficientă a efectivelor de animale și ne duc la scumpirea continuă a prețului de cost al cărnii, laptelui, al produselor animaliere ?

1971

Să ridicăm animalele în munți, așa cum au făcut-o de veacuri moșii și strămoșii noștri — și să folosim suprafețele de la șes în primul rînd pentru culturi de cereale și plante tehnice... Baza furajeră se va rezolva nu pe seama pămîntului arabil, ci prin îmbunătățirea pășunilor pe care le avem și care ocupă o suprafață de circa patru milioane de hectare... Munții sînt, din păcate goi, pășunile sînt frumoase, dar nu sînt folosite.

1974

În zonele de deal și munte trebuie studiată problema realizării unor plantații care să dea producții rapide și să se pună un mai mare accent pe creșterea animalelor.

1976

Al patrulea sector al agriculturii noastre îl reprezintă mica producție agricolă din zonele necooperativizate de deal și munte. Deși ponderea acestui sector în suprafață arabilă este de numai circa cinci la sută, prin suprafața de pășuni și fînețe cît și pomicolă, acest sector are un rol important în zootehnie și în pomicultură... Prezența la Congresul agriculturii a aproape 600 de țărani din zonele necooperativizate subliniază atenția pe care partidul și statul o acordă creșterii producției și în acest sector al agriculturii noastre, ridicării bunăstării și acestor cetățeni ai patriei noastre.

1977

NICOLAE CEAUȘESCU

XX. Și chiar a veacului XXI, care bate la ușă. Tocmai în această perspectivă partidul și statul nostru iau măsuri hotărîte.

Congresul țărănimii din 18—20 aprilie 1977 a stabilit linii fundamentale de organizare și asistare. Din inițiativa secretarului general al partidului s-au înființat Comisia centrală a producătorilor din localitățile necooperativizate, precum și comisiile județene și comunale. Producătorului individual din zona de munte i se asigură, pentru prima oară în istoria țării, dreptul la pensia de bătrînețe, iar recent au fost aprobate statutele asociațiilor crescătorilor de bovine și ovine, precum și ale pomicultorilor din zona de munte. Așadar, a fost creat cadrul organizatoric și legislativ necesar unei viitoare evoluții. Evident, deși primordial cadrul prin el însuși nu poate reprezenta decît o premisă. Dar ea există și e solidă.

În perspectiva largă deschisă de aceste documente de partid, să răsfoim împreună cîteva file din dosarul „Carpați-2000".

În paginile de față redăm cîteva din gîndurile pe care medicul veterinar Radu Rey din Vatra Dornei ni le-a împărtășit pe cînd lucra la studiul său „Viitor în Carpați", care urmează să apară la editura „Scrisul Românesc". Anvergura ideilor, caracterul larg interdisciplinar, viziunea dinamică, ancorată în anul 2000, dar trăgîndu-și seva dintr-un trecut istoric milenar, îl făcea pe profesorul universitar doctor docent Vasile Gheție, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România, să exclame : „Se întrezărește poate nașterea unei adevărate științe de sinteză, destinată a da răspuns multiplelor întrebări pe care specificitatea montană o presupune. O montologie ? De ce nu ?"

...Carpații reprezintă o adevărată coloană vertebrală a României. Păstrători ai portului, cîntecelor și dansurilor populare, a tot ceea ce formează noțiunea de folclor, ai unor tradiții specifice economice și culturale, loc de manifestare a unor vechi forme de conlucrare obștească, de refugiu în perioadele de restriște și, mai cu seamă, rezervor regenerativ economic și biologic pentru întreaga țară de-a lungul secolelor, Carpații încorporează valori de nprețuit pentru poporul nostru.

Întreaga activitate economică proprie zonei montane se bazează pe armonizarea celor doi factori esențiali și inseparabili : *natura și omul, și orice dezechilibrare a acestui cadru stabil făurit printr-o experiență milenară poate duce la fenomene ireversibile.*

Locuitorii acestor meleaguri, în fapt urmași ai populației dacice, au fost și

sînt, înainte de toate, păstori și crescători de animale, acumulînd în acest domeniu o experiență bogată și complexă, transmisă și îmbogățită din generație în generație.

În această zonă România deține circa trei milioane de hectare de pășuni și fînețe, importante rezerve furajere în fondul silvic, pe care cresc circa un milion de bovine și două milioane de oi. E drept, încărcătura de animale la hectar este relativ mică, dar posibilitățile reale de creștere sînt aproape duble față de situația actuală. Acest fapt este cu atît mai important cu cît zona de munte furnizează, cu un consum de concentrate redus, produse animaliere de calitate superioară, datorită polimorfismului floral, purității apei și aerului, absenței poluării chimice.

Cea mai avantajoasă formă de valorificare a terenului agricol montan o constituie creșterea animalelor și pomicultura, or, tocmai aci a apărut în ultimele decenii o mutație care ascunde pericolul întreruperii unui ciclu milenar de preocupări economice de mare valoare. E greu de presupus că în viitor, dacă nu se iau de pe acum măsuri, va putea fi readusă la locurile de baștină și la preocupările tradiționale o populație absorbită difuz de alte zone geografice și sectoare de activitate.

Se poate afirma că problematica economico-socială montană reprezintă o știință aparte, distinctă în cadrul economiei agricole, care a fost dominată mulți ani de preocupările privind sectoarele de stat și cooperatist. Motiv — dealtfel, perfect explicabil — pentru care la noi în țară această problemă nu a fost încă studiată suficient, iar o serie de măsuri și pro-

Tradiție veche de cojocărit la Vama. Meșterul Vasile Simionescu, trecut de 70 de ani, împărtășește copiilor tainele acestui meșteșug în cercul de cojocărit de el creat.

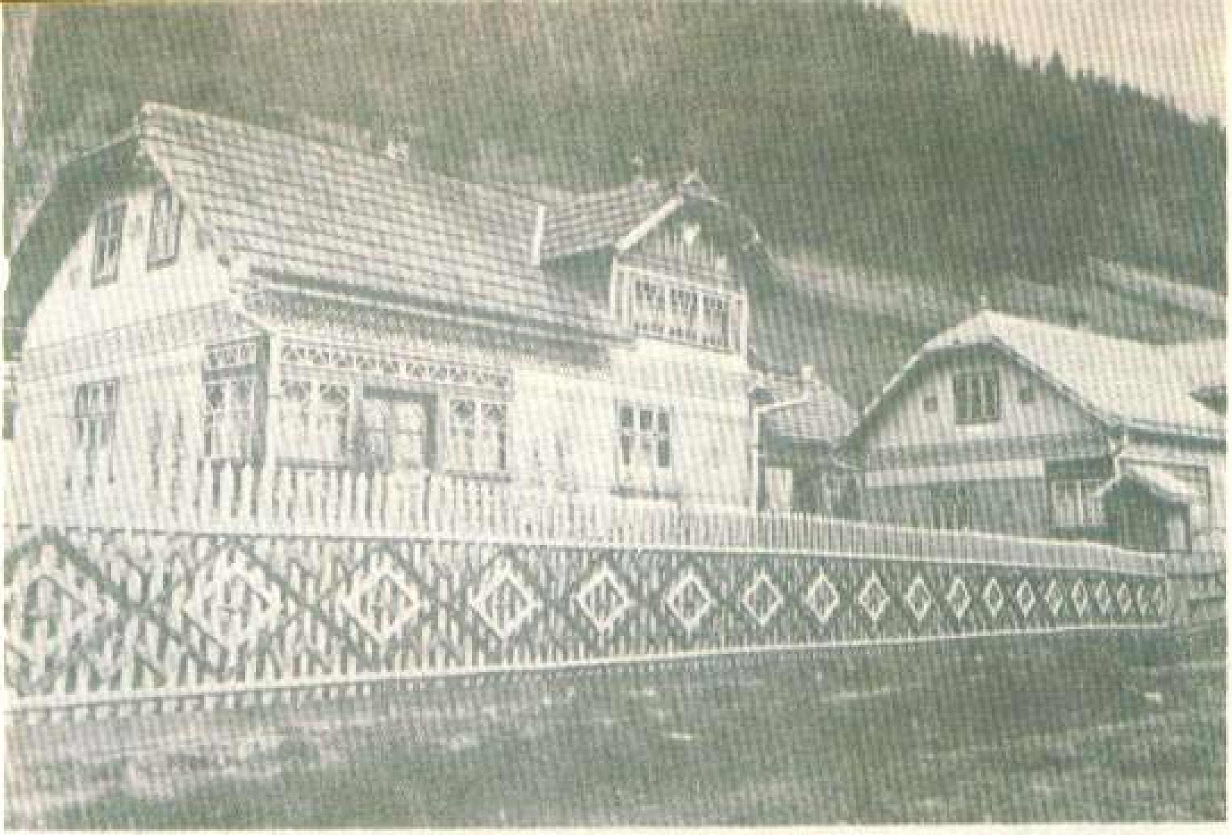

La Ciocănești oamenii transpun pe casele lor broderiile și ornamentele de pe cămăși. O casă nu seamănă cu cealaltă.

iecte, perfect juste pentru restul țării, ar trebui acordate cu specificul montan. Astfel, sistematizarea rurală, nediferențiată geografic, nu oferă suficiente soluții care să răspundă cerințelor și tehnologiei de creștere a animalelor în mica gospodărie montană, normativele actuale concentrîndu-se asupra amplasării și mărimii suprafețelor construibile și nu asupra modului în care trebuie proiectate construcțiile zootehnice pentru a se obține un randament sporit în consonanță cu necesitățile stringente de impulsionare a producției agricole principale din zona de munte.

Este adevărat că la ses ridicarea gradului de civilizație în mediul rural presupune comasări, dar, în situația specifică zonei de munte, se conturează și soluția inversă, a aducerii elementelor de civilizație la locul activității productive: *zootehnia montană nu se poate înfăptui în vatra satului!* În acest context, sistematizarea ar putea juca un mare rol pozitiv, accentuînd asupra aspectelor funcționale, asupra instalațiilor igienico-sanitare, aparaturii electrice de uz animalier și casnic, introducerii apei curente în case și în adăposturile pentru animale, asupra multiplelor elemente ținînd de estetica construcțiilor etc.

Nici *învățămîntul rural în zona de munte nu este încă suficient adaptat activității economice de bază*, nerealizîndu-se o pregătire la nivel de masă în zootehnia montană, în pomicultura și mecanizarea specifică, spre a se lega intim școala cu producția, astfel încît învățămîntul școlar să devină pionier al modernizării în zona de munte.

Diplome montane

Spre a se anihila sentimentul de claustrare cauzat de reacția de falsă superioritate din partea unei anumite părți a mediului urbanizat față de cei ce se ocupă azi, în era calculatoarelor electronice, de creșterea animalelor — la fel de necesare, totuși, ca ordinatoarele! — devine necesară aplicarea unor metode de înriurire psihologică. Una dintre acestea ar fi de a se acorda tinerilor de la munte, la încheierea ciclului de învățămînt de zece clase, calificarea de „muncitor zootehnist", cu perspectiva ca după o practică de 4—5 ani, fie în gospodăria părintească, fie în cadrul unei secțiuni a asociației crescătorilor de animale din zonă, să li se atribuie diploma de „tehnician zootehnist pentru zona de munte".

Nu trebuie pierdut din vedere, printre altele, că pentru un asemenea tînăr perspectiva de a mînui o cositoare mecanică, un mic tractor de munte, sau chiar, în final, de a se găsi la volanul unui autoturism de teren se prezintă interesantă și atractivă, în consens cu tendințele sale evolutive.

În acest cadru general este necesară o orientare în viitor în sensul sporirii rentabilității zootehniei montane prin fixarea, pe bază de cointeresare morală și materială, a necesarului de tineri crescători de animale în gospodării, paralel și în asociere cu stimularea unor activități de tip industrial-meșteșugăresc, de preferință prin munca la domiciliu.

O altă componentă a viitorului unei mari părți a zonei de munte o poate reprezenta dezvoltarea organizată a unui *turism rural montan, folosindu-se gospodăriile actuale, modernizate, ale crescătorilor de animale.* Numai în bazinul Dornelor există, după un calcul orientativ, 3 000 de camere utilizabile în scopuri turistice, reprezentînd echivalentul a *30 hoteluri* a cîte 100 camere fiecare ! Firește, această utilizare necesită unele modernizări și o pregătire a locuitorilor, asimilarea unui minim de cunoștințe privind organizarea turismului, dar perspectiva există. Pentru un singur județ de munte ca Suceava, care beneficiază de admirabile condiții naturale, nu apare absurdă luarea în considerare a unui număr posibil de 10 000 camere, utilizabile în medie 100 zile pe an, pentru turiști.

Forma de turism preconizată poate interesa și prin prisma avantajelor de ordin medical pe care le oferă petrecerea concendiilor de odihnă într-un cadru inedit, în perfectă liniște, cu alimentație de înaltă valoare nutritivă, într-un mediu natural din cele mai pure. Dacă este de ac-

Hora de la Putna. Zi măi...

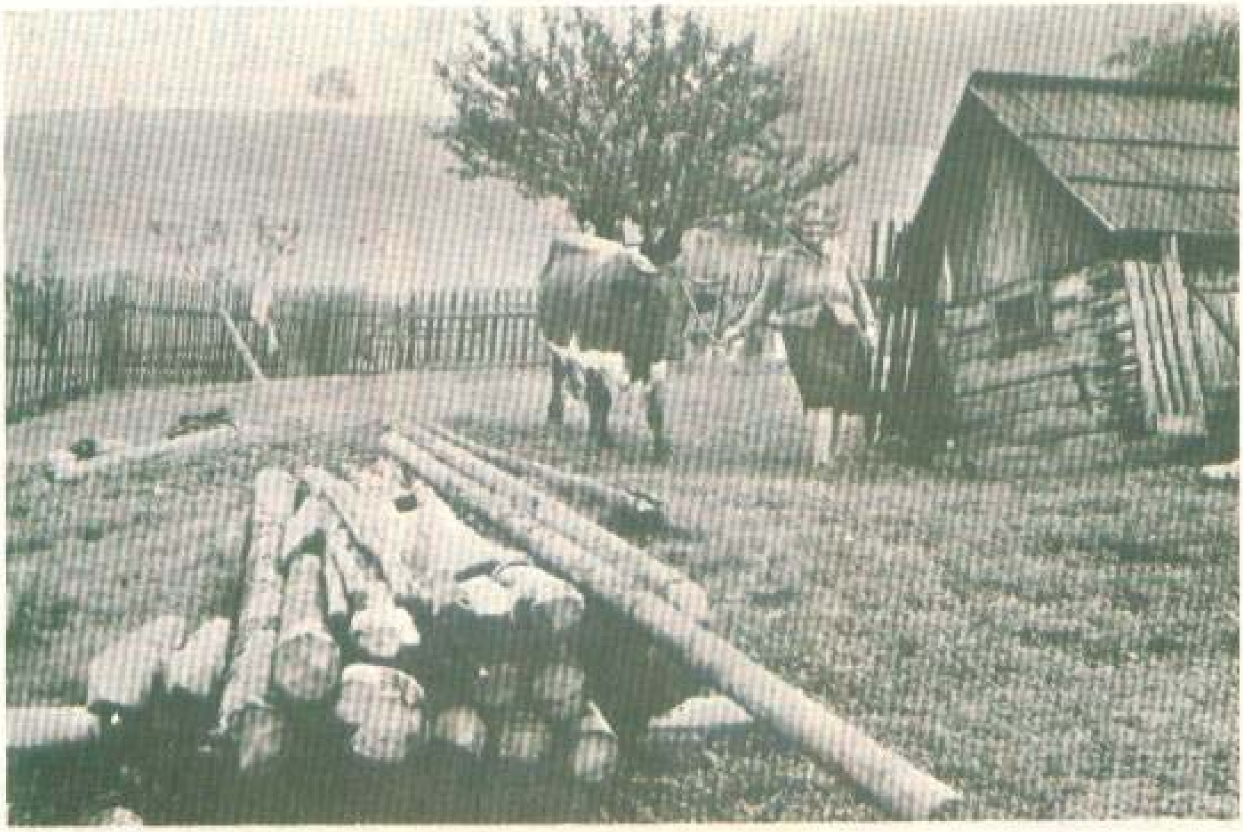

Ei dau viață acestor locuri.

ceptat faptul că un minimum de condiții sînt de acum gata create, — potențialul la scară națională în zona de munte fiind probabil de ordinul zecilor de mii de încăperi — va trebui avută în vedere perspectiva măririi numărului și gradului de confort prin amenajări adecvate, *putîndu-se economisi astfel investiții pentru zeci de hoteluri echivalente.*

Trebuie avut în vedere că numai în condițiile în care, pe lîngă zootehnie, se vor desfășura asemenea *activități complementare* cum ar fi meșteșugurile, artizanatul, turismul, pomicultura, grădinăritul, agricultura, dar mai ales munca în cadrul forestier și minier, în alte industrii sau în sectoare de deservire, se va realiza rentabilitatea economică sporită a gospodăriei montane, în ritmul cerințelor actuale.

În concluzie, esențială va rămîne utilizarea unor metode complexe de cointeresare și de stimulare morală, crearea unor condiții materiale și social-culturale îmbunătățite, care să facă atrăgătoare pentru tineret — care are azi o gamă largă de opțiuni — *perspectiva de a continua, într-un cadru modern, străvechea îndeletnicire de crescător de animale la munte.* Mica gospodărie montană, ce-și bazează existența exclusiv pe munca proprie, fără nici o formă de exploatare a omului de către om, va putea să fie astfel încadrată într-un proces de modernizare, căruia recentele hotărîri ale Congresului țărănimii și alte hotărîri de partid și de stat îi creează noi perspective.

Carpații noștri ar putea deveni, într-un viitor destul de apropiat, analogul unei întreprinderi gigant, livrînd pentru piața internă și pentru export cantități mereu sporite de produse animaliere de calitate superioară și cu un înalt grad de puritate.

Nu putem subscrie la ideea comodă că depopularea treptată ar fi soarta firească a muntelui, după exemplul altor țări care au cunoscut alte situații istorice, în care a trăit un alt tip de crescător de animale și pentru care este posibil ca zona de munte să întrunească mai puține semnificații decît în țara noastră. Dimpotrivă, abia în socialism, pentru prima dată în istorie, apare posibilă o asistare coordonată, pe plan material, cultural și științific, a zonei noastre de munte, *înflorirea unei adevărate civilizații montane a anului 2000.*

LIONEL NIȚESCU ■

Fotografiile au fost realizate de **FERDINAND MICHITOVICI**, fotograf și cineamator, din Cîmpulung. Este de profesie contabil, iar în timpul liber colindă cu aparatul său Munții Bucovinei, locurile natale. În doi ani a obținut 34 de premii și distincții naționale și internaționale. În 1977 a primit Premiul I și diploma de Laureat al Festivalului național „Cîntarea României" pentru filmul etnografic.

Falimentul unui pirat

În jurul pirateriei s-a țesut, cu timpul, o aureolă de groază și mister. Dacă unii „vînturători ai mărilor" ajungeau să se dedea la masacre și acte sadice, care îi făceau să intre în folclor și, de pildă, pe coastele Mărilor Caraibilor, să fie personaje de speriat copiii, alții au apărut ca un fel de haiduci, ca Robin-Hood, care, pe contul lor, împărțeau dreptatea celor umili, pe întinsul veșnic schimbător al apelor.

Se știe însă mai puțin că, timp de aproape trei secole, pirateria a fost o adevărată meserie, legalizată „la cel mai înalt nivel" și deosebit de rentabilă. Sub pretextul de a folosi un fel de „armă secretă" vie împotriva unor vrăjmași puternici, care dispuneau de flotă și de un comerț dezvoltat, regii Franței și ai Angliei — mai cu seamă — acordau așa-zisele „lettres de marque", brevete de pirat, investind astfel pe comandantul uneia sau mai multor brigantine cu dreptul de a ataca și jefui navele inamicului — dar cu condiția strictă de a vărsa tezaurul dispensatorului de „diplomă de jefuitor onorabil" o cotă parte foarte grasă. Uneori, chiar partea leului. Sau... a leoaicei: regina Elisabeta I și-a completat cu piese extrem de rare colecția personală de bijuterii și a pus „la ciorap" echivalentul a vreo șase milioane de dolari, la cursul actual, numai de pe urma atacurilor spornice întreprinse de piratul John Drake împotriva opulentei flote spaniole.

Nici lui Francisc I nu-i mergeau prost afacerile maritime. Îmbinînd în mod fericit utilul cu plăcutul, în timp ce era un excelent model al viitorului personaj de teatru și operă „Regele petrece", el știa să obțină beneficii mergînd pînă la 150 000 de ducați, de pe urma unei singure expediții a piraților.

Faptul că pirateria devenise o profesie recunoscută și bine organizată ni-l atestă și un extraordinar jurnal de călătorie... forțată, lăsat de olandezul John Oexmelin, fost medic al Companiei franceze din Antile. Acesta, după ce a fost de două ori vîndut ca sclav, ajuns în echipajul faimosului pirat Morgan, bîntuind toată zona golfului Mexicului și largul Atlanticului occidental — pe la mijlocul secolului al XVII-lea — amintește de un uimitor „regulament de ordine interioară".

Iată cîteva din prevederile acestui regulament unic, menit să mai liniștească... cugetul piraților, chiar dacă trupul lor nu rămînea întreg — ne referim la un veritabil „tarif de asigurări contra accidentelor profesionale".

Un pirat care își pierdea în luptă ambii ochi, primea ca despăgubire, conform acestui document fără precedent, 1 000 de monezi de aur. Un braț costa doar 600 de monezi, sau contravaloarea lor: șase sclavi în bună stare și capabili de randament în muncile agricole sau domestice. Un picior era apreciat mai modest (nu degeaba atîtea filme ne-au familiarizat cu imaginea piratului care șontăcăie aferat pe punte, pe un picior de lemn...) — se plătea numai 500 de monezi aur, sau contravaloarea lor, patru sclavi...

Dar, în ciuda acestor măsuri de precauțiune, viața piraților nu era scutită de surprize și de riscuri absolut neprevăzute. De un asemenea episod ne vom ocupa în continuare — un episod încheiat cu un faliment... fatal.

● MISCELANEA ●

1936 ● «OEDIP» LA PARIS

La Opera Mare din Paris se dă, la 13 martie 1936, în premieră mondială, opera *Oedip*, de George Enescu. Succesul înregistrat aduce încoronarea deplină a celebrității ilustrului compozitor. Marile ziare și reviste pariziene își fac un punct de onoare din comentarea evenimentului. «La Revue Musicale» scrie: «O mare operă de artă dramatică ne-a fost în sfîrșit revelată. De cîtiva ani așteptam o capodoperă comparabilă cu acest *Oedip* al lui George Enescu, așa de plină de muzică, așa de densă, de echilibrată și de matură».

Anume, de aventura trăită de un corsar ghinionist, tocmai intr-o perioadă cînd pirateria mergea în plin, îmbinîndu-se de minune cu comerţul cu sclavi şi cînd, în urma amnistiei acordate de Coroana engleză la 1674, o bună parte din piraţii rămaşi în viaţă erau „recuperaţi" în alte profesii, ba încă şi în funcţii oficiale.

Corsarul acesta, pe care literatura l-a colorat cu exagerat romantism, figura lui căpătînd şi o întreagă „zestre" postumă de balade, este căpitanul Kydd. El a devenit, poate, unicul pirat care a plătit cu viaţa jocul intereselor oculte, pornind chiar din preajma tronului.

Amnistia amintită era o armă cu două tăişuri, judecase, cu ascuţit spirit realist, lordul Belmont. De vreme ce exista şi un decret al luminatului rege George al III-lea, combătînd pirateria, de ce nu s-ar înfiinţa o societate destinată să valorifice acest nobil ţel?

Mai ales că astfel se asigurau rute liniştite comerţului cu „abanosul viu" — sclavii... Zis şi făcut. Nume ilustre ale regatului, nume acoperind astăzi coloane întregi din pretenţiosul almanah Gotha, figurau în secret pe impresionanta listă a membrilor fondatori ai unei asociaţii sui-generis: „Merchant adventuress" („Negutătorii aventurieri). Sfera de activitate: capturarea piraţilor rămaşi în activitate după „moda veche", însoţită de confiscarea averilor şi a prăzilor dobîndite de ei, în sudoarea... spadei. Totul în folosul acţionarilor şi spre binele moralei publice. Sediul social al asociaţiei: Londra. Mijloacele de acţiune: tot foşti piraţi, verificaţi. (Ca şi la capturarea elefanţilor sălbatici, unde se folosesc elefanţi căzuţi mai-nainte în captivitate şi dresaţi în acest scop oportunist...).

Rolul acesta l-a jucat Robert Kydd. Iniţial brav şi loial căpitan de cursă lungă, acest cuvios fiu de pastor s-a dedicat cu perseverenţă pirateriei. Dealtfel, printre statele lui de serviciu a figurat şi o „primă" de 150 de dolari plătită de Consiliul statului New York „pentru serviciile credincioase aduse" (mai exact, pentru beneficiile prilejuite de prăzile lui, agonisite în slujba prea onorabililor consilieri).

La noua asociaţie, regele în persoană promite şi el că „vine cu" o participaţie de 1 000 de lire, cu specificarea: după ce se vor omologa şi repartiza primele rezultate. Se vede că lista civilă a majestăţii sale nu-i îngăduia investiţii nebetonate...

Prin contractul semnat, lui Kydd i se acorda de către noua asociaţie cota de 70 la sută din prăzi şi o „lettre de marque" clandestină (care, la strîmtoare, putea să nu fie recunoscută de autorităţi, cum a şi fost cazul...), totul pentru a opera contra francezilor. Conştiincios, după ce studiază temeinic hărţile, căpitanul Kydd îşi alege ca teatru de operaţiuni Oceanul Indian, mai puţin cercetat de poliţiile navale recent create de statele europene. Steaua Sudului se dovedeşte, însă, a fi pentru el o stea neagră.

După cîteva încercări lipsite de rezultat, el atacă un convoi de feluce şi ambarcaţiuni malaieze, protejat chiar de vase oficiale britanice. Prins, dus la Londra, protestează în zadar, spunînd că este doar victima unui concurs nefericit de împrejurări şi că el nu face altceva decît să acţioneze în numele unei asociaţii care cuprinde o seamă de înalte personaje. Cazul produce şi o interpelare în Camera Lorzilor. Ca să astupe gura partidului advers, whigii din guvern răspund interpelării spînzurîndu-l după toate regulile artei pe bietul pirat naiv.

EUGEN MARIAN ■

● MISCELANEA ●

1892 ● CIULAMAUA ŞI MĂMĂLIGUŢA

Un ziar din Capitală face o anchetă printre oamenii de ştiinţă, cărora le pune următoarele întrebări — în luna mai 1892: Care este ocupaţia dv. favorită?, ce mîncăruri preferaţi? Răspunsurile date de trei dintre cei mai mari medici ai timpului:

Victor Babeş: Cercetarea ştiinţifică este ocupaţia mea favorită, iar ca mîncare — ciulamaua cu mămăligă pripită.

N. Kalinderu: Prefer vînătoarea şi îmi place mămăliguţa.

Mina Minovici: Cititul şi scrisul îmi sînt pe planul întîi; prefer toate mîncărurile — cînd mi-e foame.

1897 ● PRIMA ŞCOALĂ DE LĂPTĂRIE

În comuna Lazu, din judeţul Vaslui, s-a înfiinţat, la 1 aprilie 1897, prima şcoală de lăptărie de la noi. Ferma model din localitate, sub auspiciile căreia a funcţionat această şcoală, avea 200 de vaci. Între altele, cei cincisprezece elevi din primul an de şcoală au învăţat şi regulile de igienă pentru transportul laptelui de la producător la consumator — reguli care existau în Bucureşti încă din anul 1868, cînd lăptăresele erau obligate să vină în oraş numai cu putinele de lemn bine acoperite.

Debuturi literare

Istoria noastră literară consemnează în catastifele sale tot felul de debuturi: la rubricile Poşta redacţiei, în care aspiranţii la gloria literară primeau mult aşteptatele răs-răspunsuri, pozitive sau negative; în paginile revistelor şapirografiate, conduse de debutanţii — «directori»; în revistele literare, mici sau mari, unde scrierile viitorilor maeştri apăreau cu pseudonime păstrate multă vreme în taină: sau, mai rar, cu nume adevărate, însoţite de cuvinte de laudă din partea redacţiei. Vom reaminti cîteva dintre aceste debuturi — pe cele mai semnificative — cunoscute în secolul trecut şi la începutul secolului nostru.

Debuturi Magna cum laude

Mihai Eminescu

Cel mai mare poet al nostru a debutat semnînd Mihaiu Eminescu. Aceasta va apărea pentru prima dată, în revista Familia, **la data de 25 februarie/ 9 martie 1866, cînd va publica poezia** De-aş avea **— patru strofe a cîte opt rînduri, care-i vor aduce întîia** Magna cum laude **din Poşta redacţiei revistelor noastre literare: «Cu bucurie deschidem coloanele foaiei noastre acestui june numai de 16 ani, care în primele sale încercări poetice trămise nouă ne-a surprins plăcut». Scriind aceste rînduri, Iosif Vulcan, directorul revistei de la Oradea, consacra un debutant şi fixa o dată certă a intrării sale în arena literelor româneşti; debutul real — poezia** La moartea lui Aron Pumnul, **apărută cu o lună mai înainte, în broşura** Lăcrimioarele învăţăceilor, **la Cernăuţi — rămînînd contopită cu acest început.**

Cea dintîi scriitoare căreia publicistica noastră i-a acordat Magna cum laude **a fost Sofia Nădejde — acum o sută de ani. Poşta redacţiei din gazeta** Femeia română **(25 martie 1879) îi mulţumeşte colaboratoarei sale care i-a trimis primele articole dedicate luptei de emancipare a femeii, şi o recomandă cititorilor: «Sofia Nădejde este o distinsă publicistă ce se înscrie cu energie între soldaţii emancipării femeii. Sîntem fericite a consacra, de astă dată, primele coloane ale ziarului, epistolei ce ne adresează această soţie de inimă, inteligentă şi instruită».**

Tudor Arghezi a debutat în cotidianul Liga ortodoxă, **la 25 iulie 1896, cu schiţa** Din ziua de azi, **şi apoi cu poezia** Tatălui meu **(la 30 iulie), ambele semnate Ion N. Theodorescu. Următoarele poezii le va publica în acelaşi ziar, cu semnătura Ion Theo — deci cu primul său pseudonim. Poetul Alexandru Macedonski, aflat în fruntea redacţiei, va veni, la 18 noiembrie 1896, cu** Magna cum laude: **«Ion Theo, aşa se numeşte cel care de un şir de vreme m-a surprins cu versuri mai presus de vîrsta**

sa, dar nu şi mai presus de talentul său. Acest tînăr, la vîrsta cînd eu gingăveam versul, rupe cu o cutezanţă fără margini, dar pînă astăzi coronată de cel mai strălucit succes». Arghezi avea atunci numai 16 ani şi Macedonski îi simţise fiorul liric, mai ales din poezia *Clara noapte*, (publicată la 20 august 1896), care anunţa cu certitudine un viitor mare poet.

Mai aproape de epoca noastră — în 1923 — un alt scriitor mare primeşte *Magna cum laude* mai întîi de peste hotare şi apoi de la noi: Panait Istrati. La 14 august 1923, revista pariziană *Europe* i-a publicat scrierea de debut,

Panait Istrati

Kyra Kyralina, care avea să stîrnească un val de admiraţie în literatura europeană. Între alţii îl va lăuda scriitorul francez Romain Rolland, apoi, în ţară, Mihail Sadoveanu, care scria, în *Lumea*: la 4 ianuarie 1925: «În ultimul an literar s-a întîmplat la Paris un lucru neaşteptat, care mie mi-a pricinuit o mare plăcere: a intrat cu răsunet în cortegiul scriitorilor francezi un fecior al acestui pămînt: Panait Istrati (...) pe care eu îl revendic ca pe un frate al meu şi al acestui pămînt». Debutul lui Panait Istrati a fost cel mai răsunător din cîte s-au înregistrat în literatura universală. Să ne reamintim că prima sa carte a apărut la Paris, în anul debutului (1923), în 23 de ediţii.

Năstruşnica Poştă a redacţiei

Poşta redacţiei din vechile noastre reviste literare a fost un permanent izvor de bucurii — dar şi de amărăciuni — pentru tinerii debutanţi. I-a încurajat pe mulţi; i-a descurajat pe mai mulţi. Cei care erau mistuiţi de flacăra interioară a creaţiei nu s-au descurajat însă de zidul înălţat între ei şi revistă prin categoricul răspuns: «Deocamdată, nu! Mai încercaţi». Şi au continuat. Alexandru Vlahuţă a fost unul dintre aceştia. Acum o sută de ani, cînd bătea la uşile redacţiilor — în special la *Convorbiri literare* — primea numai răspunsuri negative, ca acesta, apărut la Poşta redacţiei din 1 aprilie 1878: «D-lui A. V. în B (Bîrlad): Multă uşurinţă de versificare, limbă frumoasă, dar... altă nimic. Nu vă descurajaţi însă». Şi dîrzul Vlahuţă trimite în continuare, pentru ca, în aprilie 1881, *Convorbiri literare* să-i publice primele poezii.

Vom da şi un exemplu de bună purtare a năstruşnicei Poşte a redacţiei. În decembrie 1897 Octavian Goga nu împlinise încă 17 ani. Era elev la liceul din Sibiu şi încerca să-şi publice primele poezii pe care le trimitea ziarului *Tribuna* din Sibiu şi *Revistei ilustrate* din Bistriţa. Ambele publicaţii îi apreciază aceste începuturi. În numărul din 12/24 decembrie 1897 *Tribuna* îi publică cea dintîi poezie: *Atunci şi acum*, semnată cu pseudonimul Tavi, iar *Revista ilustrată* primindu-i poeziile, îi răspunde la Poşta redacţiei: «Octavian, în S (Sibiu). Ai talent, tinere amic, cultivează-l cu diligenţă, că poţi deveni mare. Nu cumva să neglijezi datorinţele de studinte». După această încurajare îi publică, în iunie 1898, poezia *Nu-i ferice pe pămînt*. La vîrsta de 18 ani deci Octavian Goga se putea socoti intrat, cu menţiuni onorabile, în publicistica noastră literară.

Atunci şi acum.

Copil eram când am avut
De fericire parte;
Sânt june: fericirea azi
De mine e departe.

Cu cât eram mai fericit
Când nu ştiam de mâne,
Cu-atât mai grele-mi par acum
Durerile păgâne,

Cari mă 'nsoţesc mereu, mereu
Pe-a traiului cărare...
Şi chinul ce mă mistue
Atât e azi de mare,

Că nici trecutul nu mai pot
Să-'l plâng — să-'l plâng ferbinte —
Şi nici durerea să 'mi-o spun,
Căci nu găsesc cuvinte!

Tavi.

Debuturi literare

Nicolae Iorga

● Debuturi ca „directori" de revistă

Din mărturiile scrise pe care ni le-au lăsat, cunoaștem cițiva scriitori care au debutat ca «directori» de reviste — unele trase la șapirograf; altele tipărite. Primul a fost Nicolae Iorga. În volumul O viață de om, el ne comunică: «În uritul orelor din clasa a VI-a (deci în anul 1888), mă apucasem să fac (...) o foaie proprie, pe care o trăgeam la mașină (probabil șapirograf) și o dădeam abonaților în schimb pentru o modestă plată în alunele care, pe lingă ce dădea statul român (la internat), îmi completa alimentația. Cum fusesesem găsit de o coloare a feței puțin mai întunecată decît a multora dintre colegi, îi pusesem titlul Ecoul ceaunului. Eram și ilustratorul ei cu caricaturi. Dar viața creațiunii mele a fost scurtă. Eram singurul redactor și trebuia să răspund la lecție, ceea ce devenea absorbant».

Grigore Pișculescu — Gala Galaction de mai tîrziu — a debutat, ca și Arghezi în Liga ortodoxă, la 18 august 1896. Dar mai înainte, cînd se afla «prin clasa a VI-a», deci în 1895, el va trage la șapirograf o revistă literară: Zig-Zag — minat, probabil, ca și Iorga, de aceeași monotonie intelectuală a programelor școlare din vremea respectivă.

Mihail Sadoveanu este al treilea scriitor despre care avem dovezi scrise că a publicat o revistă caligrafiată și trasă la șapirograf. În Anii de ucenicie maestrul ne spune: «Am redactat și o revistă proprie, pe care am botezat-o «Aurora». O scria și o poligrafia un prieten și un coleg vechi de la școala d-lui Busuioc, Constantin Moțeț, cu care alături făcusem gimnaziul de la Fолticeni și mă aflam tovarăș nedespărțit și în Liceul Național (de la Iași). Stăteam chiar și la aceeași gazdă. Am apărut regulat vreo zece săptămîni, pe urmă, după rînduiala știută a revistelor noastre săptămînale, am încetat și eu (...). «Aurora» nu ducea lipsă de materie. Îi furnizam tot, începînd de la articolul prim, pînă la Poșta redacției. Rămînea puțin și pentru cei cîțiva colegi pe care mi-i asociasem la

Mihail Sadoveanu

această lucrare efemeră (...) N-am păstrat colecția. Un singur exemplar din numărul 9 mi se pare că-i mai am încă într-un săltar». Anul probabil al apariției «Aurorei»: 1896.

În același an 1896, Ion Minulescu, împreună cu un coleg al său de la liceul din Pitești, a «editat» revista Luceafărul — un singur număr, publicația fiind surpimată prin asprele mustrări aduse «directorului» său de onor conducerea liceului.

Victor Eftimiu

*

Un debutant, director adevărat, nu presupus a fost Victor Eftimiu. El a scos la București, în decembrie 1904, revista *Speranța* — imprimată la tipografie, nu șapirografiată. Iată ce ne spune maestrul în volumul *Spovedanii*: «În cîțiva ani, de la băiatul care nu știa unde este Teatrul Liric, am devenit director de revistă (...)». Cercetăm colecția acestei reviste, aflată la Biblioteca Academiei. Primul număr, nedatat și nenumerotat, poartă doar indicația: «Număr de Crăciun». A apărut deci în decembrie 1904; în format de broșură mică, de buzunar, copertată. Pe pagina întîia se află o *Precuvîntare*, în care directorul — pe atunci abia trecut de 15 ani — își spune crezul: «Nu ne lăudăm, dar credem că vom împăca toate cerințele unei bune reviste (...)». *Speranța* s-a intitulat: Revistă pentru artă, literatură și știință. Și-a continuat apariția, în format mare, încă patru numere — pînă în februarie 1905. În primul număr și-a publicat Victor Eftimiu poezia sa de debut, dedicată *Athinei*.

*

Încă un debutant director: Ion Marin Sadoveanu; tot adevărat. Din notele sale autobiografice: «În liceu am scos o revistă intitulată *Revista celor șase*. Colecția se află la Biblioteca Academiei; are în total șase numere (scrise de șase debutanți — de unde și numele). Au apărut între 15 februarie și 1 mai 1912. În numărul 1 se află poezia de debut a directorului: *Apus*, semnată Ionel Sadoveanu.

● Debuturi simultane

Cunoaștem și patru debuturi petrecute simultan — două cîte două în aceleași zile. Primul «cuplu»: Mihail Sadoveanu și Ion Minulescu. Al doilea: N.D. Cocea și Panait Cerna. Iată amănuntele:

În perioada 6 decembrie 1896 — 30 aprilie 1897 a apărut la București revista cu ciudatul nume *Dracu*, subintitulată: ziar umoristic săptăminal, național-liberal. La această revistă, care nu avea nici o legătură cu literatura, și-a trimis primele sale scrieri liceanul Mihail Sadoveanu (împlinise de curînd 16 ani). Încercarea a reușit; în numărul 18, din 20 aprilie 1897, revista i-a publicat schița *Domnișoara... Fălticeni*, iar la 30 aprilie, poezia *Homo* — ambele semnate: Mihai din Pășcani. Mai tîrziu maestrul va spune despre acest debut: «Din vanitate, probabil, m-am îndemnat să fac o verificare a acestor producții».

În aceeași zi cu Mihail Sadoveanu, a mai intrat în publicistica literară încă un debutant: Ion Minulescu. La 20 aprilie 1897 revista bucureșteană *Povestea vorbei* i-a publicat poezia *Gîndului*, semnată: Nirvan, pseudonim adoptat, desigur, de frica nuielii de la catedra liceului. Este știut, din memoriile mai multor

N.D. Cocea

Debuturi literare

scriitori, că în acele timpuri colaborarea unui elev în presa literară era socotită drept o năzdrăvănie care trebuie pedepsită.

Drumurile pe care au pornit atunci cei doi scriitori spre gloria literară se vor dovedi ușoare pentru Sadoveanu, dar pline de obstacole pentru Minulescu, poeziile acestuia — mai toate — ajungînd numai în gura de balaur a Poștei redacției: «Nirvan — în van!», sau: «I. M. Nirvan — tot nu!» — cum i se va răspunde în *Pagini literare*, unde Mihail Sadoveanu era publicat ușor, în 1899. Va veni însă și pentru Minulescu consacrarea prin *Magna cum laude* — în 1907, cînd va publica în *Viața nouă* poezia *În orașul cu trei sute de biserici*, care-l va entuziasma pe I. L. Caragiale, făcîndu-l să scrie, de la Berlin, lui Mihail Dragomirescu: «Cine o fi Ion Minulescu? Bravo lui! De mult n-am avut așa impresie. Îl salut călduros și-i mulțumesc pentru înalta plăcere ce mi-a făcut cu ciudatele-i versuri».

Al doilea «cuplu» de debutanți îl găsim în revista *Foaia interesantă* (apărută la București, în perioada ianuarie-noiembrie 1897, sub îngrijirea lui George Coșbuc). În același număr, din 24 august 1897, vor apărea două poezii: *Numai noi*, semnată: Nelly și *Trecut*, de P. Cerna. Momentul înregistrează deci nu numai două debuturi simultane în timp, dar și în aceeași revistă (paginile 3 și 4). Cine era Nelly? La rubrica Poșta redacției, din numărul următor (31 august 1897), citim: «Nelly, loco. Vă rugăm, de vă convine, a ne da numele și adresa. Avem curiozitatea de a ști dacă sînteți un sau o Nelly». Necunoscutul nu răspunde, dar continuă să colaboreze cu proză și poezie. Mai tîrziu se va afla că Nelly este un tînăr de 17 ani: N. D. Cocea. Celălalt debutant nu mai publică în *Foaia interesantă*. Îi vor mai apărea poezii în revistele: *Foaia pentru toți* (1898); *Floarea albastră* (1898); *Carmen* (1899); *Convorbiri literare* (1901) și *Revista modernă* (1901). La sfîrșitul acelui an 1901, Panait Cerna deși avea publicate astfel o duzină de poezii, nu era încă semnalat de nici un critic. Poate că acest lucru l-a determinat să încerce... un nou debut. Iată-l deci în *Sămănătorul* la 23 decembrie 1901, cu poezia *Noapte de vară*, semnată: Elvira M. La Poșta redacției i se comunică, după publicare: «D-rei El. M. Loco. Nu vă puteți închipui cu ce plăcere v-am citit versurile. Frumoase, frumoase în toată puterea cuvîntului. Ne-am bucurat. Parc-am fi găsit o comoară». Cel care-și arăta astfel admirația nu era decît același George Coșbuc, din partea căruia Panait Cerna mai primise o dată «bun de tipar», la *Foaia interesantă*, în 1897. Încă un debutant deci căruia i se pune pe cap coroana mult rîvnită — *Magna cum laude*.

Panait Cerna

Pseudonimele

În secolul trecut, și mai tîrziu, în primele decenii ale secolului nostru, opreliștea pusă de școală în calea elevilor «contaminați» de patima literaturii, era mare; iar supravegherea riguroasă. «Elevul de pe băncile școlii n-are voie să facă literatură» — spunea legea nescrisă dar rostită sentențios de profesorii de limba română. Așa se explică de ce majoritatea debuturilor literare au fost oficiate în taină, acoperite de pseudonime. Să reamintim, în afară de cazurile arătate mai sus, cîteva dintre aceste debuturi «secrete». În primăvara anului 1878 a apărut la București o cărticică de versuri intitulată *Poiana lungă* și semnată: Barbu. Autorul era Barbu Ștefănescu-Delavrancea de mai tîrziu. Un alt începător care își face debutul mai întîi editorial și apoi în reviste, publicînd, în 1889, tot la București, volumul de nuvele *Fata Directorului*, semnat: De la Milcov. Este Cincinat Pavelescu. Un scriitor care și-a ales pseudonimul — cum va mărturisi mai tîrziu — «după numele vechi, Argesis, al rîului Argeș»: Ion N. Theodorescu, devenit și rămas (începînd din 1897, de la *Revista modernă*) pentru totdeauna: Tudor Arghezi. Și alt scriitor care adoptă aceeași conduită: Gheorghe Vasiliu. A debutat în 1899, în *Literatorul*, cu poezia *Și toate* semnată V. George; apoi și-a luat un alt pseudonim — G. Bacovia, pe care l-a păstrat toată viața. *Magna cum laude* i-a venit tot de la Macedonski: «Bacovia. Acesta este pseudonimul unui tînăr din Bacău, d. Vasiliu, admirabil poet, dar a cărui modestie l-a ținut în umbră cu tot nemărginitul lui talent (...). Marea sa originalitate m-a lăsat înmărmurit de uimire» (în *Făclia*, ianuarie 1916).

Cincinat Pavelescu

George Topîrceanu

Un pseudonim străveziu: Top, și apoi G. Top, este ales de G. Topîrceanu, în anii debutului, cînd publică proză și versuri în săptămînalul umoristic *Belgia Orientului* **(1904 și 1905). Trei pseudonime va folosi un debutant, în 1911—1915: Victor Pribeagu (schița** *Omida*, **în revista** *Flori de cîmp*, **la 21 mai 1911, Brăila); D. Pandara (poezia** *Reminiscență*, **în revista** *Versuri și proză*, **Iași, 15 septembrie 1913) și Perpessicius — rămas definitiv — în** *Cronica*. **(București, 26 decembrie 1915).**

Și acum, trei scriitoare apărute în literatura românească sub vălul pseudonimelor: Elena Farago, în 1902, la *România muncitoare*, **cu semnătura: Fatma; Hortensia Papadat-Bengescu, în 1912, care își va semna debutul, în ziarul** *La politique* **din București, cu numele de împrumut: Loys, apoi: Suzon; și Alexandra Gavrilescu, pe care o vom găsi în** «*Viața românească*», **de la Iași, cu poezii semnate: Otilia Cazimir — 1912. Mai tîrziu s-a aflat că «nașii» literari ai scriitoarei au fost G. Ibrăileanu și Mihail Sadoveanu; primul scriind pe manuscrisele poetei-eleve (semnate de ea cu trei stele, de frica nuielei de la catedră):** *Otilia*, **iar celălalt completînd:** *Cazimir*. **Deci debutul de la** *Viața românească* **(decembrie 1912), cu poezia** *Noapte*, **a fost publicat cu semnătura: Otilia Cazimir — nume rămas definitiv.**

Debuturi uitate

Încheiem acest mic istoric al variatelor debuturi literare din trecut, cu trei «cazuri» deosebite: debuturi uitate, și mărturisite ca atare de cei în cauză.

George Coșbuc ne spune despre începuturile sale literare: «Cea dintîi poezie am publicat-o la vîrsta de 15 ani, într-o foaie pedagogică din Ardeal. N-o mai am și nici nu știu ce era». Referirea este făcută, fără îndoială, la publicația manuscrisă «Musa Someșeană», redactată, începînd din octombrie 1882, de membrii societății *Virtus Romana Rediviva*, **a elevilor gimnaziului din Năsăud. Aici au apărut primele poezii ale elevului George Coșbuc; iar altele vor fi citite de autor în ședințele Societății. Vor fi în total peste cincizeci de poezii, «dintre cele 160 scrise pe cînd era elev în clasa a șasea».**

În *Mărturiile literare*, **poetul Ion Pillat scrie: «N-am deloc memoria propriei mele vieți (...) Cel dintîi critic căruia am arătat versurile mele a fost Titu Maiorescu și tot el mi le-a tipărit pentru prima oară, în «Convorbiri literare», în toamna anului 1911». Deci ar urma să se creadă că Ion Pillat a debutat în toamna anului 1911. În toate antologiile și tabelele cronologice care se vor scrie mai tîrziu despre acest poet, debutul va avea această indicație. Dar adevărul este altul; Ion Pillat a debutat la 1 ianuarie 1912. Pe unul din exemplarele volumului** *Celui din urmă sfînt*, **apărut la Paris, autorul, Ion Pillat, scrie următoarea dedicație, unui prieten: «D-lui N. Cluceru, această plachetă, uitată astăzi, dar care pe vremuri mi-a dat emoție întîiei tipăriri. Ion Pillat, București, 25 XI 1931». Volumul poartă pe ultima pagină mențiunea: «Făuritu-s-au aceste slove în luna lui Brumar a anului 1911. Sfîrșitu-s-au de tipărit în ziua de 1 ianuarie 1912». Cum rămîne cu debutul de la «Convorbiri literare»? Îl găsim în luna ianuarie 1912 (deci nu în toamna anului 1911), cu poezia** *Pictor Ignotus*.

Ionel Teodoreanu, mărturisindu-și debutul (interviu în *Rampa*, **20 ianuarie 1930), după ce consideră că și-a început cariera scriind metafore într-o teză (care-i va aduce acuzația de plagiat, din partea profesorului respectiv — Calistrat Hogaș), ne spune: «În publicistică am debutat la revista-pamflet «Hiena», unde am publicat grupuri de metafore din sacii mei». În această revistă i-a apărut, la 22 iulie 1919, scrierea** *E sabatul vîntului*. **Debutul, uitat, a fost cu două luni mai înainte — la 11 mai 1919, în revista** *Însemnări ieșene*, **unde a publicat** *Jucării cu luna* **— notații metaforice «pentru Lilly».**

Ion MUNTEANU

Anul 1978 pentru...

● Tina Covaliu

— Prin ce bucurii concrete ale muncii dumneavoastră, stimată tovarăşă doctor Tina Covaliu, precum şi a muncii colectivului de cercetare pe care-l conduceţi, aţi putea defini anul 1978?

— 1978 a fost anul în care încă o creaţie românească, mă refer la Covalitin, a fost confirmată de specialişti de mare prestigiu internaţional, de specialişti din alte ţări. Un exemplu este avizul terapeutic acordat Covalitinului de prof. dr. Franco Bianchi, distins urolog italian, care, în urma unui serios studiu clinic, a ajuns la concluzia că acest medicament are o eficienţă terapeutică foarte mare (85,71 la sută), că este bine tolerat de bolnavi, că nu are efecte secundare şi nu afectează vreun organ vital. Profesorul Bianchi a afirmat nu numai că produsul românesc poate fi introdus în practică, dar că, personal, va înfiinţa un institut de tratament cu Covalitin în Italia. Anul 1978 mai înseamnă, pentru mine, anul unui ciclu de conferinţe pe care le-am ţinut în Uniunea Sovietică, Anglia, Italia, Franţa, Iugoslavia şi Austria în faţa unor foruri de specialişti, conferinţe care, spre profunda mea bucurie, au fost primite cu interes şi stimă, însemnînd, deci, tot atitea acte de recunoaştere nu numai a unui produs — Covalitinul — ci şi a gîndirii româneşti novatoare. Este de neuitat pentru mine momentul cînd — în cadrul Societăţii de ştiinţe medicale franceze, secţia urologie — profesorul Cuckier a dat semnalul aplauzelor şi a spus că medicamentul meu înseamnă o revoluţie în concepţia privind formarea calculilor renali, că teoria mea i se pare singura explicaţie logică, ştiinţifică a etiopatogeniei litiazelor, că se declară adept al acestei teorii, că o va aplica, că solicită introducerea medicamentului în Franţa. De asemenea, este pentru mine de neuitat momentul cînd, la Moscova, în urma unei conferinţe, prim-adjunctul ministrului sănătăţii al Uniunii Sovietice, Safonov, a spus că autorul Covalitinului merită o statuie la Moscova. De asemenea, 1978 a mai însemnat şi un an în care presa din multe ţări a vorbit elogios despre acest nou medicament românesc. Televiziunea sovietică a prezentat şi un film color. Gazetarii de la „Corriere dela Serra" au venit din Italia în România. De aceea nu înţeleg de ce acasă, la mine în ţară, numai revista Flacăra a făcut publice rezultatele acestui medicament de care au nevoie atîţia bolnavi. Şi fiindcă am ajuns la ei, la cei bolnavi care au nevoie de ajutor, pot defini anul 1978 şi ca un an în care am primit mii de scrisori, din numeroase colţuri ale lumii, de la bolnavi care solicitau tratament. Scrisori trimise către România.

— În definiţia anului 1978 al dumneavoastră intră şi greutăţi, insuccese, tristeţi?

— Tristeţi, da! S-ar fi putut face mai mult pentru colectivul acesta de cercetători care nu-şi precupeţesc zilele, nopţile, concediile, ca să ne continuăm cercetarea şi ca să facem faţă solicitărilor. Nimeni nu ne-a întrebat pînă în vara trecută dacă avem nevoie de ceva materiale, ori aparatură mai bună. Specialişti din mai multe ţări ne-au întrebat dacă avem nevoie de ceva, să ne trimită. Întrebarea asta voiam să mi-o pună cei din ţara mea. E adevărat, am găsit înţelegere şi sprijin, am găsit oameni care au făcut eforturi să ne ajute: la C.N.S.T., dar acolo nu erau medici; de asemenea, la Ministerul Chimiei, dar nici acolo nu sînt medici; de asemenea la revista Flacăra, însă nici acolo nu sînt medici. Am pornit doi, Dănăilă şi eu, acum sîntem 24, dintre care mulţi tineri. Eu pentru ei pledez. Ei trebuie să ştie că cercetarea e protejată împotriva imposturii şi relei credinţe; că mintea lor de cercetători, că aurul cenuşiu al cercetării nu trebuie să mai facă faţă altor probleme.

— '78 se termină, începe '79. Ce speranţe investiţi în anul 1979? Mă refer la speranţele cu temeiuri încă din 1978, la speranţele care pot, întrucîtva, fi planificate.

— Sper că va fi omologat Covalitinul în Uniunea Sovietică, Franţa, Anglia şi Austria. Sper că, mulţumită sprijinului Ministerului Chimiei, vor intra în producţia industrială încă patru medicamente noi, bazate tot pe răşini sintetice schimbătoare de ioni. Sper că 1979 va însemna încă un pas spre confirmarea părerii mele, pe care o susţin de 20 de ani, că industria viitoare a medicamentelor va fi bazată strict pe răşinile sintetice, că va da medicamente fără efecte secundare.

Ioan Puşcaş

Anul 1978 a fost, în general, fructuos din punct de vedere al activităţii doctorului Ioan Puşcaş din Şimleu Silvaniei, specialist de renume mondial în tratamentul ulcerului gastric, părintele medicamentului „Ulcosilvanil". Mai întîi, şi-a continuat lucrul la spital, scoţînd din suferinţă sute şi mii de bolnavi, sosiţi în cochetul oraşel sălăjean din toate colţurile ţării şi de mai departe, bolnavi de ulcer care au găsit la Şimleu nu doar o dotare medicală dintre cele mai moderne, ci şi un colectiv de gastroenterologi priceput, harnic şi omenos. Apoi, în paralel cu munca la patul bolnavilor, Ioan Puşcaş a găsit timp şi resurse spre a-şi continua, la ore tîrzii, în nopţi fără somn, studiile de laborator.

Autor a 18 priorităţi medicale pe plan internaţional – între care descoperirea efectelor antiulceroase ale acetazolamidei şi introducerea ei ca agent terapeutic în ulcerele gastro-duodenale, relevarea efectului inhibitor al benztiazol 2-sulfonamidei asupra secreţiei gastrice acide, descoperiri privind mecanismul intim de acţiune al histaminei în secreţia acidă a stomacului, privind mecanismul de acţiune al ionilor de magneziu în secreţia gastrică etc. etc. – Ioan Puşcaş şi-a adîncit şi extins aria cercetărilor. Acestea şi-au aflat locul, binemeritat, în reviste medicale româneşti şi străine, fiind recunoscute pretutindeni pentru profunzimea şi originalitatea lor, pentru noutatea lor ştiinţifică. Considerat, în multe privinţe, deschizător de drumuri, medicul din Şimleu, căruia i-ar sta bine, îndrăznim să o spunem cu voce tare, la o catedră universitară, spre a trece mai departe studenţilor rezultatele meritoriei sale activităţi, a participat în 1978, între alte manifestări medicale de prestigiu, la Congresul mondial de gastroenterologie de la Madrid, unde comunicările doctorului Puşcaş şi ale colaboratorilor s-au bucurat de un real interes, suscitînd abundente discuţii, marea majoritate favorabile medicamentului original românesc „Ulcosilvanil".

Tot în 1978, sub directa îngrijire a inventatorului, deţinător a 11 brevete de autor, Editura Ministerului Chimiei a scos de sub tipar, prin străduniile lui Dumitru Ioncică, monografia „Ulcosilvanilul în tratamentul ulcerelor gastro-duodenale", cu repeziciune tradusă, ca urmare a interesului manifestat faţă de medicamentul respectiv peste hotare, în limbile engleză, spaniolă, franceză, rusă şi germană. Dar, în ceea ce-l priveşte pe Ioan Puşcaş şi, extinzînd, în ceea ce priveşte, în general, viaţa noastră medicală, evenimentul numărul 1 al anului care se încheie îl reprezintă, fără îndoială, apariţia în librării a tratatului „Probleme actuale şi concepţii noi în patologia gastro-duodenală", publicată de Editura Medicală. Tipărită, în condiţii grafice remarcabile, de I.P. Banatul din Timişoara, numărînd aproape 500 de pagini, sprijinită pe o muncă de cercetare originală şi pe o bibliografie dintre cele mai vaste, cartea se adresează – ca să cităm din prefaţă – studenţilor în medicină şi medicilor, dar îndeosebi cercetătorilor şi specialiştilor care s-au consacrat studiului acestui important compartiment al gastroenterologiei, ea venind să umple un gol, reprezentînd, spre a nu mai lungi vorba, primul tratat de acest gen din literatura noastră medicală. Cu atît mai demn de laudă cu cît, după cum, dealtfel, au subliniat în cadrul unei mese rotunde organizată, în toamnă, de revista „Flacăra", autorităţi de marcă ale gastroenterologiei româneşti, ca Benedict Gheorghescu sau Sandu Stoichiţă, universitari cu solid prestigiu, el a fost închegat în condiţiile muncii dintr-un spital orăşenesc, dotat cum se cuvine din punct de vedere tehnic, dar, fireşte, departe de cadrul şi beneficiile unor clinici tradiţionale.

Acestea fiind zise, considerăm că, în ciuda unor piedici mai vechi sau mai noi, înlăturate prin tenacitate şi optimism, anul 1978 a fost unul favorabil activităţii doctorului Ioan Puşcaş, căruia îi urăm pe această cale spor la muncă şi noi succese. Pe măsura pasiunii şi perseverenţei sale fără cusur.

Anul 1978 pentru...

Anul 1978 pentru...

● Pavel Kozak

Acum aproape 25 de ani, unui tînăr care suferea de o cumplită boală de piele, eczemă generalizată, i-a venit, după cum chiar el își aduce aminte, o idee oarecum ciudată în legătură cu propria sa vindecare. Se cuvine să menționăm încă de la bun început că tînărul de atunci, numit Pavel Kozak, trăia, dacă se poate spune așa, de-aproape cinci ani de zile prin tot felul de clinici și spitale, iar boala sa, în loc să se amelioreze, se agrava continuu. „Umblam, ne declară Pavel Kozak, înfășurat în pansamente, de parcă eram omul invizibil. Nu mi se vedeau decît gura și ochii, atît. Eram, pe tot corpul, o rană vie. Din curiozitatea specifică oricărui om bolnav, am început să mă interesez, în stînga și-n dreapta, de-acea boală numită eczemă generalizată. Adică, altfel spus, aveam dialoguri foarte lungi și amănunțite cu alți bolnavi care aveau același diagnostic. Apoi am început să mă interesez, tot din simplă curiozitate, și de bolile celorlalți oameni din jurul meu. Nici prin gînd nu-mi trecea că, mai tîrziu, mă voi ocupa eu însumi de vindecarea acelor oameni, pînă cînd, într-o zi, mi-a venit, cum v-am spus, o idee. Tînăr cum eram, am avut curajul să intru în cabinetul directorului clinicii și să-i spun, față de alți medici, mai tineri sau mai vîrstnici, că pentru vindecarea bolilor de piele este necesară inventarea unei medicament care să aibă o acțiune simultană în trei direcții. Un medicament care să lovească boala exact la originea ei, acolo unde se produc toxinele, care să vindece rana de pe piele și care, în același timp, să-i redea pielii o activitate normală. Astfel de păreri, dacă le pot numi așa, le-am mai spus și altor medici, dar toți au rîs de mine. Mă așteptam ca și directorul clinicii să rîdă, dar, spre surpriza mea, acel om, o adevărată somitate în dermatologie, nu a rîs. M-a ascultat cu atenție, apoi mi-a arătat cele cîteva mii de borcănașe din vitrinele care acopereau pereții și mi-a spus că, într-adevăr, aceasta este calea, dar cine să aibă timp să combine sute și mii de medicamente pentru a da naștere unui nou medicament. În clipa aceea m-am gîndit că eu, pentru boala mea, voi descoperi acel medicament. Au trecut doar cinci ani și, spre surpriza tuturor celor care mă știau cum arătam cînd eram bolnav, mă vindecasem, mai exact spus, amelioresem boala. După alți cinci ani, stăpînind tratamentul intern al eczemei generalizate, m-am vindecat definitiv. Am extins aria diagnosticelor și, în aceeași perioadă, am reușit să vindec și alte boli, nu numai eczema generalizată. O făceam cu același gînd care mă stăpînește și astăzi, că redau societății un om, că-l eliberez din ghearele unor cumplite boli, că-i redau încrederea în viață, că-l fac să se simtă din nou în rîndul oamenilor. Dar, de ce să nu o spun, în aceeași perioadă, adică în urmă cu aproape 18 ani, anumiți medici s-au simțit concurați în profesia lor și nu voiau să accepte, cu nici un preț, că eu, autodidact, un simplu om, un fost pacient, dețin secretele vindecării cîtorva dintre cele mai grave boli de piele. Pentru mine a fost o luptă foarte grea, mai grea chiar și decît lupta cu boala. Deși mi s-au pus și încă mi se mai pun numeroase piedici, am convingerea că, pînă la urmă, adevărul va triumfa, pentru că adevărul nu este altul decît numărul tot mai mare al celor vindecați cu ajutorul medicamentelor și tratamentelor pe care eu le-am descoperit."

Subscriem, bineînțeles, la această ultimă părere a dermatologului autodidact Pavel Kozak a cărui situație revista Flacăra a prezentat-o, a dezbătut-o și a făcut-o cunoscută opiniei publice din țara noastră. A trecut, iată, aproape un an și jumătate de cînd revista Flacăra se preocupă îndeaproape de activitatea dermatologului autodidact Pavel Kozak. În tot acest timp pe adresa revistei au sosit mii și mii de scrisori prin care, cu cuvinte dintre cele mai fierbinți, cuvinte pe care numai suferinzii de boli de piele le pot rosti cu adevărat, sîntem îndemnați ca nu cumva să abandonăm cazul lui Pavel Kozak. Ne-au sosit, în același timp, sute de scrisori din partea acelor oameni care au beneficiat de tratamentul Kozak și astăzi, după ani lungi de suferință, și-au reluat activitatea profesională, se simt din nou în rînd

cu oamenii. Cu sprijinul organelor de partid și de resort, lui Pavel Kozak i-au fost puse la dispoziție 20 de paturi la Spitalul Fundeni, unde au fost internați și tratați bolnavi cu diferite afecțiuni, bolnavi propuși de o comisie a Ministerului Sănătății. Deși pînă la ora cînd scriem aceste rînduri Comisia de testare nu s-a pronunțat încă asupra rezultatelor de la Fundeni, putem aprecia, din dialogurile avute cu pacienții externați, precum și din fotografiile realizate înainte de internare, în timpul tratamentului și la externare, dar, mai ales, pe baza comparării probelor de laborator, că bolnavii au fost vindecați în proporție de 80–85 la sută. Asta înseamnă că, la Fundeni, într-un timp record, doar două luni, Pavel Kozak a făcut dovada științifică a tratamentelor sale.

P.S. — Întrucît rîndurile de mai sus au fost scrise într-un moment cînd forurile în drept nu-și exprimaseră încă punctul de vedere asupra cercetărilor dermatologului Pavel Kozak, în paginile 369, 370, 371 reproducem pe scurt povestea „Situației Kozak" pe anul 1978, precum și 8 fotografii reprezentînd patru cazuri, înainte și după aplicarea tratamentului Kozak.

● Mihai Zavergiu-Theodoru

Medicul Mihai Zavergiu-Theodoru este o cunoștință mai veche a cititorilor noștri. Revista Flacăra a publicat în premieră, în urmă cu trei ani, o relatare consacrată metodei sale terapeutice denumită de autor „metoda de revitalizare celulară totală". Cititorii noștri au fost informați cu acel prilej că metoda reprezintă rodul unor îndelungate studii și observații precum și al unor numeroase testări efectuate de autor în primul rînd asupra propriei sale persoane. Metoda de revitalizare celulară se bazează pe o anumită dietă alimentară, pe exerciții fizice și în principal pe automasaje sistematice ce cuprind, bucată cu bucată, întregul înveliș cutanat. În articolul publicat — respectînd indicația expresă a interlocutorului nostru — am mai arătat că geneza produsului de vasodilatație periferică zilnică — posibil prin automasaje zilnice — cuprinde și experiența amară a autorului ei. Obligat să suporte din tinerețe și pînă aproape de vîrsta pensionării asaltul unor maladii dintre cele mai diverse, care au lăsat sechele grave zdruncinîndu-i organismul, doctorul Mihai Zavergiu-Theodoru a apreciat că singura posibilitate de supraviețuire ar fi revitalizarea celulară prin potențarea activității sanguine, deci prin reconsiderarea dietei alimentare, prin gimnastică și, cum aminteam, prin vasodilatație periferică generală și totală obținută grație exercițiilor de fizioterapie (automasaje). Toate acestea, a dovedit în mod experimental doctorul Zavergiu, au ca efect îmbunătățirea circulației sanguine prin crearea unui tonic cardiac, prin activizarea continuă a organismului pentru eliminarea toxinelor, reziduurilor și deșeurilor din celule și de pe pereții vaselor de sînge. Ea reclamă pentru început un mare efort de voință, deoarece medicul curant și pacientul sînt una și aceeași persoană, dar rezultatele nu întîrzie să se arate. „La cîteva luni după aplicarea metodei, ne-a declarat medicul Mihai Zavergiu, am constatat cu bucurie că organismul meu vlăguit se redresează treptat. Articulațiile au căpătat flexibilitate, artroza a devenit o amintire, au dispărut înțepăturile de cord, oboseala, lenea de gîndire, m-am regăsit rezistent la gripe și guturaiuri."

Articolul nostru s-a bucurat de un succes enorm. Pe adresa redacției și a doctorului Mihai Zavergiu-Theodoru au sosit sute de scrisori. Pentru a răspunde acestei largi solicitări, medicul bucureștean a fost nevoit să-și multiplice lucrarea dactilografiată și să o expedieze prin poștă virtualilor săi pacienți. Aceștia, la rîndul lor, au remultiplicat-o astfel că, în scurtă vreme, procedeele de revitalizare celulară prin vasodilatație periferică to-

tală au ajuns să fie cunoscute de un public extrem de larg. Numărul „zavergiştilor" a crescut considerabil, iar în unele localităţi din ţară au fost create chiar cercuri organizate. Au sosit scrisori şi solicitări chiar şi din străinătate, metoda bucurîndu-se de succes în Franţa, Uniunea Sovietică, Iordania, Noua Zeelandă, Spania, Anglia şi Statele Unite.

După mai puţin de un an de la publicarea articolului nostru am avut bucuria de a consemna în cadrul unei noi relatări primele rezultate concrete. Am reprodus în acest scop pasaje din scrisorile unor pacienţi ai doctorului Zavergiu, arătînd, prin mijlocirea acestora, efectele salutare obţinute în vindecarea sau ameliorarea unor maladii cronice, în mod special în reumatism, artroze, semipareze, varice, discopatii, stări diatezice, migrene, gută, tulburări neurovegetative.

De fapt nimic nou sub soare. Masajele, exerciţiile de respiraţie, gimnastica şi regimul alimentar ponderat sînt procedee de tratament arhicunoscute, medicului Mihai Zavergiu revenindu-i doar meritul de a le fi reunit într-o concepţie unitară.

Metoda sa, propusă şi experimentată cu succes, a cucerit şi atenţia unor foruri de specialitate, între care Ministerul Sănătăţii şi Consiliul Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie, bucurîndu-se de cuvenita apreciere şi din partea unor reprezentanţi de frunte ai şcolii naţionale de medicină (regretatul profesor dr. Octavian Fodor a considerat-o deosebit de importantă şi eficientă). Cu toate acestea, pînă la ora actuală, nici o editură nu a găsit oportună publicarea ei. Un destin asemănător a avut şi o altă lucrare datorată medicului Zavergiu, privind modul de organizare a spitalului clinic preventiv, instituţie medicală capabilă a contribui la starea de sănătate a populaţiei, prin depistarea precoce a maladiilor.

Intrat în cel de-al 85-lea an al vieţii sale, medicul pensionar Mihai Zavergiu-Theodoru se recomandă în continuare prin aceeaşi vigoare fizică şi sufletească. Vioiciunea spiritului şi puterea sa de muncă reprezintă cel mai puternic argument în sprijinul metodei sale terapeutice, reafirmîndu-i importanţa şi caracterul realist.

• Grigore Osipov-Sineşti

— Cum a fost anul 1978 al doctorului Grigore Osipov-Sineşti ?

— După ce, în urma unei munci de 40 de ani, mi-am văzut creaţia împlinită — mă refer, fireşte, la Centrul de parodontologie — anul acesta am trăit satisfacţia înfiinţării unor puncte parodontologice în mai multe localităţi din ţară. Mai precis, în Arad, Timişoara, Baia Mare, Miercurea Ciuc, Braşov, Craiova, Bacău, Piatra Neamţ, Focşani, Brăila şi Tulcea. Deci, bolnavii de parodontologie esenţială vor putea fi, şi chiar sînt, consultaţi şi trataţi, după metoda mea, nu numai aici, la Bucureşti. Punctele capătă biostimulatori de la mine, gratuit ; iar asistenţa este tot gratuită. În punctele Focşani, Craiova şi Braşov cazurile se rezolvă şi operator. Fireşte, este doar un început. Adepţii tratamentului meu — ca orice oameni care vin cu lucruri noi — încă mai luptă cu fraţii de breaslă care sînt conservatori, opun rezistenţă, ba chiar manifestă duşmănie. Important însă e că am găsit înţelegere la Ministerul Sănătăţii, că pe mulţi specialişti i-am convins şi i-am pregătit, că o nouă orientare parodontologică românească îşi face loc, se impune.

— Această nouă orientare, care poartă semnătura de autor a dumneavoastră, îşi face loc, se impune doar în ţară sau şi peste ho-

tare ? Bineînțeles, dacă se poate, tot informații concrete.

— Se poate. Am ținut prelegeri la Roma, Paris, Madrid, Berlinul occidental. Am găsit înțelegere deosebită și sprijin efectiv la Ministerul Afacerilor Externe, direcția relațiilor culturale și, cu ajutorul atașaților culturali de la diferite ambasade, s-au organizat, să le numesc așa, acțiuni parodontologice. Ele constau dintr-o conferință, ținută în limba țării respective, conferință asupra parametrilor, concepției și metodei operatorii create de mine și, metoda, care se practică curent și cu bune rezultate de către echipa de colaboratori. Conferința e completată prin proiectarea filmului realizat de mine — film color, pe bandă de 16 mm, cu o durată de 36 minute, intitulat „Parodontopatia esențială" — în care sînt prezentate, pe peliculă, elementele generale și principale ale concepției de interpretare a parodotopatiei în general și, în special, a parodontopatiei esențiale, maladie izolată, descrisă și etichetată de mine. Apoi au loc discuții, cu întrebări și răspunsuri lămuritoare, care întregesc cele expuse. Pînă acum asemenea acțiuni au fost organizate la ambasadele din Paris (în noiembrie 1977), Viena (mai 1978 — cînd am participat și la un congres) și Atena (septembrie 1978). În 1979, tot cu concursul atașaților culturali, urmează acțiuni pe care mi-ar place să le numesc „tip Viena", adică bine organizate. Ele vor avea loc la Moscova, München, Montréal, New York. Din luna octombrie a acestui an vin medici din Viena să se specializeze la București, în centrul nostru. Medici români dinainte de generația mea și chiar din generația mea se duceau să se specializeze la Viena. Acum lucrurile s-au inversat. Viena vine la București. A fost acesta visul meu.

— Cea mai esențială informație despre, să-i numim, anul parodontologic '78, bănui că ați lăsat-o în urmă.

— Cam așa. În septembrie a avut loc în municipiul Focșani — unde avem un punct parodontologic chirurgical în plină activitate prima reuniune parodontopatologică românească. În cadrul ei, medicii reciclați de noi în parodontologie au fost invitați în vederea unei evaluări a activității pe care au desfășurat-o la locurile lor de muncă, a greutăților întîmpinate, precum și a rezultatelor pe care le-au realizat, atît sub aspectul asistenței parodontologice cît și sub acela organizatoric. Reuniunea s-a desfășurat sub auspiciile Direcției sanitare a județului Vrancea, în colaborare cu Centrul de parodontologie București și cu sprijinul organizatoric al organelor de partid locale. Au participat un însemnat număr de medici stomatologi din județul-gazdă și din județele limitrofe. Conducerea reuniunii a fost încredințată tovarășului general doctor Eugen Mareș, ca un omagiu pentru faptul că în 1968, ministru al sănătății fiind, a înțeles importanța noului tratament pentru bolnavii de parodontopatie și a dat decizia de înființare a primului serviciu de parodontologie din țară. Țin să subliniez cîteva momente ale reuniunii : acela în care pentru prima oară am prezentat aspectele negative ale propriei mele concepții și metode, pentru a se ști, chiar din experiența mea, pînă unde concepția și metoda dau rezultate și din ce stadiu trebuie prudență ; acela, festiv, în care am predat ștafeta parodontologică tovarășului doctor Dan Taban, om tînăr de numai 30 și ceva de ani, ca o recunoaștere a zelului și muncii cu totul deosebite dedicate concepției și metodei operatorii Osipov-Sinești ; în sfîrșit, acela în care am anunțat că această reuniune dă dreptul să se înființeze, în cadrul U.S.S.M., primul cerc de parodontologie în orientarea românească, propunînd ca acest cerc să fie prezidat de tovarășul doctor Ion Chirman, din cadrul Centrului de parodontologie București.

— De ce recunoașteți numai meritele altora, de ce propuneți funcții onorifice numai pentru alții și vă uitați pe dumneavoastră ?

— Am făcut ca să fie, nu ca să fiu.

— Dacă nu sînteți vanitos, dacă sînteți altruist, iertați-mă, dar de ce-ați acceptat să răspundeți la acest interviu ?

— Pentru că-s conștient de importanța pe care o are faptul publicității. Oamenii trebuie să fie informați că, în țara noastră, există posibilitatea ca boala aceea de gingie care aruncă afară dinții fără carii, e vindecabilă. Lumea trebuie să fie informată că mulțumită unei contribuții românești, acum se poate lupta cu o boală grea.

— Deci, se poate spune că anul 1978 a fost un an de treabă cu dumneavoastră, cu adepții dumneavoastră și cu bolnavii de parodontopatie. Dar 1979, cum se anunță ?

— Sperăm că în 1979, potrivit promisiunii conducerii Ministerului Sănătății, să ne desfășurăm activitatea într-un local nou și mai mare, cu un colectiv mai numeros și, astfel, să facem față unei asistențe parodontologice de nivel superior. Mai sper ca, în '79, să apară — este în planul editorial — ediția a II-a a Tratatului de parodontologie, a cărui primă ediție s-a epuizat într-o lună. În sfîrșit, vrem ca în anul ce vine să desfășurăm, cu sprijinul ambasadelor noastre, acțiuni parodontologice și mai bine organizate ; mai precis, ajutat de colaboratorii mei, ținem să întregim conferințele și cu demonstrații operaționale, făcute, bineînțeles, în echipă.

Anul 1978 pentru...

● Ovidiu Popovici

Vicepreşedinte al Societăţii de oncologie a Uniunii societăţilor de ştiinţe medicale; membru al Grupului european de chimioterapie anticanceroasă; membru corespondent al Comitetului Uniunii internaţionale contra cancerului pentru probleme clinice; membru corespondent al Academiei de ştiinţe medicale din R.S.R.; membru al Comisiei de radiobiologie a Academiei R.S.R.; secretar al Comisiei de specialişti pentru cancer a Ministerului Sănătăţii; membru expert in Comisia de cancer profesional a Biroului Internaţional al Muncii de la Geneva; membru al Colegiului de redacţie al revistei internaţionale „Neoplasma"; preşedinte al Societăţii de oncologie – Filiala Bucureşti: doctorul Ovidiu Popovici are multe titluri ştiinţifice şi funcţii profesionale, insă crezul dumnealui este mai presus de toate acestea: „Treptele ierarhice n-au existat pentru mine, n-am căutat să ajung, ci să fac ceva pentru cel din faţa mea: dacă-i bolnav să mă zbat să-l vindec; dacă nu-i, să-i scot ideea din minte, pentru că alături de boală mai este şi fenomenul spaimei de boală".

– Cum apreciaţi, in bătălia continuă impotriva cancerului, anul acesta care, iată, trece?

– Pentru oncologia românească, anul 1978 are o semnificaţie deosebită pentru că, in urma indicaţiilor de partid şi de stat ne-am făcut şi avem un program, de lungă durată, de prevenire şi combatere a cancerului in Republica Socialistă România. Faptul acesta nu pot să-l inscriu decit in rindul evenimentelor de o deosebită importanţă.

– Un program care implică, imi inchipui, o adevărată avalanşă de acţiuni.

– Bineinţeles! Acţiuni care, cred eu, trebuie să fie, toate, subordonate aceluiaşi obiectiv major: accesibilitatea tuturor bolnavilor la cele mai eficiente şi moderne mijloace de diagnostic şi tratament.

– In acest front general, care este locul dumneavoastră şi care sint faptele dumneavoastră?

– Pe de o parte, m-aş opri asupra problemelor şi perspectivelor pe care le ridică unul din principalele obiective ale programului, acela de generalizare, in ţara noastră, a radioterapiei cu energii inalte, efectuată pină acum doar in două centre, Bucureşti şi Cluj-Napoca. Cum aplicarea acestei moderne şi eficiente metode este deosebit de pretenţioasă şi realizabilă numai in echipă de specialişti, presupune eliminarea aprecierilor subiective ale condiţiilor de iradiere. De aceea, ea trebuie integrată intr-un standard internaţional şi adaptată particularităţilor bolnavului, pe baza unor protocoale (de localizări şi loturi) pe care avem obligaţia să le elaborăm – stabilind, astfel, metodologii unitare, ale căror aplicări trebuie, prompt şi exigent, conduse printr-un serviciu central. Pe de altă parte, in ultimii ani, au apărut cunoştinţe noi care incă n-au fost total preluate in practică. Pornind de la ele am ajuns la elaborarea unui protocol de radioterapie pentru unele din principalele localizări ale bolii canceroase şi, acum, lucrez la definitivarea unui al doilea protocol inedit. Protocoalele se bazează pe o metodă care, fiind originală, mi-aş permite să o şi denumesc: radioterapia antitumorală stimulo-efectoare, metodă care a şi intrat in pilot experimental, la noi, la Institutul oncologic din Bucureşti. Mă preocupă, de asemenea, in egală măsură, stabilirea pe bază de anchetă epidemiologică a unor factori de risc pentru cancerul sferei genitale feminine, specifice biologiei populaţiei noastre, problemă recomandată de O.M.S. ca element de bază in lupta impotriva cancerului. In acest sens – cuantificind date privind unele situaţii familiale, obiceiuri, medii de muncă, dezvoltarea şi fiziopatologia bolnavelor cu cancer al sferei genitale in comparaţie cu un lot fără tumori maligne – sper ca, la sfirşitul anchetei noastre, epidemiologice, impreună cu colectivul, să putem aduce o nouă contribuţie in orientarea activităţii profilactice a acestei boli.

Această convorbire a avut loc – neplăcut amănunt! – in timp ce doctorul Ovidiu Popovici era bolnav in pat. E greu de descris panica care-i cuprinde pe bolnavi cind medicul in care ei cred se imbolnăveşte. Numai că doc-

torul Popovici, de-acolo, de pe patul suferinței sale, se străduia să fie alături de pacienții dumnealui. Aceștia îi telefonau aproape continuu, iar dumnealui, cu toate că avea dureri care îi aduceau grimase pe chip, își făcea vocea optimistă și le dădea — celorlalți oameni bolnavi — sfaturi, rețete, curaj și chiar umor. Doctorul Ovidiu Popovici mi-a vorbit despre ce a făcut nou pentru bolnavi, in '78 ; însă n-a rostit un cuvînt despre o constantă a dumnealui, bănui că de cînd e doctor : nu numai grija, ci și tandrețea față de oamenii bolnavi.

• Traian Crăciun

Poate părea ciudat ca un medic să primească o bogată corespondență din partea foștilor și viitorilor pacienți, întrucît consultațiile trebuie făcute „pe viu". Totuși dr. Traian Crăciun, din Cluj-Napoca, este unul dintre practicienii medicinei cu o corespondență stufoasă. Cărui fapt se datorează avalanșa de scrisori care-i sosesc zilnic, mai din toate colțurile țării ? Foarte simplu : metoda sa de tratament, bazată pe acupunctură, a dat roade excelente, iar cei aflați, cîndva, în suferință simt de datoria lor să-i mulțumească binefăcătorului lor, să-l țină la curent cu starea sănătății după perioade mai scurte și mai lungi, iar o altă parte nu mai puțin voluminoasă a aceleiași corespondențe, sosește din partea unor cetățeni care vor să beneficieze de tratament.

— Cum se numește, tovarășe doctor, aparatul pe care-l văd pe masa dumneavoastră de lucru, de unde provine și ce performanțe are ?

— L-am intitulat „LOCASTIM" și l-am „datat" 03.76, deoarece este cel de al treilea tip pe care l-am creat. Din onomastica lui trebuie să se înțeleagă că el reprezintă un locator de puncte sensibile și, în același timp, un stimulator folosit în acupunctură, sau mai precis pentru electro-acupunctură. El a fost expus la Congresul internațional de acupunctură de la București, din luna mai, anul 1977, după ce publicul clujean l-a putut vedea la o altă expoziție, organizată în cadrul Festivalului național „Cîntarea României". Folosirea lui este foarte simplă : pacientul ține în mînă un „locator", un obiect mic, după cum vedeți, iar medicul plimbă „creionul electric" pe zonele bolnave, ajungînd rapid, direct și precis, la sursa durerilor. Dar regret că nu am și cel mai nou tip de aparat „LOCASTIM", realizat mult mai modern, adică cu tranzistori, de dimensiuni mult mai mici, mai ușor de manevrat, avînd 5 canale și posibilitatea modulării impulsurilor. O „unealtă" net superioară.

— Sîntem informați că, în ciuda succeselor obținute de dumneavoastră în tratamentul unor maladii, cabinetul de acupunctură din Cluj-Napoca s-a desființat.

— A fost adevărat. În aprilie, chiar în prima zi a lunii, deci în ziua păcălelilor, am fost înștiințat că, din cauza integrării mele (?!) pentru că dețin și o funcție universitară, sînt mutat la Clinica C.F.R. și în consecință cabinetul de acupunctură se desființează. În urma publicării unor articole în Flacăra s-a revenit destul de urgent asupra măsurii amintite și, în prezent, dispun din nou de un cabinet de tratamente prin acupunctură.

— Considerați că în calea acupuncturii stau obstacole de netrecut ? Cum le-ați califica ?

— Sînt de părere că nu există obstacole inabordabile. Totul ține de o insuficientă cunoaștere, uneori poate dintr-un exces de prevedere sau de invidie personală. Toate trebuie să cadă în fața interesului pacienților, care se simt bine și apelează la acupunctură. Îmi amintesc că fostul președinte al S.U.A., după efectuarea vizitei în China a dispus introducerea acupuncturii și în țara sa, tocmai ca urmare a faptului că s-a convins, la fața locului, de utilitatea acesteia.

Și doctorul Traian Crăciun scoate dintr-un sertar o scrisoare expediată din S.U.A. prin care redacția revistei americane de acupunctură îi solicită colaborarea „întrucît colegii dumneavoastră din România beneficiază de o mare experiență de care dorim să profite și colegii lor din S.U.A." Mi se arată, apoi, alte reviste din R.F.G., Franța, etc. în care sînt inserate articole semnate de medicul clujean. Pînă de curînd, adică pînă în această vară, Ministerul Sănătății nu a dovedit o prea mare preocupare pentru acupunctură. Sper însă că această atitudine a fost revizuită, mai ales că am participat la ședință, chiar la minister,

în care s-a anunțat înființarea unor cabinete de acest profil, printre care și cel din Cluj-Napoca. Este un început bun dar care se impune a fi adîncit. Subliniez că și din punct de vedere material, acupunctura nu este costisitoare, elimină o serie de medicamente, în numeroase cazuri. Să nu se înțeleagă, cumva, că acupunctura este un panaceu universal. Ea își demonstrează puternic utilitatea în unele maladii, avînd, desigur, și perspectiva lărgirii acestei zone de aplicabilitate, în funcție de cercetările ulterioare, de perfecționările care vor surveni

• Vasile Boici

Intrucît martie e a treia lună a anului, se poate spune, fără teama de a greși, că 1978 a început sub cele mai bune auspicii pentru medicul timișorean Vasile Boici, descoperitorul medicamentului antialgic Boicil forte, brevetat pînă la această oră în 16 țări. Facem această afirmație gîndind că, la 3 martie, și-a deschis porțile, în orașul de pe malurile Begăi, mult cerutul de pacienți, români și străini deopotrivă, mult visatul de inventator spital pe bază de Boicil. Plasat în centrul Timișoarei, pe strada Victoriei, la numărul 49, spitalul – numit oficial Centrul metodologic de recuperare și terapie cu Boicil – numără 50 de paturi și oferă, ca urmare a sprijinului primit din partea organelor locale de partid și de stat, condiții dintre cele mai bune de îngrijire, dispunînd de personal calificat și de dotare modernă.

În altă ordine de idei, în cadrul unui contract de cercetare semnat între Intreprinderea de medicamente „Terapia" din Cluj-Napoca și Centrul de cercetări pentru chimie din Timișoara, un colectiv științific din cea de a doua unitate, condus de dr. Francisc Kerek, a pus în evidență formula chimică a Boicilului forte, stabilindu-i structura intimă și, implicit, demonstrînd valoarea deosebită a componentelor sale active. Inlăturînd acest ultim obstacol din calea deplinei afirmări științifice a unui medicament validat, înaintea laboratorului, de vindecarea și scoaterea din durere a mii și mii de suferinzi, majoritatea acuzînd cronice și grave afecțiuni reumatismale, cercetătorii timișoreni au relevat originalitatea structurii Boicilului forte, combinație unică și neintrebuințată pînă acum în industria farmaceutică. Drept urmare, Editura Ministerului Chimiei a realizat, în timp record, un material de prezentare a medicamentului, cu prospectul în limba rusă, inventatorul luînd parte, în a doua parte a anului, la un simpozion și o expoziție de produse chimice românești, medicamente în primul rînd, deschisă la Leningrad. Prezent în standurile expoziției și luat în discuție în cadrul convorbirilor pe care inventatorul le-a purtat, la Leningrad și Moscova, cu reumatologi sovietici, Boicilul s-a bucurat de un deosebit interes, fiind apreciat pentru efectele sale terapeutice.

Revenind la Timișoara, se cade să spunem că a continuat acolo, în incinta Centrului metodologic, inițierea medicilor, specializarea acestora în ceea ce privește metoda originală, brevetată, de administrare a medicamentului gîndit și realizat de Vasile Boici. În 1978, alți 20 de medici au urmat cursurile respective, ceea ce a contribuit nu numai la extinderea folosirii Boicilului forte în tot mai multe centre din țară, ci și la sporirea prestigiului produsului respectiv, acceptat azi, fără rezerve, de tot personalul nostru medical de bună credință, Boicilul impunîndu-se nu atît prin vorbe, cît prin fapte, prin vindecarea unui număr impresionant de bolnavi, români și străini.

S-a constatat totodată, deopotrivă la Timișoara și în alte orașe din țară, că raza de acțiune a Boicilului e chiar mai mare decît cea propusă inițial de inventator, medicamentul putînd fi aplicat, cu rezultate terapeutice remarcabile, nu doar în maladii reumatismale, ci și în afecțiuni biliare, în distonii, în metroragii, în astm bronșic, în arterite obliterante, boli care au evidențiat, fără putință de tăgadă, rolul analgezic, cu efecte de lungă durată, al produsului în discuție.

Una peste alta, 1978 a fost, din punctul de vedere al doctorului Vasile Boici, un an plin de satisfacții și promisiuni pentru viitor.

Grupaj realizat de NELU IONESCU, LIVIU TIMBUS, EMANUEL VALERIU, VICTOR NIȚĂ și OVIDIU IOANIȚOAIA

OVIDIUS

Iubirile, I, 3

Ne-nduplecat am cerut unei tinere să mă-ndrăgească.
Ea mă alungă, dar eu voi îndrăgi-o mereu.
Totuşi, e-atît de puţin să trăieşti cu nădejdea şi dorul —
Venus ascułte-aşadar plînsu-mi prelung şi amar.
Dragă, aş vrea să-i zîmbeşti unui om care-ţi dăruie totul,
Celui ce ştie iubi, pînă la moarte, fidel.
Nu am strămoşi legendari de alese şi nobile baştini,
Iar dacă-ntîiul strămoş fu cavaler ne-nsemnat,
dacă, ieşind la arat, îmi ajunge un plug şi un bour,
dacă părinţii săraci încă-mi trăiesc chibzuit,
Muza nu cere averi. Şi nici Dionisos, nici Eros,
care mi-au dat să cunosc farmecul tău şi să-l cînt!
Căci, mai presus de averi, eu mă laud cu-o viaţă cinstită,
cu puritatea ce-a pus purpur obrajilor mei!
Mii de femei de-aş vedea, perindîndu-se, toate frumoase,
crede-mă, tu îmi rămîi sprijin, garoafă şi scut.
Anii de tine mi-i leg cu mătase şi iederă verde,
pururi cu mine să stai şi, lîngă rug, să mă plîngi.
Fii deci izvor nesecat şi curat al cîntărilor mele,
versu-mi să sune plăcut, mîndru că tu l-ai născut
căci poezia i-a dat strălucire chiar nimfei, lui Io,
Leda ca lebădă-a fost însuşi lui Zeus pe plac.
Iar Europa, pe mări, călărind pe un taur, săltase
în virginalele-i mîini coarnele celui răpit.
Noi, de asemeni, vom fi lăudaţi prin întreg universul,
numele tău şi al meu vor străluci la un loc.

În româneşte de AL. ANDRIŢOIU ■

FRANCESCO PETRARCA

Sonet

Ce simt, de nu-i iubirea, ce e oare?
Iar dacă-i ea, mă-ntreb ce e iubirea?
E-un lucru rău? De ce-i rîvnesc rănirea?
E-un lucru bun? Atunci de ce mă doare?

Cum plîng cînd cer plăcerea arzătoare?
De n-o doresc, la ce-ar servi jelirea?
O, moarte dulce, nu-ţi dau consimţirea,
Şi totuşi voia ta-i stăpînitoare!

Dar eu consimt şi plîng pe nedreptate...
În barca fără cîrmă stau cu plînsu-mi,
Furtuni pe mare stau să se aştearnă...

Uşor de-nvăţături, greu de păcate,
Aşa încît nu ştiu ce vreau eu însumi,
Mi-i vara frig şi ard în plină iarnă...

În româneşte de C.D. ZELETIN ■

MIHAI EMINESCU

Atît de fragedă...

Atît de fragedă, te-asemeni
Cu floarea albă de cireş,
Şi ca un înger dintre oameni
În calea vieţii mele ieşi.

Abia atingi covorul moale,
Mătasa sună sub picior,
Şi de la creştet pîn-în poale
Pluteşti ca visul de uşor.

Din încreţirea lungii rochii
Răsai ca marmura în loc —
S-atîrnă sufletu-mi de ochii
Cei plini de farmec şi noroc.

O, vis ferice de iubire,
Mireasă blîndă din poveşti,
Nu mai zîmbi! A ta zîmbire
Mi-arată cît de dulce eşti,

Cît poţi cu-a farmecului noapte
Să-ntuneci ochii mei pe veci,
Cu-a gurii tale calde şoapte,
Cu-mbrăţişări de braţe reci.

Deodată trece-o cugetare,
Un văl pe ochii tăi fierbinţi:
E-ntunecoasa renunţare,
E umbra dulcilor dorinţi.

Te duci, ş-am înţeles prea bine
Să nu mă ţin de pasul tău,
Pierdută vecinic pentru mine,
Mireasa sufletului meu!

Că te-am zărit e a mea vină
Şi vecinic n-o să mi-o mai iert,
Spăşi-voi visul de lumină
Tinzîndu-mi dreapta în deşert.

Ş-o să-mi răsai ca o icoană
A pururi verginei Marii,
Pe fruntea ta purtînd coroană —
Unde te duci? Cînd o să vii?

REINER MARIA RILKE

Cîntec de dragoste

Cum să-mi țin sufletul acesta — cum
să nu se atingă de-al tău ? Cum să-l ridic
deasupra-ți către altceva, din afară ?
Ah, cum aș vrea să-l pot ascunde-acum,
la adăpost, pierdut în miez de seară,
pe-un loc străin, tăcut, unde nimic
nu-i lung fior, de cîte ori adîncu-ți se-nfioară.
Dar orice ne atinge pe noi doi, e-o-mbrățișare,
și ne cuprinde ca arcușul care
din două coarde-același sunet smulge.

Ci cărui instrument îi sîntem strună ?
Ce cîntăreț ne poartă-n a sa mînă ?
O, cîntec dulce !

În românește de MARIA BANUS ■

OMAR KHAYYAM

Catren 15

Amfora-asta-a fost ca mine un nebun de dor și jale,
rob gemînd în lanțuri grele : cîrlionții dragei sale.
Toarta asta de pe gîtul amforei a fost odată
mîna lui încovoiată pe după grumaz-de-fată.

Catren 49

Orișiunde vezi lalele rumene cum se-nvioară,
sîngele-și varsă-n țărînă șahul de odinioară.,,
Fiecare violetă din pămînt, cînd iese, tandră,
crește dintr-o aluniță din obraz-de-copilandră.

În românește de GEORGE DAN ■

JOHANN WOLFGANG GOETHE

Elegiile romane

(fragment)

1

Pietre, dați-mi un semn, vorbiți înalte palate,
Străzi, o vorbă rostiți ! Demone, nu te arăți ?
Însuflețit este tot, da, între sfintele-ți ziduri,
Veșnică Roma, și mut — doar pentru mine — e totul.
O, dar cine-mi șoptește, la ce fereastră zări-voi
Dulcea făptură ce-n flăcări mă răcorește ?
Încă nici nu presimt calea pe care urma-voi
Spre ea, de la ea, și timpul cel scurt voi jertfi.
Tot mai contemplu biserici, palate, ruine, coloane,
Așa cum un om chibzuit se cade la drum să se poarte.
Dar asta va trece îndată și-un singur templu rămîne,
Templul lui Amor, care pe inițiat îl primește.
Da, ești o lume, tu, Roma : dar, fără iubire,
Lumea n-ar mai fi lume, Roma n-ar mai fi Roma.

În românește de MARIA BANUȘ ■

LUCIAN BLAGA

Cresc amintirile

Într-un amurg, sînt ani
de-atunci, mi-am zgîriat
stăruitor
în scoarța unui arbor numele,
cu slove mici, stîngace și subțiri.

Azi am văzut din întîmplare
cum slovele-au crescut din
cale-afară — uriașe.
Așa îți tai și tu, copilo, numele
în inima-mi supusă,
mărunt, mărunt, ca un ștrengar.
Și după ani
și ani de zile-l vei găsi
cu slove-adînci și uriașe.

SERGHEI ESENIN

*
* *

Scumpa mea, te-așează lîngă mine,
Ochi în ochi să ne-ațintim mai mult.
Vreau, sorbind privirile-ți blajine,
Viscolul simțirii să-l ascult.

Toamna asta, aurul din fire,
Acest păr bălai precum un har,
S-au ivit s-aducă mîntuire
Neastîmpăratului ștrengar.

Satul l-am lăsat fără zăbavă,
Unde-i vara cîmpul înflorit.
La oraș, gustînd amara slavă,
Am vroit s-ajung nenorocit.

Am vroit să pot afund cunoaște
Luncile și șipotul încet,
Unde lîngă cîntecul de broaște
Eu-mi creșteam ursita de poet.

Și-acolo e toamnă, frunze ninse...
La fereastră tei străjuiesc,
Căutînd cu brațele întinse
Pe acei de care-și amintesc.

Dar demult ei nu mai sînt pe lume.
Luna rătăcind prin țintirim
Ne arată crucile anume,
Că și noi la ele-o să venim.

Că și noi cu viețile pierdute
Ne vom strămuta sub bălării.
Toate frămîntările-s făcute
Pentru bucuria celor vii.

Scumpa mea, te-așează lîngă mine,
Ochi în ochi să ne-ațintim mai mult.
Vreau, sorbind privirile-ți blajine,
Viscolul simțirii să-l ascult.

(1923)

În românește de
GEORGE LESNEA ■